

Аркадий
Стругацки

Борис
Стругацки

ПИКНИК

КРАЙ ПЬТЯ

**АРКАДИЙ СТРУГАЦКИ, БОРИС
СТРУГАЦКИ
ПИКНИК КРАЙ ПЪТЯ**

Превод: Сергей Райков

chitanka.info

ОТ АВТОРИТЕ

Повестта „Пикник край пътя“ е издавана и преиздавана многократно — и у нас, и зад граница. Но нито веднъж досега тя не бе публикувана в своя първоначален вид — без тъй наречените редакторски поправки. Това издание е първото наистина автентично, авторско. За пръв път тази наша повест излиза именно в този вид, в който я завършихме през ноември 1971 година. Авторите с радост се възползват от случая да благодарят на Юрий Флайшман за неговата помощ при подготовката на „Пикника...“ за тази книга.

*Трябва да правиш добро от злото,
защото няма от какво друго да се направи.*

Р. П. Уорън^[1]

---

[1] Този така емблематичен епиграф на романа на братя Стругацки не е точен цитат, а перифраза от романа на Робърт Пен Уорън „Цялото кралско войнство“. Ето точния цитат от българския превод на романа на Уорън:

— Доброта. Да, най-проста и обикновена доброта. Но нея от никого не можеш наследя. Трябва сам да я създадеш, докторе. Ако ти е нужна. И трябва да я създадеш от злото. Да, от злото. И знаеш ли защо, докторе? — Той се надигна на разнебитеното кресло и се наведе напред с подпрени на коленете длани и отворени навън лакти, с изпъната шия и паднала над очите коса, изпод която заби поглед в лицето на Адъм. — Да, от злото — повтори той. — И знаеш ли защо? Защото няма от какво друго да я създадеш.

(Робърт Пен Уорън. „Цялото кралско войнство“. Прев. Тодор Вълчев.) — Бел. NomaD. ↑

— ... Вероятно, доктор Пилман, можем да приемем, че вашето първо значително откритие е тъй нареченият радиант на Пилман?

— Не мисля. Радиантът на Пилман не е първото, не е значително и, всъщност, не е откритие. И не е точно мое.

— Навярно се шегувате, докторе. Радиантът на Пилман е понятие, известно на всеки ученик...

— Това не ме учудва. Радиантът на Пилман бе открит именно от ученик. За съжаление не си спомням как му беше името. Погледнете у Стетсън в неговата „История на Посещението“ — там всичко това е разказано подробно. Най-напред ученик го открил, студент публикувал за пръв път координатите му, а нарекли радианта кой знае защо на мое име.

— Да, понякога с откритията се случват странни неща. А не бихте ли обяснили на нашите слушатели, доктор Пилман...

— Вижте какво, радиантът на Пилман е много проста работа. Представете си, че силно сте завъртели един голям глобус, а после няколко пъти сте гръмнали по него с пистолет. Пробойните в глобуса ще легнат върху определена плавна крива. Цялата същност на онова, което вие наричате мое първо значително откритие, се заключава в простия факт: всичките шест Зони на Посещението са разположени по повърхността на нашата планета така, сякаш някой е дал по Земята шест изстрела от пистолет, разположен някъде по линията Земя-Денеб. Денеб — това е алфа от съзвездието Лебед, а точката върху небесния свод, от която, така да се каже, са стреляли, е въпросният радиант на Пилман.

— Благодаря ви, докторе. Драги хармънтци! Най-после ни обясниха разбрано що е това радиант на Пилман! Между другото, онзи ден се навършиха точно тринайсет години от деня на Посещението. Доктор Пилман, може би ще кажете на своите земляци няколко думи по този повод?

— Какво по-точно ги интересува? Имайте предвид, че по онова време аз не съм бил в Хармънт...

— Тъкмо ще ни бъде по-интересно да научим какво си помислихте, когато вашият роден град се окажа обект на нашествие от чуждопланетна свръхцивилизация...

— Честно казано, най-напред си помислих, че това е някаква сензационна измишльотина. Трудно ми беше да си представя, че в нашия малък, стар Хармънт може да се случи нещо подобно. Да беше в Източен Сибир, в Уганда, из Южния Атлантук — както и да е, но в Хармънт!

— Обаче в края на краищата ви се наложи да повярвате.

— В края на краищата — да.

— И какво?...

— Внезапно ми хрумна, че Хармънт и останалите пет Зони на Посещението... впрочем, извинете, тогава бяха известни само четири... че те всичките лежат върху твърде гладка крива. Пресметнах координатите на радианта и ги изпратих в списание „Нейчър“.

— И ни най-малко не ви развълнува съдбата на родния град?

— Виждате ли, по онова време аз вече вярвах в Посещението, но никак не можех да се заставя да повярвам на паническите кореспонденции за горящи квартали, за чудовища, които избирателно похапват старци и деца, и за кръвопролитни сражения между неуязвимите пришълци и във висша степен уязвимите, но неизменно доблестни кралски танкови части...

— Имали сте право. Спомням си, нашего брата репортерите тогава забъркахме големи кашии... Но нека се върнем към науката. Откриването на радианта на Пилман беше първият, но навярно не и последен ваш принос към изучаването на Посещението?

— Първ и последен.

— Но вие, без съмнение, през цялото това време внимателно сте следили хода на международните изследвания в Зоните на Посещение...

— Да... От време на време прелиствам „Докладите“...

— Имате предвид „Доклади на Международния институт за извънземни култури“?

— Да.

— И кое, според вас, е най-важното откритие за всичките тези тринайсет години?

— Самият факт на Посещението.

— Моля?

— Самият факт на Посещението е най-важното откритие не само за изтеклите тринайсет години, но и за цялото време откак съществува човечеството. Не е чак толкова важно кои са били тия пришълци. Не е важно откъде са пристигнали, за какво са пристигнали, защо толкова кратко са стояли и къде са се дянали после. Важно е това, че сега човечеството със сигурност знае: ние не сме самотни във Вселената. Боя се, че Институтът за извънземни култури никога вече не ще има шанса да направи по-фундаментално откритие.

— Това е страшно интересно, доктор Пилман, но аз всъщност имах предвид открития от техническо естество. Открития, от които би могла да се възползва нашата земна наука и техника. Та нали цяла плеяда видни учени смятат, че намереното в Зоните на Посещение е в състояние да промени целия ход на човешката история.

— Н-не бих казал, че принадлежа към привържениците на тази гледна точка. А що се отнася до конкретните находки, аз не съм специалист.

— Но вие вече от две години сте консултант на Комисията на ООН по проблемите на Посещението...

— Да, но аз нямам никакво отношение към изучаването на извънземните култури. Заедно с колегите си в КОПРОПО аз представям международната научна общественост, когато става дума за контрола върху изпълнението на решенията на ООН относно интернационализацията на Зоните на Посещението. Грубо казано, ние следим с чуждопланетните чудеса, намерени в Зоните, да се разпорежда само Международният институт.

— А нима още някой посяга към тези чудеса?

— Да.

— Вие, вероятно, имате предвид сталкерите?

— Не зная за какво говорите.

— Така наричат у нас в Хармънт ония отчаяно храбри момчета, които на собствен риск проникват в Зоната и измъкват от там всичко, до което успеят да се докопат. Това си е същинска нова професия.

— Разбирам. Не, това е извън нашата компетенция.

— Естествено! С това се занимава полицията. Но би било интересно да чуем, какво именно влиза във вашата компетенция, доктор Пилман...

— Налице е постоянно изтичане на материали от Зоните на Посещение в ръцете на безотговорни лица и организации. Ние се занимаваме с резултатите от това изтичане.

— Не може ли мъничко по-конкретно, докторе?

— Нека по-добре да си говорим за изкуството. Нима слушателите не се интересуват от мнението ми за несравнимия Гуади Мюлер?

— О, разбира се! Но аз бих искал преди това да приключим с науката. Вас самият, като учен, не ви ли влече към чуждопланетните чудеса?

— Как да ви кажа... Вероятно.

— Значи, можем да се надяваме, че един хубав ден хармънтци ще срещнат своя земляк по улиците на родния град?

— Не е изключено.

1.

РЕДРИК ШУХАРТ, 23-ГОДИШЕН, НЕЖЕНЕН, ЛАБОРАНТ В ХАРМЪНТСКИЯ ФИЛИАЛ НА
МЕЖДУНАРОДНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ИЗВЪНЗЕМНИ КУЛТУРИ

Оная вечер ние с него бяхме в хранилището — мръква се вече, остава само да хвърлим работните дрешки и можем да отцепваме към „Борж“, да си налеем в организмите по глътка-две твърдо гориво. Аз си стоя просто така, подпирам стената — отработил съм си своето и вече съм приготвил цигарката, пуши ми се, та две не виждам — от часове не съм припалвал, а той продължава да ми се тутка със своите съкровища: единия сейф натъпка, заключи го, запечата го, сега другия пълни — сваля от транспортъора „пустилките“, оглежда всяка поотделно от всички страни (пък тя тежи, гадината, шест кила и половина, между другото) и с пъшкане я настанява прилежно върху рафта.

От кое време още се трепе над тия „пустилки“ и, мен да питаш, без всякаква полза за човечеството. Аз на негово място отдавна да съм плюнал и да съм се хванал на друга работа за същите пари. Макар че, от друга страна, ако се замислиш, тия „пустилки“ наистина са много загадъчна работа и някак си... неубедителна ли, не знам и аз как да го кажа. Колко такива съм премъкнал на гърба си и на: всеки път като ги видя — не мога, смайвам се. Всичко на всичко в тая чудесия има два медни диска с големината на чаена чинийка, дебели по пет милиметра, и разстоянието между дисковете е четиристотин милиметра, и освен това разстояние между тях няма нищо. Сиреч, съвсем нищо няма — празно. Можеш да си пъхнеш там ръката, може и главата си да пъхнеш, ако съвсем си се чалнал от изумление — пусто и празно, само въздух. И въпреки това помежду им, разбира се, нещо има — сила някаква, както си го обяснявам аз, защото ни да ги притисне, тия дискове, един към друг, ни да ги раздалечи още никой не е успял.

Не, момчета, мъчна работа е да се описва такова нещо, ако не си го виждал — прекалено е просто наглед, особено когато му посвикнеш и най-последно си повярваш на очите. То си е като да описваш някому

едно канче, или, не дай си Боже, чашка: само шаваш с пръсти и пъшкаш от пълно безсилие. Както и да е, да смятаме, че всичко сте разбрали, пък който не е — да вземе институтските „Доклади“, там във всеки брой за тия „пустилки“ има статии с фотографии...

Изобщо, Кирил се блъска над тия „пустилки“ вече почти година... Аз съм при него от самото начало, но и до сега не мога да схвана какво иска да изтръгне от тях, пък и да си кажа честно, не се и мъча особено да разбере. Нека най-напред самият той да разбере, да се ориентира, пък тогава може и аз да го изслушам. Засега едно ми е ясно: дай му ти на него на всяка цена поне една от тия „пустилки“ да разчекне, да я прогори с киселини, да я сплеска с преса, в пещ да я стопи. И тогава вече всичко ще му светне, и чест и хвала за него, и цялата световна наука направо ще се загърчи от удоволствие. Ама засега, доколкото разбирам, още сме много далече оттам. Още нищо не е открил, само се измъчи донемайкъде, стана един такъв посивял, мълчалив, и очите му като на болно куче, даже сълзят. Да беше на негово място някой друг, щях аз да го наля до козирката, щях да му намеря едно лъскаво маце да го разкърши, а на сутринта пак щях да го напоя и айде при друго маце, и след седмичка щеше да ми бъде като нов — щръкнали уши, вирната опашка. Само дето за Кирил това лекарство не става, не си струва и да му предлагам, не е от тая порода.

Стоим си, значи, ние с него в хранилището, гледам го аз на какво е заприличал, как са му хлътнали очите, па ми дожаля — и аз не знам как. И тогава се реших. Тоест, даже не че сам реших, ами сякаш някой ме дръпна за езика.

— Слушай — викам, — Кириле...

А той тъкмо се вторачил, претегля на ръка последната „пустилка“ с такъв вид, сякаш иска цял да се напъха в нея.

— Слушай — казвам, — Кириле. Ами ако имаше пълна „пустилка“, а?

— Пълна „пустилка“? — повтаря и вдига вежди, като че ли му говоря на марсиански.

— Ми да — кимам. — Тая твоята хидромагнитна клопка, как беше... „обект седемдесет и седем бь“. Обаче с някаква гадост вътре, синкава.

Гледам, взе да му се прояснява. Вдигна очи към мене, примижа, и се появи там зад кучешката сълза някакъв проблясък на разум, както

много си пада да казва самият той.

— Чакай, чакай — вика. — Пълна ли? Ей като тая, само че пълна?

— Ъхъ...

— Къде!

Излекува се моят Кирил. Щръкнали уши, вирната опашка.

— Да вървим — казвам, — да запалим по една...

Той чевръсто пъхна „пустилката“ в сейфа, захлопна вратичката, заключи я на три и половина оборота и се запътихме с него обратно към лабораторията. За празна „пустилка“ Ърнест плаща четиристотин банкноти в брой, а пък за пълна аз на него, кучият му син, всичката кръвчица поганска бих изпил, но ако щете вярвайте, ако щете — недейте, тогава даже не си и помислих за това, защото Кирил пред очите ми — абе просто оживя, пак стана като струна, чак звънти целият, и по стълбите припка през четири стъпала, та не дава на човек и да запуши. Изобщо, всичко му разказах: и каква е тя, и къде лежи, и как е най-сгодно да се добереш до нея. Той веднага измъкна картата, намери оня гараж, натисна го с пръст и ме погледна... И, ясна е работата, веднага разбра всичко за мен, пък и какво имаше тук за неразбиране...

— Я го виж ти! — казва, пък се усмихва. — Е, няма как, ще трябва да се ходи. Хайде още утре да идем. В девет ще поръчам пропуските и „галоша“, а в десет с Божията благословия да тръгваме. Става ли?

— Става — викам. — Ами кой ще е трети?

— Че за какво ни е трети?

— Е, не — казвам. — Това не ти е разходка с госпожици. Ами ако се случи нещо с тебе? Зона е това — казвам. — Трябва да има ред.

Той се поусмихна, вдигна рамене.

— Както искаш. Ти си знаеш.

Има си хас да не знам! Естествено, той сега проявява великодушие, заради мен се старая: един вид, третият е излишен, ще прибягаме двамцата и всичко ще си остане скрито-покрито, никой няма да се сети за тебе. Да, ама аз съм наясно — институтските не ходят в Зоната по двама. Те си имат такова правило: двама вършат работата, а третият наблюдава, та после като го попитат — да разкаже.

— Лично аз бих взел Остин — казва Кирил. — Но сигурно ти няма да го искаш. Или може?

— Не — казвам. — Само не Остин. Остин ще го вземеш някой друг път.

Остин не е лошо момче, смелостта и страха му са в необходимата пропорция, но според мене той е вече белязан. На Кирил това не можеш му го обясни, обаче аз виждам: въобразил си е човекът, че Зоната я познава и разбира от край до край, и скоро ще скочи в трапа. Както обичате. Обаче без мене.

— Добре де — примижавя Кирил. — А Тендър?

Тендър е неговият втори лаборант. Сносен човек, спокоен.

— Малко е старичък — казвам. — И деца има...

— Нищо. Вече е бил в Зоната.

— Хубаво — кимам. — Нека бъде Тендър.

Та, той остана да виси над картата, пък аз препуснах право в „Борж“, щото ми се ядеше до припадък и ми беше пресъхнала глътката.

Добре... Явявам се аз на другата сутрин както винаги в девет, представям пропуска си, а в караулката дежури оня дългнестия сержант, дете миналата година го въргалях заради Гута, когато се беше лепнал за нея на пияна глава.

— Здравсти — вика ми той. — Тебе — казва, — Рижи, из целия институт те търсят...

Тук вече го прекъснах вежливо:

— Не съм ти Рижи. И не ми се навирай за приятел, върлино шведска.

— Господи, Рижи! — изумява се оня. — Че нали всички така ти викат!

Аз преди влизане в Зоната съм малко кибритлия, че бях и трезвен на всичкото отгоре, та го наградих за портупея и с пълни подробности му разясних какво представлява той и защо е произлязъл от майка си. Онзи плюна, върна ми пропуска и вече без всякакви нежности изля:

— Редрик Шухарт, наредено ви е незабавно да се явите при пълномощника на отдела за безопасност капитан Херцог.

— А така — казвам. — Това е друго нещо. Учи се, сержант, лейтенант да пораснеш.

А в това време си мисля: що за ново два̀сет пък сега? За какво съм дотрябвал аз на капитан Херцог рано-рано в работно време? Нейсе, отивам да се представям. Кабинетът му е на третия етаж, хубав кабинет, има си и решетки на прозорците, като в полицията. Самият Вили възседнал стола си, съска с лулата и писателствува на машинката, а в ъгъла ровичка из желязната каса едно сержантче, ново някакво, не го познавам. То в нашия институт тия сержанти са цяла дивизия, и всичките едни такива породисти, румени, охранени — нито им е изтрябвало да ходят в Зоната, нито им пука за световните проблеми.

— Добър ден — казвам. — Викали сте ме?

Вили се взира в мен като в празно място, отмества пишещата машинка, полага пред себе си дебела папка и се залавя да я разлиства.

— Редрик Шухарт? — пита.

— Същият — отговарям, ама ми е смешно, та едва се сдържам. Избива ме на такова едно нервозно хихикане.

— От колко време работите в института?

— Две години, та трета.

— Семейство?

— Самичък съм — викам. — Сираче.

Тогава той се обръща към своето сержантче и строго му нарежда:

— Сержант Лъмър, вървете в архива и ми донесете дело номер сто и петдесет.

Сержантчето изкозирува и се омете, а Вили захлопна папката и ме изгледа мрачно:

— Пак ли подхвана стария занаят?

— Какъв стар занаят?

— Много добре знаеш какъв. Пак пристигна материал срещу тебе.

„Тъй значи...“ — мисля си.

— И откъде е материалчето?

Той се намръщи и раздражено зачука с лулата си по пепелницата.

— Това не те засяга! Аз като стар приятел те предупреждавам: зарежи тая работа, откажи се завинаги. Защото ако те спипат втори път — няма да се отървеш само с шест месеца. А от института ще те изритат моментално и вовеки веков, ясно ли ти е?

— Ясно ми е — казвам. — Това ми е ясно. Само не ми е ясно коя гадина ме е наклепала...

Но той вече ме гледа с оловен поглед, съска с празната лула и си прелиства ли, прелиства папката. Ще рече, върнал се е значи сержант Лъмър с дело номер сто и петдесет.

— Благодаря, Шухарт — произнася капитан Вили Херцог, по прякор Кюнеца. — Това е всичко, което исках да изясня. Свободен сте.

И, отидох аз в съблекалнята, надянах екипировката, палнах цигара, а през цялото време си мисля: откъде ли се носи тоя звън? Ако е откъм института, тогава всичко е гола измишльотина — тук никой нищо не знае за мен и не може да го знае. Ако пък са ми стоварили кривите дърва от полицията... пак е странно, какво биха могли да знаят те там, освен моите стари грехове? Да не би Лешоядът да е хлътнал — тая гад, за да спаси себе си, е способна когото щеш да натопи... Но нали даже и Лешояда сега не знае нищо за мене. Мислих аз, мислих, нищо полезно не измислих и реших — майната му. За последен път бях ходил нощем в Зоната преди три месеца, почти цялата плячка вече коснах и даже изхарчих почти всичките пари. С никакви улики на ръка не са ме хванали, а сега пък ще ме спипат на тясно друг път, аз съм хлъзгав...

И когато вече се заизкачвах по стълбите, изведнъж ме осени — хем така ме осени, че се върнах в съблекалнята, седнах и запалих нова цигара. Излиза, че днес не трябва и да се мяркам покрай Зоната. И утре не може, и вдругиден. Излиза, че пак са ме взели на мушка тия лигави жаби полицейски, не са ме забравили те мене, а и да са ме забравили, някой им е напомнил. Нито един сталкер, освен ако не се е побъркал напълно, няма да се приближи до Зоната и на топовен изстрел, щом знае, че го следят. Аз трябва сега да се свра в най-тъмния ъгъл. Един вид, каква ти Зона? Аз, моля ви се, там и с пропуск не съм стъпвал вече колко месеца! Какво, разбираш ли, сте се лепнали за честния лаборант?

Обмислих аз всичко това и даже изпитах нещо като облекчение, че няма да ходя днес в Зоната. Само че как да го съобщя по-деликатно на Кирил?

Казах му направо:

— В Зоната не отивам. Какви ще бъдат нарежданията?

Разбира се, отначало той се облеци насреща ми. После, види се, нещо съобрази, улови ме за лакътя, отведе ме в кабинета си, сложи ме на стола зад своето бюро, а той самият се настани до мене на перваза. Мълчим. Пушим. По едно време предпазливо така, внимателно ме пита:

— Случило ли се е нещо, Ред?

Е какво да му кажа!

— Не — викам, — нищо не се е случило. Само дето вчера профуках двацет бона на покер — без грешка играе оня шмекер Нънан...

— Чакай малко — погледна ме той. — Ти какво, отказваш ли се?

Тука вече направо взех да стена от зор.

— Не мога — изпъсках през зъби. — Не мога, разбираш ли? Току-що ме вика Херцог.

Той омекна. Нещастният му вид се възвърна и очите му пак станаха като на болен пудел. Въздъхна конвулсивно, припали нова цигара от фасата на предишната и тихо рече:

— Можеш да ми повярваш, Ред, не съм казал никому ни дума.

— Зарежи — викам. — Кой говори за теб?

— Аз даже на Тендър още нищо не съм казал. Изписах му пропуск, а още не съм го и питал дали е съгласен да тръгне, или не...

Аз мълча, пуша. Да се смееш ли, да плачеш ли — нищо не разбира човекът.

— А Херцог какво ти каза?

— Ами нищо особено. Наклепал ме е някой и това е всичко.

Той ме изгледа някак странно, скочи от перваза и се заразхожда назад-напред из кабинета. Снове той из стаята, а аз седя, пускам дим и ни гък, ни мък. Жал ми е за него, разбира се, и ме е яд, че така глупаво се получи — уж бях излекувал човека от меланхолията. А кой ми е крив? Аз съм си виновен. Подмавих детето с геврече, пък гевречето било в кутийка, а кутийката едни сърдити чичковци я пазят... По едно време той престана да тича нагоре-надолу, спря се край мен и като гледаше настрани, някак неловко попита:

— Слушай, Ред. А тя... колко би могло да струва — пълната „пустилка“?

Отначало не го разбрах — помислих, че се надява да я купи отнякъде, ама къде ти ще намериш такава, тя може и да е само една-

единствена в целия свят. Пък и парите не биха му стигнали: откъде у него пари, чуждестранен специалист, при това руснак. А после сякаш ме лиснаха с вряла вода — ама той какво си мисли тоя нещастник, че му се кипря заради повече пари ли?! Ах негоднико, викам си, че ти мен за какъв ме вземаш?... И вече си бях отворил устата да му тегля една, та чак дроба да го смъдне. Ама засякох. Защото наистина — за какъв всъщност да ме взема? Сталкерът — той за това си е сталкер, дай му само повечко „гущери“, той заради зеленичките с живота си търгува. Та ето как излизаше, че вчера аз съм му подхвърлил въдицата, пък днес окачвам примамката, цената си вдигам.

Направо онемях от тия мисли. А той ме гледа втренчено, очите си не сваля от мен, и в погледа му виждам даже не и презрение, ами нещо като разбиране... И тогава спокойно му обясних.

— До оня гараж — казвам, — още никой никога не е ходил с пропуск. До там още не е прокарано трасе, ти това го знаеш. Сега ще се върнем ние, и твоят Тендър ще почне наляво и надясно да се хвали как сме се нацедили право в гаража, взели сме каквото ни е трябвало и веднага обратно. Все едно, че сме отскочили до склада. И на всеки ще му стане ясно, че предварително сме знаели за какво отиваме. А това означава, че някой ни е насочил. А пък кой от нас тримата е насочвал — няма що и да го коментираме. Разбираш ли на какво намирисва всичко това за мене?

Завърших аз речта си, гледаме се един-друг в очите и мълчим. После той внезапно плесна длан о длан, потри ръце и бодряшки обяви:

— Ами щом е не, значи — не! Разбирам те, Ред, и не мога да те съдя. Ще ида сам. Дано се размине. Не ми е за пръв път...

Разстла картата върху перваза, облегна ръце, прегърби се над нея, и цялата му бодрост се изпари направо пред очите ми. Чувам — мърмори си:

— Сто и двайсет метра... даже сто двайсет и два... и още нещо там вътре в самия гараж... Не, няма да взема Тендър. Как мислиш, Ред, може би не си струва и Тендър да идва? Все пак има две деца...

— Сам няма да те пуснат — процеждам.

— Нищо, ще ме пуснат... — мърмори си той. — Всичките сержанти са ми познати... и лейтенантите... Не ми харесват тия камиони! Тринайсет години стоят под открито небе, а всичките са като

нови... На двайсет крачки от тях цистерната е ръждясала — на решето, а те сякаш току-що са слезли от конвейера... Ох, тая Зона!

Вдигна глава от картата и се загледа през прозореца. И аз се загледах. Стъклата на нашите прозорци са дебели, оловни, а зад стъклата — Зоната-майчица, ето я, на една протегната ръка, и цялата като на длан от тринайсетия етаж...

Така като я погледнеш — земя като земя. И слънцето свети отгоре ѝ както над останалия свят, и комай нищо не се е променило по нея, всичко сякаш си е както преди тринайсет години. Тате, лека му пръст, би надникнал и нищо особено не би забелязал, най-много да попиташе: защо така не дими заводът, да не би да стачкуват?... Жълти насипи рудна шлага, каупери лъщят под слънчицето, релси, релси, релси, на релсите локомотивче с платформи... С една дума — индустриален пейзаж. Само хора няма. Ни живи, ни мъртви. Ето го и гаражът се вижда: дълго сиво черво от гофрирана ламарина, вратите му зяят. А на асфалтовата площадка стоят камионите. Тринайсет години стоят и нищо не им става. Правилно забеляза той тия машини — сеца се. Пази Боже да се напъхаш помежду два камиона, тях трябва отстрани да ги заобиколиш... там има една пукнатина в асфалта, стига само оттогава да не е обрасла с бодили... Сто двайсет и два метра — той откъде ги брои? А! Сигурно от крайния пилон ги отчита. Правилно, от там няма да са повече. Все пак се понаучиха очилатковците, напредват... Виж ги ти, до самия насип са прокарали път, и то колко хитро са го прокарали! Ето я оная канавка, където се загуби Плужека, само на два метра от техния път... Хем колко пъти му повтаряше Кълката: дръж се, глупако, по-далече от канавките, че инак няма що да остане и за погребване... И позна — нищо не остана от Плужека... Това е то Зоната: върнал си се със стока — цяло чудо е; върнал си се жив — успех; отнесъл си куршум от патрула — късмет, а всичко друго — съдба...

Погледнах към Кирил. Виждам — и той извърнал очи към мен, наблюдава ме. А лицето му такова, че в тоя момент всичко ми се преобърна отвътре — и се реших. Я, викам си, да вървят по дяволите — в края на краищата какво толкоз ще ми направят ония копои! Кирил можеше и нищо да не произнася, но ме изпревари:

— Лаборант Шухарт — казва. — От официални — подчертавам: от официални — източници получих сведения, че огледът на гаража

може да донесе голяма полза за науката. Постъпи предложение да се огледа гаража. Гарантирам премиалните. — И ми се усмихва като майска роза.

— Че от какви пък такива официални източници? — питам, и също му се ухилвам като идиот.

— Това са конфиденциални източници — отвърща той. — Но на вас мога да кажа... — Той престана да се усмихва и се намръщи. — Да кажем, от доктор Дъглас.

— А — викам. — От доктор Дъглас... Кой е тоя доктор Дъглас?

— От Сам Дъглас — рече той сухо. — Загина миналата година.

Мравки плъпнаха по кожата ми. Ех, ама и ти! Кой приказва такива неща преди влизане в Зоната?! Тия учени глави — ако ще кол да строшиш отгоре им, пак нищо не вдяват!... Тикнах фаса в пепелницата и казах:

— Добре. Къде го твоя Тендър? Още дълго ли ще го чакаме?

С една дума, повече не говорихме по темата. Кирил позвъни в транспортната служба да поръча „летящ галош“, а аз взех картата да надникна какво са си нарисували там. Биваше си го нарисуваното. Аерофотоснимки с голямо увеличение. Виждат се даже грайферите на гумата, която се въргаля покрай вратите на гаража. Нашего брата сталкерът да имаше такава карта... ама всъщност полза от нея никаква, друг път ще различиш нещо на картата нощем, когато показваш задник на звездите и не виждаш собствените си ръце...

Ето ти го и Тендър цъфна току-що. Потен, зачервен и запъхтян — дъщеря му се разболяла, та тичал за доктор. Извинява се за закъснението. Е, ние пък го посрещнахме с армаган — в Зоната ще вървим. Отначало той даже забрави да се задъхва, сладурът. „Как така в Зоната? — вика. — Защо аз?“ Обаче като чу за двойните премиални и за това, че Ред Шухарт също идва, съвзе се и задиша отново.

В края на краищата слязохме в „будоара“, Кирил прескочи за пропуските, представихме ги на още един сержант и той ни раздаде по един скафандър. Виж, това много си струва. Да го пребоядисаш от червен в някакъв по-подходящ цвят — за такава дрешка кой да е сталкер ще ти брой петстотин каймета без да му мигне окото. На пръв поглед — не е нищо особено, прилича на водолазен костюм, с шлем с широко стъкло отпред. Даже не като на водолазите, а по-скоро като на летец-изтребител или космонавт! Лек, удобен, никъде не те стяга, и от

жегата в него не се потиш. С такова костюмче и в огъня можеш да влезеш, и газ никакъв не прониква през него. Куршум, казват, също не го ловял. Разбира се, и огън, и иприт някакъв, и куршум — всичко това си е земно, човешко. В Зоната нищо такова няма. Не от това трябва да се боиш в Зоната. Въобще, каквото и да си приказваме, и в тия костюми си мрат като едното нищо. Друг въпрос е, че без тях сигурно щяха да мрат още повече. От „парливия пух“ например, комбинезонът спасява сто процента. Или от плюнката на „дяволското зеле“. Както и да е.

Надянахме ние скафандрите, пресипах си аз гайки от чувалчето в набедрения джоб, и се потътрихме през целия институтски двор към изхода за Зоната. Тука при тях нещата така са нагласени, та всичко да е на показ: ето ги, разбираш ли, героите на науката, отиват живота си да положат на олтара в името на човечеството, познанието и светия дух, амин. И на — по всички прозорци чак до тринайсетия етаж се накачулили муцуни, липсваше само да замахат с кърпички и оркестър да свири туш.

— Набий крак — викам на Тендър. — Прибери шкембето, новобранец! Благодарното човечество няма да те забрави!

Погледна ме той и разбрах, че никак не му е до шеги. И верно си е — какви ти майтапи... Но щом ще влизаш в Зоната, най-добре едно от двете: или плачи, или се смей, пък аз от рождение не съм плакал. Хвърлих око и към Кирил. Добре се държи, само дето мърда устни, сякаш се моли.

— Молиш ли се? — питам го. — Моли се — казвам, — моли се! Колкото по-навътре в Зоната — толкоз по-близо до небето...

— Какво? — навежда ухо той.

— Моли се! — извиквам. — Сталкерите не чакат на опашка за рая!

А той неочаквано се усмихна и ме потупа с длан по гърба: не бой се, един вид, с мене няма да пропаднеш, пък и да пропаднем — само веднъж се мре. Не, смешен тип е той, ей богу.

Предадохме си пропуските на последния сержант — тоя път, по изключение, лейтенант се оказа, аз го познавам, баща му търгува в Рексопол с огради за гробища — а пък „летящият галош“ вече ни чака, докарали го момчетата от транспортното и го паркирали досами бариерата. Всички са налице: и „бърза помощ“, и пожарникарите, и

доблестната гвардия, нашите безстрашни спасители — глутница охранени лентяи със своя въртолет. Очите ми да ги не видят макар, не мога да ги понасям.

Покатерихме се ние в „галоша“, Кирил се настани на волана и ми казва:

— Е, Ред, командвай.

Аз пък без всякакво бързване поразкопчах ципа върху гърдите си, измъкнах от пазва манерката, опънах една солидна глътка, завинтих капачката и пак пъхнах манерката обратно. Не мога без това. За кой ли път вече тръгвам за Зоната, ама без това — не, не мога. Те двамата ме гледат и чакат.

— Тъй — думам. — На вас не предлагам, защото ви водя за пръв път и не знам как ви въздейства алкохолът. Редът при нас ще е следният. Всичко, което кажа, се изпълнява моментално и безпрекословно! Ако някой ми се замотае, засуети, или там вземе да ми задава въпроси — ще бия гдето завърна, извинявам се предварително. Да кажем аз, например на тебе, господин Тендър, ти заповядам: застани на ръце и ходи. И в същия тоя момент ти, господин Тендър, си длъжен да навириш дебелия си дирник нагоре и да изпълняваш каквото ти е казано. Ако не го изпълниш — болната си щерка може и да не видиш повече. Ясно ли е? Обаче аз ще имам грижата да я видиш пак.

— Ти, Ред, най-главното е, не забравяй да дадеш заповед — хрипти Тендър прегракнало, и вече целият се е зачервил, поти се и примлясква с устни. — Пък аз ако ще и на зъби ще се държа, не само на ръце. Не съм новак.

— За мен вие и двамата сте новаци — викам, — пък колкото до заповядването, няма да забравя; бъди спокоен. Между другото, ти можеш ли да караш „галоша“?

— Може — отговаря Кирил. — Добре кара.

— Е, добре, щом е добре — казвам. — Тогава с Бога напред. Спусни забралата! Малък преден ход, следвай маркерите, височина три метра! При двайсет и седмия маркер спираш.

Кирил вдигна „галоша“ на три метра и даде малък напред, а аз незабелязано извърнах глава и тихичко духнах над лявото си рамо. Гледам — гвардейците-спасители се наврели в своя въртолет, пожарникарите почтително застанали прави, лейтенантът зад

барьерата ни отдава чест, глупакът, а над всички се ветрее гигантски, отдавна вече избелял плакат: „Добре дошли, господа пришълци!“ Тендър тъкмо се беше наканил да помахва с ръка на всичките ония, но аз така го смахмузих в ребрата, че всякакви подобни церемонии тутакси изхвърчаха от главата му. Ще ти дам аз на тебе едно сбогуване, муцуно трътлеста!...

Отплувахме.

Вдясно от нас беше институтът, отляво — Чумавият квартал, а ние се придвижвахме от маркер до маркер по самата среда на уличното платно. Ех, доста отдавна по тази улица нито е минавал, нито е пътувал някой... Асфалтът се е напукал навсякъде, пукнатините са обрасли с трева, но тая трева си е още наша, човешка... А виж, на тротоара отляво вече е прорасъл чер бодил, и по тия тръни си личи колко ясно Зоната е очертала себе си: покрай самата настилка черният храсталак е като отрязан с бръснач. Не, все пак тия пришълци са били почтени момчета. Сплескали са, разбира се, много нещо, но и те самите са означили ясно границите на собствения си боклук. Та нали даже от „парливия пух“ няма и следа в нашата част срещу Зоната, макар да изглежда, че вятърът го върти накъдето си ще...

Домовете в Чумавия квартал са олющени, мъртви, но стъклата по прозорците почти навсякъде са цели; само дето са зацапани и заради това изглеждат като слепи. Обаче нощем, когато пропълзяхаш покрай тях, много добре се вижда как отвътре свети, сякаш спирт гори, с такива едни синкави езичета. Така диша из подземията „пачата на вещиците“... А иначе ако погледнеш — квартал като квартал, къщи като къщи, плачат за ремонт, разбира се, но няма нищо особено — само хора никъде не се виждат. Ей в оная тухлена сграда, между другото, живееше нашият даскал по аритметика, по прякор Запетайката. Голям досадник беше, горкият, и несретник — втората му жена го напусна току преди самото Посещение, а пък дъщеря му имаше перде на окото, та си спомням, че я дразняхме до сълзи. Като почна паниката, той заедно с всички останали от тоя квартал по бели гащи тича чак до моста — цели шест километра без дъх да си поеме. След това дълго боледува от чумата, кожата му се олющи, и ноктите. Всичките, дето живееха из тоя квартал, почти до един преболедуваха, та затова се и нарича Чумав. Някои умряха, ама повечето бяха старци, пък и от тях не всичките. Аз, например, си мисля, че не са умрели от

чумата, а от страх. Много беше страшно. Който живееше в тоя квартал, преболедува от чума. А пък в ония трите квартала хората ослепяваха. Сега тия квартали така ги наричат: Първи Сляп, Втори Сляп... Не че хората са ослепявали напълно, ами така — нещо като кокоша слепота. Между другото, те разказват, че ослепели не от блясък някакъв там, макар че и светлина, казват, имало, ами ослепели от силния грохот. Треснало, казват, с такава сила, че веднага ослепели. Докторите им втълпяват: абе не може да бъде, спомнете си хубавичко — ама те не, та не: имало страхотен гръм, и от него ослепели. И при това никой, освен тях, никакъв гръм не е чул...

Да-а... Тук сякаш нищо не се е случило. Ето, и стъклената будка за вестници си стои цяла-целеничка. Детската количка пред входа — даже пеленките в нея май са чисти... Само антените са се предали — обрасли са в някакви власини, като нишки от лико. Нашите учени глави отдавна точат зъби за тия антени: интересно им било, видиш ли, да разберат що за нишки са това — никъде другаде ги няма, само в Чумавия квартал и само по антените. А на туй отгоре — под носа им са, по-близо няма накъде, под самите им прозорци. Миналата година го измъдриха: спуснаха от хеликоптер една котва на стоманено въже и закачиха един сноп. Едва го подръпнаха — и изведнъж „пс-с-с-с“! Гледаме ние — от антената дим, от котвата дим, че и самото въже вече пуши, хем не просто пуши, ами с едно такова ядовито съскане, сякаш е гърмяща змия. Добре, че пилотът бързо загря накъде отива работата, откачи въжетото и духна с пълна газ... Ей го къде се полюшва онова въже, почти до земята е провиснало и цялото е обрасло...

Така лека-полека доплувахме ние до края на улицата, до завоя. Кирил ме погледна: да продължавам ли? Махнах му: с най-бавен ход. Зави нашият „галош“ и пое с най-бавния си ход над последните стъпки човешка земя. Тротоарът приближава, приближаването вече и сянката на „галоша“ пада върху трънената ограда... Край, вътре сме. Зоната. И веднага ме побиха студени тръпки... Всеки път тия тръпки плъзват по кожата ми, и аз до ден-днешен не зная дали Зоната така ме посреща, дали нервичките на сталкера играят... И всеки път си мисля: само да се върна, ще питам другите и с тях ли се случва, или не? — и всеки път забравям.

Та тъй. Пъплим ние полекичка над някогашните градини, двигателят под краката ни бучи равномерно, спокойно — на него какво

му е, него никой няма да го закача. И тогава моят Тендър не издържа. Още не бяхме се добрали до първия маркер, и той почна да дрънка. Ами, както обикновено новациите се разбърбят в Зоната: зъбите му чаткат, сърцето му примира, едва се помни, и го е срам, и не може да се удържи. Според мене, това им е нещо като диария — не зависи от човека, ами се лее и туй то. Ама какво ли само не дрънкат! Един почне от пейзажите да се възхищава, друг вземе да изказва своите важни съображения по повод на пришълците, а пък трети го удари съвсем през просото за неща, дето въобще нямат нищо общо — ей го на и Тендър сега: подкарал е на тема новия си костюм и няма спиране. Че колко бил платил за него, че от какъв фин вълнен плат бил, че как шивачът му сменял копчетата...

— Престани — казвам.

Той ме изгледа тъжно, примлясна с устни — и пак: колко коприна отишла за хастар. А вече отминаваме градините, навлизаме в глинещата пустош, където по-рано беше градското бунище, и чувствам аз — някакъв ветрец полъхва тук. До преди малко нямаше никакъв вятър, а сега внезапно появя, завъртя прашни дяволчета, и май дочувам нещо.

— Млъкни, гад — просъсквам на Тендър.

Не би, по никой начин не може сам да спре. Сега пък за конския косъм в реверите поде. Е, тогава да прощаваш.

— Спри — нареждам на Кирил.

Той моментално спира. Браво, добра реакция. Хващам аз Тендър за рамото, обръщам го към себе си и с размах — с цяла длан го фрасвам по забралото на шлема. Нещастникът заби нос в стъклото, затвори очи и млъкна. И щом само млъкна — чух: тр-р-р... тр-р-р... тр-р-р... Кирил ме гледа втренчено, стиснал челюсти, озъбен. Показвам му с ръка — стой, за Бога, стой, не мърдай. Но нали и той чува същото прашене и, като всички новаци, веднага го обзема порив да действа, да прави нещо. „Заден ход?“ — шепне. Аз отчаяно въртя глава, разтърсвам юмрук пред самия му шлем — замри, да не си гъкнал! Ех, майко мила, с тия новобранци не знаеш накъде по-напред да се обърнеш — тях ли да следиш, наоколо ли да гледаш. И в тоя момент — изстинах, всичко изветря от главата ми. Иззад купчината стара смет, над потрошените стъкла и разни вехти парцали, изпълзя нещо призрачно, трепет някакъв неуловимо заигра — като нажежен по

пладне въздух над ламаринен покрив, — превали през хълмчето и поема, поема да ни пререже пътя, плъзна се на косъм покрай маркера, над шосето се позадържа, постоя за секунда (или само така ми се стори?) и се оттече към полето, зад хросталака, отвъд гнилите тараби, нататък, към гробището за стари автомобили.

Мамка им и душицата дяволска на тия учени кубета! Измътили го и те, намерили откъде да ми прокарат път — по дълбея, в ниското! Ама и мене си ме бива — къде ми бяха зъркелите, дорде се възхищавах на идиотската им карта!

— Карай с малък напред — кимвам на Кирил.

— А това какво беше?

— Откъде да го знам... Беше и го няма, и слава Богу. И въобще, млъкни, ако обичаш. Ти сега не си човек, разбра ли? Ти сега си машина, мой лост...

Тука се усетих, че и мене май ме е прихванало словесното разстройство.

— Край — казвам. — Ни дума повече.

Бих сръбнал сега... Да измъкна из пазухата любимата, бавничко да развинтя капачката, да ѝ подпра гърленцето на долни зъби и да вирна глава, та сама да се излее, вдън гърло да ме удари, да ме обгори до сълзи... а после да поразлюлея манерката и още веднъж да я целуна. Ненужни партакеша са тия скафандри, да ви кажа. Ей богу, както съм преживял толкоз години без скафандър — и още толкоз ще преживея, ама без хубава глътка тъкмо в такъв момент... Както и да е.

Ветрецьт май стихна, и сякаш нищо лошо не се чува наоколо, само двигателят мърка спокойно, навява сън... Слънчево е, жега тегне... над гаража трепти мараня... всичко изглежда нормално, маркерите отплуват един след друг покрай нас, Тендър мълчи, Кирил мълчи — шлайфат се новаците. Нищо, момчета, и в Зоната може да се диша, стига да знаеш как... А ето го и двацет и седмия маркер — железен кол с червен кръг, върху него изписан номер 27, Кирил ме погледна, кимнах му, и нашият „галош“ спря.

Дотук беше цвете, тепърва иде големият зор. Сега най-главното за нас е — пълно спокойствие. Няма закъде да бързае, вятър няма, видимостта е добра, всичко е като на длан. Ей я къде е канавката, дете се загуби Плужека — шаренее се нещо там, може и неговите парцали да са. Кофти човек беше, упокой Господи душата му, алчен, глупав,

мръсен, то само такива се и лепят покрай Лешояда, такива Лешоядът Барбридж от пет километра ги надушва и ги нарива под себе си... а инак Зоната не те и пита добър ли си, лош ли си, и, както излиза, благодарско на Плужека: глупак си беше, даже истинското ти име никой не си спомня, ама поне показваш на умните хора къде не трябва да стъпват... Тъй. Разбира се, най-добре ще бъде да се доберем до асфалта. Асфалтът е гладък, по него всичко се вижда, и оная пукнатина там я знам. Само дето не ми се нравят ей тия възвишеници. Ако тръгнем право към асфалта, ще се наложи да минаваме баш помежду им. Гледай ги ти как си стоят — сякаш ни се хият, причакват ни. Не, не минавам аз между вас. Втората заповед на сталкера: или отдясно, или отляво всичко трябва да е чисто на сто крачки. А виж, по лявото възвишение може да се мине... Вярно, че не ми е ясно какво има там зад него. На картата май нямаше нищо, но кой ти вярва на карти?...

— Слушай, Ред — шепне ми Кирил. — Дали да скочим, а? Двайсет метра нагоре и веднага надолу — и сме право пред гаража, а?

— Мълчи, глупчо — казвам. — Мълчи, не ми пречи.

Нагоре му се доцяло. Ами ако те бухне там, на дваайсет метра? Не можеш си събра кокалите после. Или да се окаже, че някъде наблизо има „комарска плешивина“ — там не кости, ами и мокро място няма да остане от нас. Ох, тия ми ти кавалери на риска — нямат търпение, видиш ли: дай да скачаме... Общо взето, ясно ми е как ще се иде до възвишението, пък там ще постоим, ще се поогледаме. Пъхнах ръка в джоба, измъкнах шепа гайки. Показах ги на длан и викам на Кирил:

— Малечко-Палечко помниш ли? Учил ли си го в училище? Е, сега всичко ще е обратното. Гледай! — И метнах първата гайка. Наблизичко я хвърлих, както се полага. На десетина метра. Гайката мина нормално. — Видя ли?

— Е-е? — вика.

— Няма „е-е — ме-е“, ами видя ли, те питам?

— Видях.

— Сега с най-малък преден карай „галоша“ към тази гайка и на две крачки от нея спри. Разбрано?

— Разбрано. Гравиконцентрати ли търсиш?

— Каквото трябва, това и търся. Чакай, още една ще хвърля. Внимавай къде ще падне и повече не я изпускай от поглед!

Хвърлих аз още една гайка. Както си му е редът, и тя мина нормално и тупна до първата.

— Давай — рекох.

Потегли той с „галоша“. Лицето му стана спокойно и ясно: види се, всичко разбра. Ами те, очилатковците, всичките са си такива. За тях най-важното какво е — да измислят наименование. Дорде не го измислят — да ти е жал да ги гледаш, нещастна картинка. Е, ама пък като измисли някакъв си там гравиконцентрат — стой, та гледай: ужким всичко му се прояснява, и веднага му олеква на душата.

Отминахме ние първата гайка, отминахме и втората, третата. Тендър въздиша, върти се и от нерви час по час се прозява с едно такова кучешко прискимтяване — тормози се, горкият. Няма страшно, то ще му е от полза. Днес като нищо ще свали пет-шест кила, това си е по-добро от всякаква диета... Хвърлих аз четвъртата гайка. Нещо не мина както трябва. Не мога да обясня защо, но чувствам аз — нещо не е наред! И веднага сграбчих Кирил за ръката:

— Стой! Не мърдай...

Взех нова гайка и я метнах по на високо и подадено. Ето я, „плешивината на комара“! Гайката полетя нагоре нормално, надолу уж също тръгна нормално, но на сред път нещо сякаш я дръпна рязко встрани, хем така я дръпна, че тя се заби в глината и изчезна от очите ни.

— Видя ли? — прошепнах.

— Само на филм съм виждал — вика, и така се е навел напред, че току-виж се изгърсил от „галоша“. — Я хвърли още една, а?

Да се смееш ли, да плачеш ли. Една! Че как ще минеш сега само с една? Ех ти, науко!... Карай да върви, нахвърлях аз още осем гайки, докато не очертах „плешивината“. Честно казано, и седем биха стигнали, но последната я метнах специално заради него право в средата — нека се полюбува на своя гравиконцентрат. Бухна тя в глината, сякаш не е гайка, ами гира десет кила. Бухна се — и само дупка в глината остана. Той чак изкрюка от удоволствие.

— Е, хайде — викам, — стига толкова. Поиграхме си и край. Сега тука гледай. Хвърлям тая, към която ще караш, не я изпускай от очи.

Накратко, заобиколихме „комарската плешивина“ и се изкачихме на възвишението. То пък едно възвишение — като котешка барбонка,

до днес въобще не бях го и забелязал. Н-да... Та, увиснахме ние над тая буца пръст, до асфалта ръка да протегнеш, има-няма двайсетина крачки. Мястото от чисто по-чисто — вижда се всяка тревичка, всяка пукнатинка. Ще си речеш, какво пък? — мятай гайката и с Бога напред.

Не мога да я хвърля.

И аз не знам какво ми става, но за нищо на света не се решавам да хвърля гайката.

— Какво има — оглежда се Кирил, — защо стоим?

— Чакай — казвам. — Млъкни, за Бога.

Сега, викам си, ще хвърля гайчицата, и ще си минем спокойничко, като по мед и масло ще преплуваме, и ни една тревичка даже няма да потрепне, а сетне по асфалта... И тогава изведнъж като ме изби студена пот! Чак в очите ми залютя и вече си знам аз, че няма да хвърлям натам никаква гайка. Наляво — както обичате, ако ще и две. И пътят оттам е по-дълъг, и едни камъни виждам не твърде приятни, обаче наляво се наемам да хвърля гайката, а пред нас — не, в никой случай. И я хвърлих наляво. Кирил нищо не рече, обърна „галоша“, подкара го към гайката и чак тогава ме погледна. Видът ми трябва да е бил много лош, защото той веднага отвърна очи.

— Няма как — рекох. — Преките пътища не водят далече. — И хвърлих последната гайка върху асфалта.

Нататък работата потръгна по-гладко. Намерих аз своята пукнатина, чиста се оказа, миличката, с никаква гадост не беше обрасла, цвета си не беше променила, гледах я аз и тихо ѝ се любувах. И тя ни доведе досами вратите на гаража по-сигурно от всякакви маркери.

Наредих на Кирил да слезе до метър и половина, легнах по корем и се загледах в отворената врата. Отначало заради слънцето нищо не се виждаше — черно, та черно, — после очите ми свикнаха и гледам аз, че в гаража като че ли оттогава нищо не се е променило. Оня самосвал както си стоеше върху канала — тъй си и стои, цял-целеничък си стои, без дупки, без петна, и по циментовия под наоколо всичко си е както преди — затуй, навярно, защото в ямата не се е стекло много от „пачата на вещиците“, досега не се е разплискала навън ни веднъж. Едно само не ми хареса: в самото дъно на гаража, дето стоят варелите за гориво, нещо се сребрее. Нямаше го по-рано. Е, като се сребрее, та

що — няма сега да се връщаме заради това, я. И да речеш, че някак си особено сребрее — не, ами едва-едва, почти незабележимо, и спокойно някак, кажи го дори гальовно... Изправих се аз, отупах се и се озърнах настрани. И камионите там, на площадката, си стоят действително като нови, откак идвах за последен път те, според мен, даже още по-нови са станали, а виж цистерната, горката, съвсем е ръждясала, скоро ще почне да се разпада. Ето я къде се въргаля и оная гума, дето са я отбелязали на картата...

Не ми хареса тая гума. Сянката, дето хвърля, е някак си ненормална. Слънцето е откъм гърба ни, а сянката ѝ към нас се проточила... Много ѝ здраве пък, до там е далече. Общо взето — бива, може да се работи. Само какво е все пак онова, дето се сребрееше там... Или на мене ми се привижда? Сега да приседнеше човек тихичко, да запуши и да поразмисли — защо така сребрее над варелите, защо не сребрее до тях... сянката от гумата защо е такава... Лешоядът Барбридж разказваше нещо за сенките, нещо чудновато, ама безопасно... Със сенките какво ли не се случва по тия места. Обаче какво е все пак онова, дето сребрее в дъното? Направо като паяжина в гората между дърветата. Ох, ни веднъж не съм виждал аз до сега бръмбарчета-паячета разни из Зоната... И което е най-лошото, моята „пустилка“ е точно там, на две крачки от варелите се е търколила. Трябваше аз още тогава да я отмъкна, нямаше да ѝ треперя сега, ама на... Прекалено пък е тежка, гадината, нали е пълна — можех да я вдигна, ама да я мъкна на гръб, че и през нощта, че и пълзешком на четири крака... пък който ни веднъж не е мъкнал „пустилки“, нека опита: то е все едно да крепиш десет литра вода без кофа... Та дали да вървя? Трябва да ида. Да можех да сръбна сега... Обърнах се към Тендър и викам:

— Сега ние с Кирил отиваме в гаража. Ти оставаш тук за пилот. До управлението няма да се докосваш без моя заповед, каквото и да се случи. Ако ще земята под тебе да се запали. Ако се уплашиш — и на оня свят ще те настигна.

Той сериозно ми кимна — ще рече, няма да се уплаша. Носът му — морав като слива, здравата го бях праснал... Е, спуснах аз аварийните лебедки, хвърлих още един поглед към онова сребристото, дето ми се мержелееше вътре, махнах на Кирил и взех да се спускам. Стъпих на асфалта, чакам го да слезе по другото въже.

— Не бързай — казвам му, — по-спокойно. Без много плам.

Стоим на асфалта, „галошът“ се полюшва край нас, възетата шават до краката ни. Тендър е подал глава през перилата, наднича към нас, в очите му — отчаяние. Трябва да се отиде. Казвам на Кирил:

— Върви на две крачки след мен, стъпка в стъпка, гледай в гърба ми и не зяпай.

И тръгнах. На прага спрях, огледах се. Все пак колко е по-лесно да се работи денем, а не през нощта. Помня аз, как съм лежал ей на тоя същия праг. Тъмно, като в негърско ухо, из ямата „пачата на вещиците“ изплезила езици, сини като спиртен пламък, и най-обидното е, дявол да ги вземе, че нищо не осветяват гадините му, даже ти изглежда дважд по-тъмно заради тия проклети езици. А сега — какво! Очите ми свикнаха с полумрака и всичко е като на длан — даже в най-тъмните ъгли се вижда прахта. И вярно, блещукат там някакви сребристи нишки, протягат се от варелите към тавана — много приличат на паяжина. Може и паяжина да са наистина, но най-добре да се държим по-настрана от нея. И ей тука аз сплесках всичко. Трябваше да натисна Кирил до себе си, да почакам, докато и неговите очи прогледнат в мрака, и да му покажа тая паяжина, да тикна пръст в нея и да му я посоча — на, там гледай! Ама аз нали съм свикнал да работя сам — щом моите очи се приспособиха, за Кирил въобще и не помислих.

Прекрачих аз вътре и право към варелите. Приклекнах на пети над „пустилката“ — май не беше се лепнала паяжината по нея. Подхванах я за единия край и казвам на Кирил:

— Е, вземай, но гледай да не я изпуснеш — тежи...

Вдигнах очи към него и дъхът ми секна в гърлото — ни звук, ни стон от мене! Искам да изкрещя: стой, замри! — а не мога. Пък и не бих успял сигурно, прекалено бързо се случи всичко. Кирил прекрачва през „пустилката“, обръща се с гръб към паяжината и с цялото си тяло — в онова сребристото. Можях само да затворя очи. Всичко в мен се смрази, примрях, нищо не чувам — чувам само как онази паяжина се къса. С един такъв слаб, сух пукот, досущ както се раздира обикновена паяжина, само че малко по-силно. Стоя аз със затворени очи, ни ръцете, ни краката си усещам, а Кирил пита:

— Ти какво? — вика. — Вдигаме ли я?

— Вдигаме — казвам.

Взехме ние „пустилката“ и я понесохме към изхода, странишком вървим. Страшно тежи, пуцината, даже за двама не е лесно да я удържат. Излязохме ние на слънчице, спряхме край „галоша“, Тендър вече протегнал лапи към нас.

— Е — поглежда ме Кирил, — раз, два...

— Не — изпъшквам, — чакай. Да я пуснем на земята по-напред.

Оставихме я.

— Обърни се — кимама, — с гръб.

Той се обърна без дума да каже. Гледам — нищо не се вижда по гръба му. И тъй го обръщах, и инак — нищо няма. Тогава се извърнах и погледнах пак към варелите. И там нищо.

— Слушай — казвам на Кирил, а очите ми все към варелите. — Ти видя ли паяжината?

— Каква паяжина? Къде?

— Добре — въздъгнах. — Добър бил Господ, може и да ни е провървяло. — А на ум си викам: „прочее, това още не се знае“. — Хайде — рекох, — хващай.

Стоварихме „пустилката“ върху „галоша“ и я изправихме на една страна, да не се търкаля. Стои си тя, хубавицата ненагледна, новичка, чистичка, слънчеви зайчета играят върху медта, а в синята плънка между медните дискове прелива на струи мъгляво сияние. И сега вече се вижда, че не е празна нашата залъгалка, а е като съсъд, нещо като стъклен буркан със син сироп вътре. Полюбувахме й се ние, покатерихме се на „галоша“ и без много излишни приказки потеглихме обратно.

Живота си живеят тия учени! Първо на първо, работят денем, на видело. Второ, идва им нанагорно само докато навлизат в Зоната, а на връщане „галошът“ ги извежда сам — има си той такова устройство, курсограф ли е, що ли, което автоматично управлява „галоша“ точно по същия курс, по който е дошъл. Плуваме ние по обратния път, всички маневри повтаряме едно към едно — спираме се, увисваме за малко и продължаваме, минаваме над всички мои гайки; ако щеш, събирай ги обратно в чувала.

Моите новаци, разбира се, веднага се окопитиха. Въртят бодро глави насам-натам, страховете им почти се изпариха, сега само зяпат любопитно и се радват, че всичко е минало поживо-поздраво. Разприказваха се. Тендър взе да размахва ръце и да заплашва, че ей

сега ще се наобядва и веднага се връща в Зоната — да прокарва път към гаража, а Кирил ме улови за ръкава и подхвана да ми обяснява за оня свой гравитационен концентрат, сиреч за „плешивината на комара“. Е, аз не отведнъж, наистина, но им свих юздите. Съвсем кротичко така им разказах колко глупаци са се загробили заради едната радост по обратния път. Млъкнете, викам, и се оглеждайте както трябва на всички страни, да не стане и с вас както с Линдън Дребосъка. Подейства. Даже не попитаха какво се е случило с Линдън Дребосъка. Носим се в пълна тишина, а аз за едно си мисля: как ще отвинтя капачката. И тъй, и иначе си представям как ще отпия първата глътка, а пред очите ми, мине не мине, току проблесне паяжината.

С една дума, измъкнахме се ние от Зоната, натикаха ни със все „галоша“ във „въшкобойната“, тоест в санитарния хангар, казано на научен език. Там ни миха-триха с по три врели води, с киселини и основи, облъчваха ни с някаква гадост, поръсиха ни с нещо и пак ни търкаха, накрая ни изсушиха и рекоха: хайде, момчета, свободни сте. Тендър и Кирил помъкнаха „пустилката“. Юрна се народът да гледа — не можеш се провря през тълпата, ама и кое е характерно: за зяпане всички само ги зяпат и приветствени възгласи издават, обаче да вземат, че да помогнат на уморените хора в носенето — ни един смелчага не се намери... Както ще да е, всичко това мене не ме засяга. Мен сега нищо не ме засяга...

Свлякох от себе си скафандъра, зарязах го направо наред пода — лакеите-сержанти да си го прибират — пък аз се пъгнах под душа, че бях прогизнал от глава до пети. Заключих се в кабинката, отвъртях капачето на манерката, надигнах я и се впих в нея като кърлеж. Приседнах на скамейката, в коленете ми пусто, в главата ми пусто, в душата ми пусто — само гълтам ли гълтам спирта като вода. Жив съм. Пусна ме Зоната. Пусна ме, проклетата. Гадината миличка. Подлата. Жив. Нищичко не знаят новациите. Не разбират. Никой, освен сталкера, не може да го разбере това. И по бузите ми се стичат сълзи — от алкохола ли, от що ли... Осмуках манерката до сухо — аз съм мокър, тя суха. Една последна глътчица, разбира се, не стигна. Е, нищо, това е поправимо. Сега всичко е поправимо. Жив съм. Запалих цигара, седя. Усещам — почнах да отпускам, съвземам се. Премиални ми се появили в главата. Тая работа в нашия институт е организирана желязно —

стига да искаш, още сега отиваш и си получаваш плика. А може и тука да ти го донесат — направо в банята.

Взех аз полекичка да се разсъбличам. Свалих си часовника, гледам — ами ние сме били в Зоната пет часа и отгоре, господа мои! Пет часа. Чак потреперих. Да, господа, в Зоната време не съществува. Пет часа... А като помислиш, какво толкова са за сталкера пет часа? Нищо работа. А дванайсет часа не щеш ли? Ами две денонощия не щеш ли, когато не си сколасал през нощта, и целия ден лежиш в Зоната, заровил зурла в земята, и вече даже не се и молиш, а по-скоро бълнуваш, и сам не знаеш дали си жив, или мъртъв... а през втората нощ си свършил работата, добрал си се с плячката до кордона, а там са картечните патрули, жабите му проклетни — те страшно те ненавиждат, не им прави никакво удоволствие да те арестуват, боят се от тебе до смърт, ти си заразен, те гледат да те пречукат и всички козове са им в ръцете — върви после доказвай, че са те похарчили незаконно... И значи отново забивай зурла в земята — да се молиш до разсъмване и пак до мрак, а плячката лежи край тебе и ти даже нямаш представа дали само си лежи, или тихомълком те убива. Или като Ицхак Кълката — объркал пътя и на разсъмване заседнал на открито между два рова с вода, ни напред, ни назад. Два часа стреляли по него, не могли да го улучат. Два часа се преструвал на убит. Слава Богу, накрая повярвали, омели се. Аз го видях после — и не го познах, бяха го прекършили, вече не беше човек...

Обърсах сълзите, пуснах водата. Дълго се мих. С гореща вода, със студена, после пак гореща. Изхарчих цял калъп сапун. Сетне ми омръзна. Спрях душа и чувам: думкат по вратата и Кирил весело крещи:

— Ей, сталкер, излизай! Мирише на зеленички!

Зеленичките — това хубаво. Отворих вратата, Кирил стои гол, само по едни гащета, весел, помен няма от меланхолията му, и ми протяга един плик.

— Дръж — вика, — от благодарното човечество.

— Да ти кашлям на човечеството. Колко са тук?

— По изключение и за проявен героизъм при опасни обстоятелства — двойно възнаграждение!

Да. Така може да се живее. Ако ми плащаха за всяка „пустилка“ по две заплати — отдавна да съм пратил Ърнест по дяволите.

— Е, как е, доволен ли си? — пита ме Кирил, а той самият сияе, ухилен до уши.

— Не е зле — кимам. — Ами ти?

Той нищо не каза. Награби ме за шията, притисна ме към потните си гърди, отблъсна ме и се скри в съседната кабинка.

— Ей! — подвикнах след него. — А как е Тендър? Май перегащи?

— Нищо подобно! Тендър е обкръжен от кореспонденти — и да го видиш само какъв е важен... Той там им обяснява толкова компетентно...

— Как — викам — им обяснявал?

— Компетентно.

— Ясно — казвам, — сър. Следващият път ще си взема речника, сър. — И в тоя момент сякаш ток ме удари. — Чакай, Кириле! — извиках. — Я излез тука.

— Ама аз вече съм гол — казва.

— Излез де, да не съм жена!

И той се появи. Хванах го за раменете, обърнах го с гръб. Не. Сторило ми се е. Чист му е гръбът. Струйки пот са засъхнали.

— Какво толкоз си хареса на гръба ми? — пита ме той.

Теглих му един шут по голия задник, гмурнах се под душа в своята кабинка и се заключих. Нерви, дявол го взел. Там ми се мержелееше, тук ми се привижда... По дяволите всичко това. Ще се натряскам днес като талпа. Да можеше да обруля Ричард на карти — ех! Ама как само играе, мръсникът... Абе с нищо не можеш да го надцакаш! Какво ли не опитвах — и картите подменях, и под масата ги прекръствах, и всичко... ама все не става.

— Кириле! — изревах. — Ще дойдеш ли днеска в „Борж“?

— Не е „Борж“, а „Борш“, колко пъти съм ти казвал...

— Зарежи тая работа! Пише си „Борж“! Ти при нас не се навирай със свои правила. Та идваш ли, или не? Хубаво щеше да бъде да оберем Ричард...

— Ох, не знам, Ред. Нали си душа наивна, понятие си нямаш какво нещо сме довлекли...

— Ти пък сякаш много понятие си имаш!

— Да си кажа, и аз далеч не всичко разбирам, вярно е. Но сега, най-напред, поне става ясно за какво са служили тия „пустилки“, а

второ, ако една моя идеяка мине... Ще напиша статия и специално ще ти я посветя: „На Редрик Шухарт, почетния сталкер, с благоговение и благодарност посвещавам.“

— ... И мене тутакси ще ме тикнат в дранголника за две години.

— Затуй пък ще влезеш в науката. Така и ще я наричат тая чудесия — „колба на Шухарт“. Как ти звучи, а?

Дордето плямпаме така, аз се облякох. Пъхнах празната манерка в джоба, преброих „гущерите“ в плика и си тръгнах.

— Чао и бъди щастлив, сложна душо...

Той не отговори — водата шумеше силно.

Гледам — в коридора господин Тендър със собствената си персона, целият зачервен и надут, като същински пуяк. Около него тълпа — то сътрудници, то кореспонденти, та и двама сержанти ли не щеш (току-що станали от обяд, из зъбите си човъркат), а нашичкият се разглаголствувал в пълен захлас: „Съвършената техника, с която разполагаме — дудне, — дава почти стопроцентова гаранция за безопасност...“ В този момент ме видя и малко нещо поувехна — усмихва се, с ръчичка ми маха. Опа-а, мисля си, ще трябва моментално да офейквам. Драснах аз, ама не би. Чувам — топуркат подире ми.

— Мистър Шухарт! Мистър Шухарт! Две думи за гаража!

— Нямам коментар — отвърщам и преминавам в галоп. Друг път ще се отскубнеш от тях, обаче: един препуска с микрофон отдясно, друг с фотоапарат отляво.

— Видяхте ли в гаража нещо необикновено? Буквално две думи!

— Не коментирам! — извърщам се аз, като се старая да се задържа с тил към обектива. — Гараж като гараж...

— Благодаря ви. Какво е вашето мнение за турбоплатформите?

— Прекрасно — отсичам аз и се понасям право към тоалетните.

— Какво мислите за целите на Посещението?

— Обърнете се към учените — казвам. И хоп! — зад вратата.

Чувам — дращят. Тогава им подвиквам през вратата:

— Настоячиво ви препоръчвам — казвам — да разпитате господин Тендър защо носът му е червен като цвекло. Той си мълчи от скромност, а това беше най-увлекателното ни приключение.

Леле, като се юрнаха по коридора! Същинско хергеле, ей богу! Почаках една минутка — тишина. Надникнах — няма никого. И си

тръгнах, свирукам си. Слязох на пропуска, показвам си документа на дежурния дългуч, гледам — той чест ми отдава! Герой на деня, значи.

— Свободно, сержант — командвам. — Доволен съм от вас.

Оня лъсна зъби, сякаш Бог знае колко съм го похвалил.

— Е, Рижи, ти си бил страхотен — вика. — Гордея се — вика — с такова познанство.

— Как е — думам, — ще има ли за какво да разказваш на момичетата в твоята Швеция?

— Иска ли питане! — хили се. — Направо ще ги натръшкам!...

Не, не че е лошо момчето. Аз, честно да си кажа, такива снажни и румени дангалаци много-много не ги харесвам. Момичетата си умират за тях, а всъщност за какво, пита се? Нали работата не е в ръста... Вървя си аз така по улицата и размишлявам — ами в какво пък е работата тогава. Слънчицето грее, наоколо е безлюдно. И изведнъж страшно ми се дощя още сега да се видя с Гута. Просто така. Да я погледам, да я подържа за ръката. След Зоната на човек само едно му остава — да подържи за ръка момичето си. Особено когато си спомниш всички тия разговори за децата на сталкерите — какви се пръкват... Ами, каква ти Гута сега, на мен сега ми трябва като начало цяла бутилка твърд алкохол, не по-малко...

Отминах аз паркинга, а след него ето ти го и кордона. Спрели там две патрулни коли във всичката си хубосия, широки, жълти, с прожекторите и картечниците, жабите му, наежили се, и — е, разбира се, сините каски — цялата улица изпълнили, не можеш се размина. Аз вървя, свел съм очи надолу, сега по-добре да не поглеждам към тях, денем е най-добре да не ги поглеждам въобще; има там две-три зурли, та се боя да не ги позная — страхотна пушилка ще се вдигне ако взема, че ги позная. Ей богу, провървя им, че Кирил ме примами в института, аз тях, гадовете, преди това ги търсих и за малко им се размина, да бях ги спипал тогава, щях да ги пречукам на място, и нямаше да ми трепне ръката...

Минавам аз през цялата тая паплач с рамото напред, вече съвсем накрая бях, и в тоя момент чувам: „Ей, сталкер!“ Ех, това не се отнася до мен, вървя си нататък, измъквам от пакета цигарка. Някой ме догонва изотзад, хваща ме за ръкава. Тръснах аз тая ръчица от себе си и полуобърнат през рамо питам тъй, вежливо:

— За какъв дявол се лепиш за мен, мистър?

— Спри, сталкер — казва оня. — Два въпроса.

Вдигнах очи към него — капитан Куотърблъд. Стар познат. Съвсем се е съсухрил, прежълтял.

— А — казвам, — здрав' желая, капитане. Как е черният ви дроб?

— Ти, сталкер, недей да ми баеш — сопва се той сърдито, а очите му направо ме дупчат като свредели. — Ти по-добре ми кажи защо не спираш веднага, като те викам?

И незабавно зад гърба му изникват две гори — с лапи върху кобурите, очи не се виждат, само челюстите им преживят изпод каските. Да се чуди човек къде из тяхната Канада ги изнамират такива? За расов добитък ли ни ги пращат?... Денем аз, общо взето, не се боя от патрулите, но виж да ме обискират, жабите, могат, а за момента точно това никак не ми е изтрябвало.

— Че вие мене ли викахте, капитане? — гледам го. — Вие някакъв сталкер...

— А ти, значи, вече и сталкер не си?

— Още щом си излежах, по ваша благословия, полагаемия срок — и край, — рекох. — Турих точка. Благодаря ви, капитане, тогава ми се отвориха очите. Ако не бяхте вие...

— Какво правеше в карантинния пояс?

— Как какво? Че аз там работя. Две години вече.

И за да приключа с тоя неприятен разговор, измъкнах своето удостоверение и го връчих на капитан Куотърблъд. Взе той моята книжка, прелисти я лист по лист, всяка страничка и всеки печат опипа, подуши, облиза едва ли не. Връща ми той книжката, ама доволен — очите му се разгоряха, та чак и руменина изби по пергаментовата му физиономия.

— Извинявай — вика, — Шухарт. Не очаквах. Значи — вика, — моите съвети не са минали покрай ушите ти напразно. Какво пък, това е прекрасно. Ако щеш вярвай, ако щеш недей, но аз още тогава предположих, че от тебе може да излезе човек. Не допусках аз такъв младеж да...

И като се отприщи... Е няма що, мисля си, излекувах още един меланхолик за моя сметка, но в това време, разбира се, продължавам да го слушам, свеждам смутено очи, кимам съгласно, разпервам ръце и даже, спомням си, ей така срамежливо човъркам с краче по тротоара.

Ония горили зад гърба на капитана слушаха, слушаха, по едно време изглежда свят им се зави, прилоша им и гледам — помъкнаха се към някое по-весело място. А капитанът продължава да ми мели на главата, за перспективите ме просвещава: учението, разбираш ли, е светлина, а невежеството — мрак непрогледен; Господ, видиш ли, честния труд обича и цени — изобщо, каканиже същите ония безсрамно лицемерни, втръснали до гуша баналности, с които свещеникът на затвора ни мореше всяка неделя. А на мене вече така ми се ще да пийна, та не ме свърта на място. Нищо, мисля си, Ред, и това ще изтърпиш, братко. Трябва, Ред, стискай зъби! Той няма да издържи още дълго в същото темпо, ето, че вече взе да се задъхва... Тогава, за мое щастие, една от патрулните коли му изсвири. Капитан Куотърблъд се огледа, изпъшка от досада и ми протегна ръка:

— Е, хайде — вика. — Радвам се, че се запознах с честния човек Шухарт. С удоволствие бих гаврътнал с тебе по някоя чашка, в чест на такова запознанство. Алкохол, наистина, не ми се полага, докторите не дават, но по една биричка бихме пийнали с тебе. Ама нали виждаш — служба! Е, пак ще се срещнем — казва.

„Пази Боже“ — помислих си. Но му стискам ръчицата и продължавам да се червя и да ровя свенливо с крак — точно както на него му се ще. Най-после той си отиде, а аз литнах като изстрелян към „Борж“.

По това време в „Борж“ е празно. Ърнест стои зад бара, бърше чашите и ги оглежда на светлината. Чудна работа, впрочем: когато и да дойдеш — вечно тия бармани търкат ли търкат чаши, сякаш от това зависи спасението на душата им. Така и ще ти стърчи по цял ден ако щеш — вземе чашата, примижи, погледне я срещу светлината и се залавя да трие, потрие — потрие, пак погледне, тоя път през дъното, и пак затърка...

— Здравсти, Ърни — викам. — Стига си я мъчил, ще й протриеш дупка!

Погледна ме той през чашата, избуча нещо, сякаш откъм корема си, и без много излишни приказки ми наля четири пръста питие. Възкачих се на високото столче, глътнах, примижах, разтърсих глава и пак глътнах. Хладилникът мърка, откъм музикалния автомат се носи някакво тихо цигукане — хубаво е, спокойно... Допих си, поставих

чашата на плота, Ърни незабавно ми наля още четири пръста прозрачен спирт.

— Е, олекна ли ти? — ръмжи. — Отхлаби ли, сталкер?

— Ти си търкай там — казвам. — Нали знаеш, един така търкал-търкал и пуснал злия дух от бутилката. Поживял си после за собствено удоволствие.

— Кой това? — пита Ърни недоверчиво.

— Имаше тука един такъв барман — отговарям. — Много преди тебе.

— И какво?

— Ами нищо. Ти как мислиш, защо имаше Посещение? Търкал той, търкал... Ти кой мислиш, че ни е посетил, а?

— Дрънкало си ти — с одобрение каза Ърни.

Отиде до кухнята и се върна с чиния — пържени наденички ми донесе. Постави чинията пред мен, премести кетчупа по-наблизо и пак се залови с чашите. Знае си работата Ърни. Окото му е набито, веднага вижда, че сталкерът се прибира от Зоната, че ще има стока, и си знае нашият Ърни какво му трябва на сталкера след Зоната. Свой човек е Ърни. Благодетел.

Доядох си наденичките, запуших и взех да пресмятам колко ли печели Ърни от нашего брата. Не знам какви точно са цените на стоката в Европа, но все съм подочул, че „пустилката“ например там вървяла по две и половина хилядарки, а на нас Ърни дава само четиристотин. „Батерийките“ струват там не по-малко от сто, Ърни ни дава пряко сили по двайсетак. И тъй нататък в същия дух. Вярно, да прекараш стоката в Европа също, разбира се, иска пари. На тоя да намажеш лапата, на оня лапата, шефът на митниците сигурно е направо на издръжка при тях... Изобщо, като си помислиш, и Ърни не изчуква кой знае колко — петнайсетина-двайсет процента, не повече, а ако го спипат — десет години каторга не му мърдат...

На това място благочестивите ми размишления бяха прекъснати от някакъв адски вежлив тип. Даже не съм чул кога е влязъл. Възникна покрай десния ми лакът и попита:

— Разрешете?

— Естествено — викам. — Моля.

Дребничък един такъв, слабичък, с остър нос, издокаран и с папийонка. Физиономията му нещо ми напомня, май някъде съм му

виждал снимката, но къде — не се сещам. Покатери се върху съседното столче и поръча на Ърнест:

— Бърбън, ако обичате. — И веднага се обърна към мен: — Извинете, струва ми се, че ви познавам. Вие работите в Международния институт, нали?

— Да — казвам. — А вие?

Той ловко измъкна от джобчето си визитна картичка и я постави пред мен. Чета: „Алоиз Макно, пълномощен агент на Бюрото за емиграция“. Ама разбира се, че го знам. Лепи се по хората, дотяга им с увещания да напуснат града. Някой има страхотен интерес всички ние да се махнем от града. Ние всичките, разбираш ли, и така сме останали едва наполовина, ама не — голям зор има някой напълно да очисти местността от нас. Отместих с нокът визитката и му казах:

— Не — викам. — Мерси. Не се интересувам. Мечтая, разбирате ли, да си умра в родния край.

— А защо? — живо пита той. — Простете за нескромността ми, но какво ви задържа тук?

Колко му е с една дума да обясниш какво ме задържало тук.

— Че как — викам. — Сладките възпоминания от детството. Първата целувка в градската градинка. Маминка, татенце. Как за пръв път се натрясках пиян ей на тоя тука бар. Милият на сърцето ми полицейски участък... — Тук измъкнах аз от джоба си омачкана носна кърпичка и взех да попивам очи. — Не — викам, — за нищо на света!

Той се позасмя, близна от своя бърбън и замислено произнесе:

— Никак не мога да ви разбера аз вас, хармънтците. Животът ви в града е тежък. Властта е в ръцете на военни организации. Снабдяването е отвратително. Под носа ви е Зоната — живееете като върху вулкан. Всеки момент може да се разрази я епидемия, я нещо още по-страшно... Бих могъл да разбера възрастните хора. За тях е трудно да се разделят с миналото, с навика, с местата, където е минал животът им. Но вие... На колко сте години? Двайсет и две — дваайсет и три, не повече... Вижте — нашето Бюро е благотворителна организация, никакви користни цели не преследваме. Просто бихме искали хората да се измъкнат от това дяволско място и да се включат в истинския, нормалния живот. Ние осигуряваме пътните разходи, предлагаме работа на новото място... на младите — такива като вас —

осигуряваме възможност да получат образование... Не, не ви разбирам!

— И какво — попитах, — никой ли не ще да замине?

— Е,... не че никой не иска... Някои се съгласяват, особено семейните. Обаче младежта, старците... И какво толкова сте се вкопчили в тоя град? Че това си е една дупка, провинция...

И тогава го насметох.

— Господин Алоиз Макно — рекох натъртено — Всичко е вярно. Нашето мърляво градче си е дупка. Дупка е било винаги и сега е дупка. Обаче днес — казвам, — това е дупка към бъдещето. През тая дупка ние ще изпомпаме във вашия мерзък свят такива неща, че всичко ще се промени! Животът ще бъде друг, правилен, и всеки ще има всичко, което му трябва. На ти сега една дупка! През тая дупка текат знания. А щом имаме знанията, ние и богати ще направим всички хора, и към звездите ще полетим, и докъдето си поискаме ще се доберем! Ето каква дупка си имаме ние тук...

На туй място засякох, защото забелязах, че Ърни ме гледа с огромно изумление, и ми стана неудобно. Изобщо, аз не обичам да повтарям чуждите думи, дори ако тия думи на мен, да кажем, ми харесват. Толкоз повече, че у мене всичко излиза все някак чепато. Когато Кирил заговори, можеш така да се захласнеш, че забравяш и устата си да затвориш. Пък аз уж все за същото приказвам, ама някак си не се получава. Може да е така, защото Кирил никога не е пробутвал стока на Ърнест изпод тезгяха. Както и да е...

Тогава моят Ърни се сепна и бързешката ми наля наведнъж шест пръста: един вид, ела на себе си, момче, какво ти става днес? А остроносият господин Макно пак близна от своя бърбън и рече:

— Да, разбира се... Вечните акумулатори, „синята панацея“... Но вие наистина ли си вярвате, че всичко ще стане така, както го казахте?

— Не е ваша работа в какво вярвам аз наистина — изръмжах. — Говорех за града. А за себе си ето какво ще ви кажа: има ли нещо из вашата Европа, дето да не съм го виждал? Вашата скука ли не съм виждал? Денем бачкаш до безсъзнание, вечер се звериш до затыпяване в телевизора, нощем — под одеялото при втръсналата ти жена, да плодиш недоносчета. Стачките ви, демонстрациите, проклетата

политика... В гроба я виждам аз вашата Европа — викам, — вмирисана.

— Е, защо пък непременно Европа?...

— А — магнах с ръка, — че то навсякъде е същото, пък в Антарктида отгоре на всичко е и студено.

И да се чудиш наистина: говоря му аз, и от дън душа вярвам в онова, което казвам. И нашата Зона, гадината мръсна, убийцата, в тоя момент ми беше сто пъти по-мила от всичките им там Европи и Африки. При това още не бях пиян, а само за миг си представих как плувнал в пот, изнемогващ, се връщам от работа всред стадото от също такива кретени, как ме притискат от всички страни в гадното им метро, и как всичко ми е дошло до гуша, дотегнало, опротивяло до смърт и вече не искам нищо...

— А вие какво ще кажете? — обръща се остроносият към Ърнест.

— Аз имам бизнес — изтежко отговаря Ърни. — Аз не съм ви някой сополанко. Вложил съм всичките си пари в бизнеса. При мене се отбива понякога и самият комендант, генерал е това, не кой да е. Какво ще заминавам?...

Господин Алоиз Макно взе да му втълпява нещо с цифри, но аз вече не го слушах. Гаврътнах чашата до дъно, изгребах от джоба си шепа дребни пари, смъкнах се от столчето и най-напред включих музикалния автомат на пълна мощ. Има там една песенчица — „Не се завръщай, ако не вярваш...“. Много добре ми действа след Зоната... Та значи, автоматът гърми и вие, а пък аз си взех бокала и се отправих към ъгъла при „едноръкия бандит“ да си оправяме старите сметки. И полетя времето, като птичка... Тъкмо профуквам аз последния си никел, и в това време под гостоприемните сводове се изтърколват Ричард Нънан под ръка е Ваксата. Ваксата вече е наквасен до козирката — върти белтъци и само търси кого да фрасне в мутрата, а Ричард Нънан нежно го придържа под мишница и отвлича вниманието му с вицове. Ама двойка са — за чудо и приказ. Ваксата е грамаден, черен като офицерски ботуш, къдроглав, с ръчища до коленете, а Дик — нисичък, кръгличък, целият розов, благообразен, още малко и ще засияе.

— Я! — развика се Дик, като ме видя. — Ето го и Ред бил тук! Ела при нас, Ред!

— П-р-равилно! — изрева Ваксата. — Из целия град има само двама човеци — Ред и аз! Всички останали са свине — рожби на сатаната. Ред! Ти също слугуваш на сатаната, но все пак ти си човек...

Приблжих се към тях с чашата си, Ваксата ме награби за якето, насади ме на тяхната маса и каза:

— Сядай, Рижи! Сядай, слуга на сатаната! Обичам те! Да поплачем за греховете човешки. Горко да възридаем!

— Ще възридаем — обещах. — Ще изпием сълзите на греха.

— Понеже иде денят! — взе да вещае Ваксата. — Ибо заюзден е вече конят бледен и вече е стъпил на стремето му неговият конник! И всуе са молитвите на продалите се на сатаната. И ще се спасят само опълчилите се срещу него. Вие, деца човешки, от сатаната прелъстени, със сатанински играчки играещи, за сатанински съкровища алчущи — на вас говоря: слепци! Опомнете се, гадове, докато не е късно! Стъпчете дяволските залъгалки! — Внезапно той замлъкна, сякаш е забравил как беше по-нататък. — Ами тук ще ми дадат ли да пия? — каза той вече със съвсем друг глас. — Или..., къде съм, всъщност?... Знаеш ли, Рижи, пак ме изритаха от работа. Агитатор съм бил, казват. Аз им обяснявам: опомнете се, вие самите сте слепи, в пропаст се събаряте и други слепци със себе си повличате! Смеят се. Еми... аз пък светнах един в муцуната на управителя и си тръгнах. Ще ме затворят сега. И за какво?... Приблжих се Дик и сложи бутилка на масата.

— Днес аз плащам! — викнах на Ърнест.

Дик ме изгледа изкосо.

— Всичко си е законно — рекох. — Ще пропием премиалните.

— В Зоната ли сте били? — попита Дик. — Изнесохте ли нещо?

— Пълна „пустилка“ — казах аз. — И пълни гащи за комплект. Ти ще наливаш ли, или няма?

— „Пустилка“!... — горчиво дудне Ваксата. — Заради една презряна залъгалка да рискуваш живота си! Отървал си се жив, но си внесъл в света още едно дяволско творение... А откъде би могъл да знаеш ти, Рижи, колко мъка и грях...

— Затваряй си устата, Вакса! — казах строго. — Пий и се весели, че се върнах жив. За успеха, момчета!

Добре потръгна за успеха. Ваксата съвсем се разкисна — седи, реве и от очите му шурти като от спукан водопровод. Но нищо му няма

— знам го аз. Той си има такъв стадий — да се облива в сълзи и да проповядва, че Зоната, видите ли, била дяволска съблазън, че от нея нищо не трябва да се изнася, а каквото вече е изнесено — да се върне и всички да си заживеем тъй, сякаш изобщо няма никаква Зона. Един вид — дяволовото дяволу. Обичам го аз него, Ваксата. И изобщо — обичам чудаците. Той, като има пари, на поразия откупува стоката де от когото свари — без никакви пазарлъци, за колкото му поискат, а сетне мъкне тая стока обратно в Зоната и там я заравя... Ей, ама че реве, боже мой! Ама нищо, той тепърва ще има да беснее.

— А що за чудо е това, дето казваш... пълна „пустилка“? — попита Дик. — Обикновена „пустилка“ знам какво е, ама пълна? За пръв път чувам.

Обясних му, той поклати глава, примлясна с устни.

— М-да — вика, — интересна работа. Това — вика, — е нещо новичко... А ти с кого беше? С руснака ли ходихте?

— Да — отвърнах. — С Кирил и с Тендър. Знаеш го, нашия лаборант.

— Изтормозил си се с тях, сигурно...

— Нищо подобно. Съвсем прилично се държаха момчетата. Особено Кирил. Роден сталкер е той — рекох. — Да имаше повече опит, да се отърве от тая своя детинска припряност — всеки ден бих ходил с него в Зоната.

— И всяка нощ? — пиански се подсмихна Дик.

— Я остави тая работа — срязах го. — Шега, шега, ама...

— Знам — кимна примирително той. — Шегата си е шега, но за такава човек може и да си изкара нещо по мутрата. Смятай, че съм ти задължен с два шамара...

— Какви два шамара, бе! — кипна Ваксата ни в клин, ни в ръкав. — Кой тука...?

Сграбихме го за ръчищата, едва го натиснахме да седне. Дик монтира една цигара между зъбите му, поднесе запалка. Укротихме го. А в това време народът приижда ли, приижда. Барът вече е обсаден отвсякъде, повечето маси са заети. Ърнест свирна на своите момичета, те се разтичаха, носят — на кого бира, на кого — коктейл, или чисто. Както гледам, напоследък из града много непознати са се навъдили — и все някакви сукалчета с шарени, дълги до пода шалове. Подметнах за това на Дик. Дик кимна.

— Че как иначе — казва. — Започва се великото строителство. Институтът полага основите на три нови здания, а освен това се канят да оградят и Зоната със стена — от гробищата до старото ранчо. Свършено е с хубавите времена за сталкерите...

— То пък кога ли е имало за сталкерите хубави времена — рекох. А на ум си викам: „На ти сега... ново двайсет! Каква са я намислили? Значи, край вече — няма хляб за нас... Какво пък, може и да е за добро — по-малко съблазън. Ще си ходя в Зоната денем, като порядъчните хора... Е, парите, естествено, няма да са същите, затова пък е къде-къде по-безопасно — «галош», специален костюм, туй-онуй, и за патрулите не те е еня. Ще преживявам от заплата, а ще пропивам премиалните“. И такава мъка ме налегна! Пак да броя всеки грош: туй мога да си позволя, онуй не мога да си позволя. Да стискам, да пестя за всяко парцалче на Гута, да не стъпя в бар, да ходя единствено на кино... И сиво, всичко е сиво. Всеки ден сиво, и всяка вечер, и всяка нощ.

Седя си аз така, мисля, а Дик жужи над ухото ми:

— Вчера в хотела — вика, — минах през бара да си гаврътна „нощната шапчица“, гледам — седят някакви нови. От раз не ми харесаха. Намърда се един до мене и подхваща разговор издалече, дава ми да разбера, че ме познава, че знае кой съм и що съм, къде работя, и ми намеква, че бил готов много добре да плаща за най-различни услуги...

— Ченге — казах аз. Не ми беше особено интересно, тук съм се нагледал на ченгета, шпиони и какви ли не, дето си падат по разговорите за услуги.

— Не, мили мой, не беше ченге. Изслушай ме. Аз си побеседвах с него, предпазливо разбира се, направих се малко на балама. Той се интересува от определени предмети в Зоната, и то от сериозни предмети. Акумулатори, „конски мухи“, „черни пръски“ и тям подобна бижутерия изобщо не му трябва. А за онова, което му трябва наистина, правеше само намеци.

— Какво иска в края на краищата? — попитах.

— „Пачата на вещиците“, доколкото разбрах — каза Дик и ме изгледа някак странно.

— Ах, виж ти, „пачата на вещиците“ му дотрябвала! — рекох. — Ами „смърт-лампата“ случайно не му ли се ще?

— И аз това го попитах.

— И какво?

— Трябвала му, представи си.

— Нима? — изгледах го аз. — Ами тогава да върви сам да си ги намери. Колко му е! Ей ти „пачата на вещиците“ — цели мазета са пълни с нея, вземай кофата и гребци. Погребението е за собствена сметка.

Дик мълчи, гледа ме изпод вежди и дори не се усмихва. Що за дяволщина, да ме наеме ли иска, или какво? И в този момент ми просветна.

— Я чакай — рекох, — що за тип е бил този? „Пачата“ е забранено да се изследва даже в института...

— Точно така — произнася Дик бавно и продължава да ме гледа неподвижно. — Изследванията ѝ са потенциална опасност за човечеството. Сега разбра ли кой е бил това?

Нищо не разбирах.

— Пришълците?... — рекох.

Той гръмко се разсмя, потупа ме по ръката и каза:

— Я по-добре бъда пийнем, душо наивна и непорочна!

— Ами да пийнем — кимнах, но ме хвана яд. По дяволите, намерили наивник, мръсниците! — Ей — викнах, — Вакса! Стига си дремал, ставай да пием.

Не, спи Ваксата. Захлупил е черната си муцуна върху черната маса и спи, провесил ръце до пода. Почнахме запоя с Дик сами, без Ваксата.

— Добре де — продължих. — Може да съм проста душа, може да съм сложна, обаче за този гад тутакси бих се обадил където трябва. Хем знаеш колко не понасям полицията, обаче в случая лично аз бих се обадил.

— Ъхъ — измуча Дик. — А в полицията лично тебе биха те попитали: и защо така, всъщност, оня тип се е обърнал именно към вас? А?

Завъртях глава.

— Въпреки това! Ти, дебел шопар такъв, трета година си в града, но нито веднъж не си бил в Зоната, „пачата на вещиците“ си я виждал само на кино, а да беше я видял на живо и в какво превръща тя човека — душата си щеше да повърнеш! Това, драги мой, е страшно нещо и

от Зоната не бива да се изнася... Сам знаеш — сталкерите са груби момчета, дай им ти на тях повечко „гущери“, обаче на толкова нещо даже покойният Плужек нямаше да се навие. Лешоядът Барбридж няма да се съгласи... Аз се боя дори да си представя на кого и за какво може да дотрябва „пачата на вещиците“...

— Какво пък — вдигна вежди Дик, — така си е. Обаче на мене, разбираш ли, не ми се ще в едно прекрасно утро да ме открият в постелята самоубит. Аз не съм сталкер, обаче също съм човек груб и делови и обичам, разбираш ли, да живея. Отдавна живея, та вече съм свикнал...

В този момент Ърнест внезапно се провикна иззад тезгяха:

— Мистър Нънан! На телефона!

— По дяволите! — изпъшка Дик ядно. — Сигурно пак рекламация. Навсякъде ме намират. Извинявай, Ред.

Стана и се запъти към телефона. А аз останах насаме с бутилката и с Ваксата, и доколкото от него нямаше никаква полза, заех се по-сериозно с бутилката. Дявол да я вземеше тая Зона, никъде няма спасение от нея. Където и да идеш, с когото и да заговориш — Зоната, Зоната, Зоната... Лесно му е на Кирил да си разсъждава, че от Зоната ще произлезе вечен мир, елей и благовещение. Кирил е свястно момче, никой не би го нарекъл глупак, напротив — умен е за трима, но си няма понятие за истините в живота. Той даже не може да си въобрази що гад се върти около Зоната. Ето и сега, моля ви се: дотрябвала е на някого „пачата на вещиците“. Не, Ваксата може да е пияница, може да е малко мръднал на религиозна почва, но понякога помислиш-помислиш, па си кажеш: а може би наистина трябва да оставим дяволовото дяволу? Да не бъркаме в мръсотията...

В това време върху стола на Дик се друсна един от ония сополанковци с дългите шалове.

— Господин Шухарт? — пита.

— Е? — рекох.

— Казвам се Креон. Аз съм от Малта.

— И как е там при вас, в Малта?

— При нас в Малта не е лошо, но аз съм дошъл за друго. Ърнест ме насочи към вас.

Така, рекох си. Голям гад е все пак, тоя Ърнест. Ни жал има у него, ни нищо. Ей го на, тоя хлапак — чистичък, мургав, хубавец, не се

е бръснал май още ни веднъж, и с момиче още ни веднъж не се е целувал, а на Ърнест не му пука, все му е тая — само и само повече хора да подмами в Зоната, от трима един да се върне с плячка — той пак е на далавера...

— Е, как живее старият Ърнест? — попитах.

Той се огледа към стойката на бара и рече:

— Доста добре си живее, според мен. Аз бих си сменил мястото с него.

— Аз пък не — отсякох. — Ще пийнеш ли нещо?

— Благодаря, не пия.

— Тогава запали.

— Извинете, но аз и не пуша.

— Дяволите да те вземат — казах му. — Тогава за какво са ти пари?

Той се изчерви, престана да се усмихва и тихо произнесе:

— Може би това се отнася само до мен, господин Шухарт, не е ли така?

— Вярното си е вярно — рекох и си налях още четири пръста. В главата ми, да си кажа, вече леко шуми и по тялото ми се разлива една такава приятна отпуснатост: Зоната вече съвсем е отхлабила хватката си. — Сега съм малко пийнал — рекох. — Гуляя, както виждаш. Ходих в Зоната, върнах се жив и с пари. Това не се случва често — да се измъкнеш жив, а пък още по-рядко бива да спечелиш и пари. Така че, нека отложим сериозния разговор...

Той веднага скочи, каза „извинете“, и тогава видях, че се е върнал Дик. Стои прав до стола си и по лицето му разбирам — нещо е станало.

— Е — попитах, — пак ли не държат вакуум твоите газхолдери?

— Да — каза. — Пак.

Седна, наля на себе си, доля на мен, и виждам аз, че работата изобщо не е в рекламациите. Пука му на него за рекламациите и, да ви кажа, никога не е залягал особено над тях.

— Хайде — изпъшка той — да прием, Ред. — И без да ме дочака, с един залп изгълта цялата си порция наведнъж, наля си нова. — Знаеш ли — каза, — Кирил Панов умрял.

През мъглата на опиянението си не го разбрах веднага. Умрял там някой си — е, умрял.

— Какво пък — изфъфлих, — да прием за упокой на душата му...

Той ме изгледа изцъклено, и чак тогава почувствах как всичко в мен сякаш се разкъса. Спомням си, че се изправих, подпрях се на масата и го загледах от горе на долу.

— Кирил?!... — а пред очите ми сребърната паяжина, и отново я чух да пропуква раздрана. И през това кошмарно пращане гласът на Дик иде глух и далечен, като от друга стая.

— Разрив на сърцето. Намерили го под душовете, гол. Никой нищо не може да разбере. Питаха за теб, аз им казах, че с тебе всичко си е наред...

— Какво има тук да не се разбира? — пророних с мъка. — Зоната...

— Ти седни — каза ми Дик. — Седни и пийни.

— Зоната... — повтарям и не мога да се спра. — Зоната... Зоната...

Нищо друго не виждам наоколо, освен сребърната паяжина. Целият бар е оплетен в паяжина, хората се движат, а паяжината тихичко пропуква, когато те я докосват. А в центъра е застинал малтиецът, лицето му е учудено, детско, нищо не разбира.

— Малкият — казвам му ласкаво. — Колко пари ти трябва? Хиляда ще стигнат ли? На! Вземай, вземай! — тикам му аз парите и вече крещя: — Иди при Ърнест и му кажи, че е гад и мръсник, кажи му, не бой се! Страхливец е той!... Кажи му го и веднага върви на гарата, вземи си билет и заминавай право за твоята Малта! Никъде не се спирай!...

Не помня още какво крещях там. Помня, някак съм се озовал пред бара, Ърнест слага пред мен чаша освежителна течност и пита:

— Тебе днес май те бие парата?

— Да — клюмвам, — пари имам...

— Тогава може би ще си върнеш борча, а? Утре трябва да плащам данъците.

— И тогава що да видя — стискам в юмрука си пачка пари. Взирам се аз в тия смачкани, мръсни зелени листа и мърморя:

— Гледай ти, не ги е взел значи Креон Малтийски... Горд е, значи... Е, всичко останало е съдба.

— Какво става с тебе? — интересува се приятелчето Ърни. — Май си попрехвърлил, а?

— Ниш-шо ми няма! — казвам. — Аз — казвам, — съм в пълен ред! Ако щеш — още сега отивам под душовете.

— Да си беше отишъл вкъщи, по-добре — казва приятелчето Ърни. — Дойде ти малко в повече...

— Кирил умря... — олюлявам се към него.

— Кой беше тоя Кирил? Един шугав ли?

— Ти си шугав! — кипвам отново аз. — И хиляда такива като тебе не стигат да се направи един Кирил! Мерзък тип си ти — хриптя. — Търгаш смрадлив. Със смъртта ни търгуваш, мутро! Всичките си ни купил за зелено... Искаш ли ей сега да попилея цялата ти кочина, а?!

И тъкмо съм замахнал както трябва, изведнъж ме сграбчат и ме повличат нанякъде. А аз вече нищо не осъзнавам, та не ща и да знам. Крещя нещо с все сила, мятам се, блъскам, яростно ритам някого, после се опомних — седя в тоалетната, целият мокър, муцуната ми разбита. Гледам се в огледалото и не мога да се позная, и някакъв тик сгърчва половината ми лице, никога преди не е бивало такова нещо. А откъм салона — шум, трясък, трошат се стъкларии, момичетата пицят, и чувам — Ваксата реве като разгонена бяла мечка; „Покайте се, паразити! Къде е Рижия? Рижия къде дянахте, дяволско семе?...“ И полицейска сирена вие.

Щом чух воя на сирената, тутакси в мозъка ми всичко се избистри като кристал. Всичко помня, всичко знам, всичко разбирам. И в душата ми вече няма нищо — само ледена злоба. Така, мисля си, сега ще ти уредя аз на тебе приказна вечер. Ще ти покажа аз какво значи сталкер, търгашо вонящ. Измъкнах от джобчето за часовника една „конска муха“, новичка, ни веднъж още неупотребявана, стиснах я веднъж-дваж между пръстите си да я активирам, открянах вратата към залата и тихомълком я пузнах в плювалника. А пък аз самият — през разтвореното към улицата прозорче на тоалетната, та навън и дим да ме няма. Много ми се щеше, разбира се, да се полюбувам на зрелището, но трябваше да драпам по-надалече. Аз тия „конски мухи“ лошо ги понасям — от тях ми потича кръв от носа.

Претичах през двора и чувам: заработи моята „конска муха“ с пълна сила. Най-напред завиха и залаяха псетата из целия квартал — те първи надушват „мухата“. После закрепця някой в кръчмата, ама такъв вопъл, че чак на мен отдалече ми заглъхнаха ушите. Направо си ги представих там хорицата как се тръшкат: кой в меланхолия

изпаднал, кой в дивашко буйство, кой от ужас не знае къде да се дене... Страшно нещо е това — „конската муха“. Сега Ърнест ще има дълго да чака, дорде кръчмата му пак се напълни с народ. Той, гадината му недна, сигурно се е досетил за мене, но вече ми е все тая. Край. Няма го вече сталкера Ред. Свършено е. Стига ми толкова — аз самият на смърт да вървя, че и други глупаци да обучавам за същото. Сбърка ти, Кириле, приятелю мой мили. Прощавай, но излиза, че не ти си прав, а Ваксата е прав. Няма работа тук хората — в Зоната добро няма.

Прескочих оградата и се помъкнах полека към къщи. Хапя устни, плаче ми се, а не мога. Занапред пустота, нищо няма. Тъга, делници. Кириле, единствен мой приятелю, каква я свършихме? Как ще я карам сега аз без тебе? Перспективи ми рисуваше, за един нов свят, различен свят... а сега какво? Ще те оплаче някой в далечната Русия, пък аз ето, и да плача не мога. И само като си помисля, че за всичко аз съм виновен, не някой друг, а аз! И как можах аз, животно такава, как посмях да го вкарам в гаража, когато очите му още не бяха свикнали с тъмнината? Цял живот като вълк живях, цял живот само за себе си мислех... И на ти сега, на стари години намислих да се пиша благодетел, да направя благороден жест, подарък да поднеса... За какъв дявол изобщо му споменах за тая пълна „пустилка“? И щом само си спомних за това — нещо ме стисна за гърлото, идеше ми като вълк да завия. Сигурно наистина съм виел — хората взеха да отскачат стреснати от мен, а после като че ли изведнъж ми поолекна — гледам, задава се Гута.

Върви насреща ми моята красавица, моето момиче, върви, пристъпя с хубавите си крачета, полата ѝ се полюшва над коленете, иззад всички порти и пролуки все към нея зяпат, а тя върви като по струна, никого не поглежда, и кой знае защо аз веднага разбрах, че мене търси.

— Здравей, Гута — проговарям. — Накъде — казвам, — си се запътила?

Тя ме обгърна с поглед, в миг видя всичко — и разбитата муцуна, и мокрото сако, и ожулените ми юмруци, но нищо не спомена за това, само рече:

— Здравей, Ред. Тъкмо теб търсех.

— Знам — рекох. — Да вървим у дома.

А тя мълчи, обърнала се е и гледа встрани. Ах, как само държи главицата си, каква шия, каква осанка — като на младичка кобилка, горда, но вече покорна на своя стопанин. После тя казва:

— Не зная, Ред. Може да не поискаш повече да се срещаш с мен.

Сърцето ми веднага се сви — какво още? Но аз ѝ отговарям спокойно:

— Нещо не те разбирам, Гута. Ще ме извиниш, но... аз днес малко така... може би заради това зле съобразявам... Защо тъй изведнъж да не искам да се срещам с теб?

Вземам я под ръка и без да бързаме поемаме към моя дом, и всички, които току-що са се блещили към нея, припряно скриват зурлите си. Аз живея на тая улица откак се помня, тук всички прекрасно познават Рижия Ред. А който не го познава, много бързо ще го запозная, и той си го усеща.

— Майка ми настоява да направя аборт — внезапно казва Гута. — А пък аз не искам.

Изминах още няколко крачки, преди да проумея, а Гута продължи:

— Не искам никакви аборти, аз искам дете от теб. А ти — както щеш. Можеш да вървиш където ти видят очите, не те задържам.

Слушам я как все повече се пали, сама се навива, слушам замаяно и кротичко откачам. Нищо не мога да схвана като хората. В главата ми се върти някаква глупост: един човек по-малко — един човек повече...

— Тя все ми втълпява — казва Гута, — дете от сталкер, видиш ли, защо ти е да плодиш уроди... пройдоха е той, казва, ни семейство ще имате, ни нищо. Днес е на свобода — утре е в затвора. Само че на мен ми е все едно, аз съм готова на всичко. Сама ще го родя, сама ще го отгледам, сама ще го направя човек. И без тебе ще мина. Само че ти да не си стъпил повече при мен — и на прага няма да те пусна...

— Гута — казвам, — момичето ми! Ама почакай де... — а самият аз не мога, отвътре цял ме разпъва някакъв нервен, идиотски смях. — Лястовичката ми — казвам, — ама наистина, какво ме гониш ти мене?

Смея се на глас, като същински глупчо, а тя се спряла, завряла нос в рамото ми и реве.

— Какво ще правим сега, Ред? — хлипа тя през сълзи. — Какво ще стане с нас?

2.

РЕДРИК ШУХАРТ 28-ГОДИШЕН, ЖЕНЕН, БЕЗ ОПРЕДЕЛЕНИ ЗАНЯТИЯ

Редрик Шухарт лежеше зад надгробния камък и, отместил настране клонката на един калинов храст, наблюдаваше пътя. Прожекторите на патрулната кола се мятаха из гробището и от време на време го удряха в очите, тогава той примижаваше и стаяваше дъх.

Бяха изтекли повече от два часа, а на пътя всичко си оставаше непроменено. Колата, клокачейки равномерно с двигателя, оставен на празен ход, продължаваше да стои на едно място и все така шареше и шареше с трите си прожектора по запуснатите надгробия, по килнатите ръждиви кръстове и плочи, по немарливо разраслите се храсталаци, по гребена на триметровата стена, полусрутена отляво. Патрулните се бояха от Зоната. Не смееха да излязат от колата. А тук, край гробището, дори не се решаваха да стрелят. Понякога до слуха на Редрик долитаха приглушени гласове, друг път виждаше как от джипа излита огънчето на угарка и се търкулва по шосето, разсипвайки слаби червеникави искри. Беше много влажно, неотдавна бе преваляло и даже през импрегнирания комбинезон Редрик усещаше мокър студ.

Той внимателно и бавно отпусна клонката, обърна глава и се вслуша. Някъде отдясно, не много далече, но не и близо, тук в гробището имаше още някой. Оттам отново прошумоляха листа и комай се посипа пръст, а после с глух удар падна нещо тежко и твърдо. Редрик предпазливо, без да се обръща, отпълзя заднишком, като се притискаше към мократа трева. Над главата му отново се плъзна прожекторният лъч, Редрик замря, като следеше с поглед безшумното му движение, и тогава му се стори, че между кръстовете, върху един гроб седи неподвижен човек в черно. Седи, без да се крие, прислонил гръб към мраморния обелиск и обърнал към Редрик бялото си лице с тъмни очни ями. Всъщност Редрик не виждаше, нито би могъл за част от секундата да види всички тези подробности, но той си представяше как би трябвало да изглежда това. Той отпълзя на още няколко крачки,

напипа в пазвата си манерката, измъкна я и известно време полежа, притиснал буза към затопления метал. После, без да изпуска манерката от ръката си, запълзя нататък. Повече не се вслушваше и не се оглеждаше настрани.

В оградата имаше дупка и досами нея, върху разстлано непромокаемо платнище бе проснат Барбридж. Той все така лежеше по гръб, с две ръце разпъваше яката на пуловера си и тихото му, мъчително пъшкане час по час избиваше в стон. Редрик приседна до него и отвинти капачката на манерката. След това предпазливо пъкна ръка под главата на Барбридж, усещайки с цяла длан лепкавата от пот, гореща плешивина, и долепи гърлото на манерката до устните на стареца. Беше тъмно, но в слабите отблясъци от прожекторите Редрик видя широко отворените, изцъклени очи, черната четина, покрила страните му. Барбридж жадно глътна няколко пъти, а после неспокойно зашава, опипвайки чувалчето с плячка.

— Върна се... — проговори той. — Добро момче... Рижи... Няма да захвърлиш стареца... да пукне...

Редрик, отметнал глава, отпи солидна глътка от алкохола.

— Стои, жабата му — процеди през зъби. — Като залепена.

— Това... не е току-тъй... — избъбри Барбридж. Той говореше отривисто, на пресекулки, през хрип. — Наклепал ни е някой. Дебнат.

— Може би — каза Редрик. — Още глътка?

— Не. Стига ми засега. Ти само не ме оставяй. Не ме ли оставиш — няма да умра. Тогава няма да съжаляваш. Нали няма да ме зарежеш, Рижи?

Редрик не отговори. Гледаше по посока на шосето, към синкавите светкавици на прожекторите. Мраморният обелиск се виждаше от тук, но не беше ясно седи ли там *оня*, или се е разкарал по дяволите.

— Слушай, Рижи. Аз не дрънкам празни приказки. Няма да съжаляваш. Знаеш ли защо старият Барбридж и до сега е жив? Знаеш ли? Боб Горилата умря. Фараон Банкера загина. Като да не го е имало. Какъв сталкер беше. А загина. Плужека също. Норман Очилатия. Калагън. Пит Струпей. Всичките. Само аз останах. Защо? Знаеш ли?

— Подлец си бил винаги — каза Редрик без да откъсва поглед от шосето. — Лешояд.

— Подлец. Вярно е това. Без това не може. Ама нали и другите също. Фараона. Плужека. Пък само аз оцелях. Знаеш ли защо?

— Знам — промълви Редрик, колкото да се отърве.

— Лъжеш. Не знаеш. За Златното кълбо чувал ли си?

— Чувал съм.

— Мислиш, че е само приказка?

— Да беше млъкнал по-добре — посъветва го Редрик. — Губиш сили.

— Нищо. Ти ще ме изнесеш. Ние с тебе толкова сме ходили. Нима ще ме захвърлиш? Аз тебе от ей такъв... От малък те знам. И баща ти.

Редрик мълчеше. Безумно му се пушеше, измъкна цигара, натроши тютюна в дланта си и го помириша. Не помогна.

— Длъжен си да ме измъкнеш — продума Барбридж. — Заради тебе се накуснах. Вместо да вземеш Малтиеца...

Малтиеца много се натискаше да тръгне с тях. Цяла вечер ги черпи, предлагаше добри пари, кълнеше се, че ще достави специални костюми, и Барбридж, седнал откъм Малтиеца и заслони се от него с тежката си, набръчкана длан, яростно смигаше на Редрик: „съгласявай се бе, на кяр сме!“ Може би точно заради това Редрик каза тогава „не“.

— Заради собствената си алчност загази — хладно отвърна Редрик. — Аз нямам нищо общо. По-добре млъкни.

Известно време Барбридж само пъшкеше. Той пак напъха пръсти под яката си и съвсем отнетна глава.

— Твоя да е всичката стока — изохка той, — само не ме оставяй.

Редрик хвърли поглед към часовника. До разсъмване оставаше съвсем малко, а проклетата патрулна кола не мърдаше от мястото си. Прожекторите ѝ продължаваха да шарят по храстите, а някъде там, съвсем близо до патрула стоеше замаскираният лендровър, и всеки момент можеха да го открият.

— Златното кълбо — каза Барбридж. — Аз го намерих. Измишльотините около него ги насъчиниха после. И аз самият съм ги пускал какви ли не. Че всяко, видиш ли, желание изпълнявало. Ядец — всяко. Ако беше всяко, аз отдавна да съм изфирясал от тука. Щях да си живея в Европа. В пари щях да се къпя.

Редрик го изгледа от горе на долу. В играещите синкави отблясъци опънатото лице на Барбридж изглеждаше мъртво. Но

стъклените му очи се блещеха и внимателно, неотлъчно дебнеха Редрик.

— Вечна младост получих на куково лято — мърмореше той. — Пари — грънци. А виж здраве — Да. И децата ми са хубави. И съм жив. Ти такова нещо и на сън не си виждал, дете съм минал аз. И въпреки това — жив съм! — Той облиза устни. — Аз него само за това го молих. Живот, разбираш ли, ми дай. И здраве. И за децата.

— Млъкни най-после! — сопна се накрая Редрик. — Какво си ми заопявал като вдовица? Ако мога — ще те измъкна. За твоята Дина ми е жал само — че току-виж, на тротоара ще трябва да застане момичето...

— Дина... — изхриптя Барбридж. — Детето ми... Красавицата ми. Те моите, Рижи, са глезени. Нищо не им отказвах. Ще пропаднат. Артър. Моят Арчи. Ти го знаеш, Рижи. Виждал ли си някога други като тях?

— Каза ти се; ако мога — ще те измъкна.

— Не — упорито настоя Барбридж. — Ти ще ме измъкнеш на всяка цена. Златното кълбо. Ако искаш — ще ти кажа къде е.

— Кажи.

Барбридж застана и се размърда.

— Краката ми... — изпъшка той. — Пипни, как са там...

Редрик протегна ръка и, опипвайки, прокара длан по крака му от коляното надолу.

— Кости... — хъркаше Барбридж. — Кости има ли още?...

— Има, има — излъга Редрик. — Не се паникьосвай.

Всъщност се напипваше само колянната чашка. Надолу, до самото стъпало, кракът беше като от гума, можеше да се върже на възел.

— Лъжеш, ама... — прошепна Барбридж. — Защо лъжеш? Аз какво — да не би да не знам, да не съм виждал никога?

— Коленете ти са цели — каза Редрик.

— Лъжеш, сигурно — тъжно рече Барбридж. — Ама карай. Ти само ме измъкни. Пък аз за тебе — всичко... Златното кълбо. Карта ще ти нарисувам. Всички капани ще ти покажа. Всичко ще ти разкажа...

Той още говореше и нещо обещаваеше, но Редрик вече бе престанал да го слуша. Взираше се към шосето. Прожекторите вече не се мятаха по храстите, бяха замрели, кръстосали лъчи върху същия

онзи мраморен обелиск, и в ярката синя мъгла Редрик отчетливо видя прегърбена черна фигура, бродеща между кръстовете, фигурата се луташе някак слепешком, право срещу прожекторите. Редрик видя как тя налетя на един огромен кръст, олюля се назад, блъсна се отново в кръста и едва след това го заобиколи и пое нататък, протегнала напред дълги ръце с разперени пръсти. После изведнъж изчезна, сякаш пропадна вдън земя, и след няколко секунди се появи отново, по-вдясно и по-далече, крачейки с някакво нелепо, нечовешко упорство, като навит механизъм.

И изведнъж прожекторите угаснаха. Изхъркаха скорости, двигателят бясно изрева, сред храстите се мярнаха червени и сини сигнални светлини и патрулната кола, форсирана от място, стремително набра скорост и като се понесе към града, се изгуби зад стената. Редрик конвулсивно преглътна и разкопча ципа на комбинезона си.

— Да не би да се пръждосаха... — трескаво мърмореше Барбридж. — Рижи, давай... Давай бърже! — Той се размърда, зашари наоколо си с ръце, сграбчи чувала с плячката и се опита да се надигне. — Хайде де, какво стоиш!

Редрик неподвижно продължаваше да се взира към шосето. Сега в мрака не се различаваше нищо, но някъде там беше *онзи* — крачеше като курдисана кукла, отстъпваше, падаше, налиташе върху кръстовете, заплиташе се из храсталака.

— Добре — каза Редрик на глас. — Тръгваме.

Той вдигна Барбридж. Обхванал с лявата си ръка шията му, старикът се бе вкопчил като с клещи в Редрик и той, безсилен да се изправи, на четири крака го повлече през пробива в оградата, улавяйки се с ръце за мократа трева. „Давай, давай... — хриптеше Барбридж. — Не се тревожи, стоката аз я държа, няма да я изпусна... Давай!“

Пътеката беше позната, но мократа трева се хлъзгаше, клонките на дърветата го шибаха през лицето, отпуснатият старец беше неимоверно тежък, като мъртвец, на всичко отгоре и торбата с плячката постоянно, със звънтене и потракване, се закачаше о нещо, пък и страшно беше да не се натъкне на *онзи*, който може би все още блуждаеше наоколо в мрака.

Когато най-последно се измъкнаха на пътя, все още бе тъмно, но вече се чувстваше, че скоро ще разсъмне. В горичката отвъд шосето

сънено и неуверено се заобаждаха птици, а над черните сгради от далечния краен квартал, над редките жълти фенери нощният мрак вече синееше, и полъхна оттам пронизващ, влажен ветрец. Редрик положи Барбридж върху крайпътния банкет, огледа се, и като голям черен паяк пребяга през шосето. Бързо намери лендровъра, разхвърля струпаните върху него клони за маскировка, седна зад волана и предпазливо, без да пали фаровете, изкара джипа на асфалта. Барбридж седеше, прегърнал с една ръка чувалчето със стока, а с другата опипваше краката си.

— Бързо! — изхриптя той. — Карай бързо! Коленете, цели са ми още коленете... Коленете поне да спася!

Редрик го повдигна и, скърцайки със зъби от напрежение, го прехвърли през борда. Барбридж с тропот рухна върху задната седалка и застана. Чувала така и не изпусна. Редрик вдигна от земята и метна върху него непромокаемия плащ. Барбридж се бе изхитрил да домъкне със себе си и плаща.

Редрик извади фенерчето и се разходи назад-напред покрай канавката, като оглеждаше следите. Следи, общо взето, нямаше. Докато излезе на шосето, лендровъра беше намачкал високата, гъста трева, но тази трева след няколко часа щеше да се изправи. Около мястото, където бе спрял патрулният автомобил, се валяше огромно количество фасове. Редрик си спомни, че отдавна му се пуши, измъкна цигара и запали, макар че повече от всичко на света сега му се искаше да скочи в колата и газ, газ, газ — да изчезне колкото се може по-далеч от тук. Но тъкмо сега не можеше да се бърза. Всичко трябваше да се върши бавно и пресметливо.

— Ама какво правиш ти? — с плачлив глас изстена откъм колата Барбридж. — Не си излял водата, всичките такъми са сухи... Какво чакаш? Крий стоката!

— Млъкни — каза Редрик. — Пречиш ми. — Той дръпна дълбоко от цигарата и кимна: — Към южните покрайнини ще свием.

— Как тъй — към покрайнините? Ама ти какво? Коленете ми ще затриеш, гад! Коленете!

Редрик дръпна за последен път от цигарата и пъхна угарката в кибритената кутия.

— Стига си вдигал пара, Лешояд — каза той. — Направо през града не може. Три застави са, макар и на една, но ще ни спрат.

— Е, та що?

— Стига им само да ти погледнат копитата — и край.

— Че какво копитата? Риба сме гърмели, ударило ме е в краката и туй то!

— Ами ако ги пипне някой?

— Ще пипне... Аз така ще се развикам, че името на майка си ще забрави, не да пипа!

Но Редрик вече беше решил всичко. Той надигна шофьорската седалка, светна си с фенерчето, отвори капака на скривалището и каза:

— Дай тук стоката.

Резервоарът под седалката беше фалшив. Редрик пое чувалчето и го натъпка вътре, чу се как нещо в чувала дрънчи и се преобръща.

— Аз не мога да рискувам — промърмори той. — Нямам право.

Постави капака на мястото му, посипа върху него боклук, нахвърля отгоре парцали и пусна обратно седалката. Барбридж пъшкаше, простенваше, жално настояваше да побързат, пак подхвана обещанията си за Златното кълбо, и през цялото време се въртеше на своята седалка и разтревожено се вглеждаше в редеещата тъма. Редрик не му обръщаше внимание. Той разпра напълнения с вода полиетиленов плик с риба, изля водата върху риболовните принадлежности, положени на дъното на каросерията, а мятащата се риба пресипа в брезентова торба. Найлоновия плик сгъна и пхна в джоба на комбинезона си. Сега всичко беше наред: рибари се връщаха от не до там успешен лов. Той седна зад волана и потегли.

Чак до завоя кара с угасени фарове. Отляво се точеше могъщата триметрова стена, с която бяха оградили Зоната, а отдясно се мяркаха храсти, рехави горички, понякога се срещаха изоставени къщи със заковани прозорци и олющени стени. Редрик виждаше добре в тъмното, пък и тъмнината вече не беше толкова непрогледна, а освен това той вече знаеше какво ще види, и когато пред него се показа отмерено крачещата, приведена фигура, той даже не намали скоростта. Онзи напредваше право по средата на шосето — като всички подобни и той също се носеше към града. Редрик го заобиколи, притиснал колата към левия банкет, и след като го задмина настъпи още по-здраво газта.

— Майко божия! — измърмори отзад Барбридж. — Рижи, видя ли го?

— Да — каза Редрик.

— Господи... само това ни липсваше... — мърмореше Барбридж и изведнъж подхвана молитва на висок глас.

— Затваряй си устата! — кресна му Редрик.

Завоят трябваше да е някъде тук. Редрик намали ход и се вгледа в редицата килнати къщички и стобори, проточила се отдясно. Старата трансформаторна будка... стълбът с подпората... прогнилото мостче над канавката. Редрик възви волана. Колата подскочи в един запълнен с вода ров.

— Ти къде?! — развика се като обезумял Барбридж. — Краката ми ще съсипеш, мръсно!

Редрик за секунда се извърна и със замах зашлеви стареца през лицето, усещайки с опакото на дланта си бодливата му буза. Барбридж се задави и млъкна. Колата се друсаше и подхвърляше, колелата час по час буксуваха в прясната кал след нощния дъжд. Редрик включи фаровете. Белите подскачащи светлини озариха стари, обрасли в трева коловози, огромни локви, гнили, порутени стобори от двете страни на пътя. Барбридж плачеше, хлипаше и подсмърчаше. Той вече не обещаваше нищо, той се оплакваше и заплашваше, но така тихо и неразбрано, че до слуха на Редрик долитаха само откъслечни думи. Нещо за краката, за коленете, за красавеца Арчи... После притихна.

Пътят заобикаляше западните покрайнини на града. Някога тук имаше вили, зеленчукови и овощни градини, кипреха се летните резиденции на градските големци и заводската администрация. Зелени, весели места — малки езерца с чисти пясъчни брегове, прозрачни брезови горички, вирове, в които развъждаха шарани. Заводската воня и разяждащите фабрични пушеци никога не стигаха до тук, също, впрочем, както и градската канализация. Сега всичко бе изоставено и запуснато, и през цялото това време попаднаха на една-единствена обитаема къща — жълто светеше покритото със завеска прозорче, на простора висеше подгизнало от дъжда бельо, и огромен пес, давейки се от ярост, излетя отстрани и за известно време преследва колата им всред вихъра от буци кал, хвърчащи изпод колелата.

Редрик внимателно мина през още едно старо, разкрито мостче и когато отпред се провидя завоя към Западното шосе, отби встрани и угаси двигателя. После излезе на пътя и, без да се обърне към Барбридж, тръгна напред, наежен от студ и пъхнал ръце във

влажните джобове на комбинезона. Беше вече съвсем светло. Всичко наоколо бе мокро, тихо, сънно. Той стигна до шосето и предпазливо надникна иззад храстите. От тук полицейската застава се виждаше добре: малък фургон на колела, три светещи прозорчета, патрулна кола, оставена накриво покрай пътя, в нея нямаше никого. Известно време Редрик безмълвно стоя и наблюдава. В заставата не се забелязваше никакво движение — изглежда, патрулните се бяха измръзнали и уморили през нощта и сега се грееха във фургончето — дремеха с цигарка, залепнала за долната устна. „Жаби“ — тихо произнесе Редрик. Напипа в джоба си сгъваемия нож, пхна пръсти в овалните отверстия на ръкохватката-бокс, стисна в юмрук студения метал и все така зиморничаво прегърбен, без да вади ръце от джобовете, тръгна обратно. Лендровърът, леко наклонен на една страна, си стоеше сред храстите. Мястото беше глухо, затънтено, сигурно никой не беше се мяркал насам поне от десет години.

Когато Редрик наближи до колата, Барбридж се попривдигна и се втренчи в него, отворил уста. Сега той изглеждаше дори още по-стар от обикновено — издълбано от бръчки лице, плешив, обрасъл в нечиста четина, гнилозъб... Няколко мига те мълчаливо се гледаха един-друг и изведнъж Барбридж изфъфли неясно:

— Карта ще ти дам... всички капани, всички... Сам ще го намериш, няма да съжаляваш...

Редрик го слушаше, застинал неподвижно, после отхлаби пръсти, пусна ножа, който стискаше в джоба си и процеди:

— Добре. Твоята работа е да лежиш в несвяст, ясно ли е? Пъшкай и не давай да те докоснат.

Той седна в джипа, включи двигателя и потегли.

И всичко се размина. Никой не се показа от фургона, когато лендровърът бавно, в прилежно съответствие със знаците и указанията пропълзя покрай поста, а после, увеличавайки все повече и повече скоростта, се понесе към крайните квартали на града. Беше шест сутринта, улиците бяха пуси, асфалтът — мокър и черен, автоматичните светофари самотно и ненужно си смигаха на кръстовищата. Минаха покрай някаква фурна с високи, ярко осветени прозорци, и Редрик бе облъхнат от вълна топъл, необикновено вкусен мирис.

— Гладен съм като вълк — каза Редрик и за да раздвижи вцепенените си от напрежение мускули се протегна, опрял изпънати ръце във волана.

— Какво? — изплашено попита Барбридж.

— Яде ми се, рекох... Тебе къде да те карам? Вкъщи, или направо при Касапина?

— Към Касапина, към Касапина препускай! — припряно забърбори Барбридж, като се наведе целият напред, дишайки трескаво и горещо в тила на Редрик. — Право при него! Направо карай! Той ми дължи още осемстотин каймета... Ама натисни газта де, какво се влачиш като мокра въшка? — и изведнъж се разрази в злобни и безсилни ругатни, с черни, мръсни думи, пръскайки слюнка, като се задъхваше и давеше в пристъпите на кашлица.

Редрик не му отвърщаше. Нямаше ни време, ни сили да обуздава разпасалия се Лешояд. Трябваше по-бързо да приключва с всичко това и поне един, поне половин час да поспи преди срещата в „Метропол“. Той зави на Шестнадесета улица, прелетя още два квартала и спря пред сива двуетажна къща.

Касапина им отвори лично — изглежда, току-що бе станал и се канеше да влиза в банята. Беше облечен в разкошен халат със златисти пискюли, в ръката си държеше чаша с изкуствена челюст. Косите му бяха разчорлени, под мътните очи висяха тъмни подпухнали торбички.

— А! — възкликна той. — Риши? Какво става?

— Нахлузвай си ченето и да вървим — каза Редрик.

— Ъхъ — отзова се Касапина, завъртя подканящо глава по посока към дълбините на хола, а самият той, като шляпаше с персийските си чехли и се придвижваше с учудваща бързина, се понесе към банята.

— Кого? — попита от там.

— Барбридж.

— Кое?

— Краката.

В банята зашуртя вода, раздаде се пръхтене, плясък, нещо падна и се изтърколи по керамичния под. Редрик уморено се отпусна в креслото, извади цигара и запали, като се оглеждаше. Да, биваше си го холчето. Касапина не бе жалил средства. Той беше много опитен и много моден хирург, светило на медицината не само в града, но и в

щата, и със сталкерите си имаше вземане-даване, разбира се, не заради парите. Той също прибираще своя пай от Зоната: вземаше в натура различна стока, за да я прилага в своята медицина; печелеше знания, изучавайки за сметка на осакатените сталкери неизвестни по-рано болести, уродства и увреждания на човешкия организъм; печелеше слава — славата на първия на планетата лекар — специалист по нечовешките заболявания на човека. И пари, впрочем, също никак не се свенеше да печели.

— Какво по-точно с краката? — попита той, като се появи от банята с огромна хавлиена кърпа през рамо. С края на кърпата внимателно изтриваше дългите си нервни пръсти.

— Джапна в „пачата“ — отвърна Редрик.

Касапина подсвири.

— Значи, край с Барбридж — промърмори той. — Жалко, страхотен сталкер беше!

— Нищо... — Редрик се облегна назад във фотьойла. — Ще му направиш протези. Той и на протези тепърва ще има да подскача из Зоната.

— Е, хубаво — рече Касапина. Лицето му придоби съвсем делово изражение. — Почакай, сега ще се облека.

Докато той се обличаше, докато звънеше някъде — вероятно в своята клиника, за да подготвят всичко за операцията — Редрик пушеше, неподвижно полуизлегнат в креслото. Само веднъж се размърда, за да измъкне манерката. Отпиваше на малки глътки, защото беше останало съвсем малко на дъното, и се стараше да не мисли за нищо. Просто чакаше.

После те заедно слязоха при колата, Редрик седна зад волана, а Касапина се настани до него и веднага, прегънат през облегалката, се зае да опипва краката на Барбридж. Притихнал, свит, Барбридж жално мрънкаше нещо, кълнеше се да ги позлати, споменаваше отново и отново децата и покойната си жена и умоляваше да му спасят поне коленете. Когато пристигнаха пред клиниката, Касапина изруга, като не завари санитарите да чакат на входа, скочи още в движение от колата и се скри зад вратата. Редрик пак запуши, а Барбридж неочаквано произнесе ясно и членоразделно, сякаш вече напълно успокоен:

— Ти искаше... беше решил да ме убиеш. Това ще го запомня.

— Нали не те убих — равнодушно каза Редрик.

— Да. Не ме уби... — Барбридж помълча. — И това ще го запомня.

— Помни, помни — поклати глава Редрик. — Мене ти, естествено, нямаше да ме убиваш... — Той се обърна и изгледа Барбридж. Старецът нерешително кривеше уста, потрепваше с пресъхналите си устни. — Ти мене просто щеше да ме зарежеш. Щеше да ме оставиш в Зоната и край — ни чул, ни видял. Като с Очилатия.

— Очилатия сам си умря — мрачно възрази Барбридж. — Аз нямам нищо общо с тая работа. Размазан беше.

— Мръсник си ти — равнодушно каза Редрик и се извърна напред. — Лешояд.

От входа изскочиха сънените и раздърпани санитарии и като разгъваха в движение носилката дотичаха до колата. Редрик подръпваше от цигарата и наблюдаваше как те ловко измъкнаха Барбридж от каросерията на джипа, положиха го върху носилката и го понесоха към входа. Барбридж лежеше неподвижно, скръстил ръце на гърди, и отчуждено гледаше в небето. Огромните му стъпала, жестоко оглозгани от „пачата“, стърчаха неестествено и странно извърнати. Той беше последният от старите сталкери — от ония, които бяха наченали лова на извънземни съкровища веднага след Посещението, когато Зоната още не се наричаше Зона, когато не съществуваха още ни, институтът, ни стената, ни полицейските кордони на ООН, когато градът беше парализиран от ужас, а светът хихикаше над новата вестникарска измислица. По онова време Редрик беше едва десетгодишен, а Барбридж бе още як и буен мъж — страшно обичаше да се напие за чужда сметка, да предизвика сбиване, да натисне в ъгъла някоя заяпала се хлапачка. Собствените му деца тогава изобщо не го интересуваха, а в дребна гадина вече се беше превърнал, защото, след като се наложи с някакво гнусно наслаждение пребиваше от бой жена си — шумно, на показ, пред очите на всички... Така я и преби до смърт.

Редрик форсира лендровъра, зави и без да обръща внимание на светофарите го подгони, като джавкаше с клаксона срещу редките минувачи и сечеше завоите, право към къщи.

Спря пред гаража, а когато се измъкваше от колата видя домоуправителя, който се беше запътил към него откъм вътрешното

дворче. Както винаги, домоуправителят не беше в настроение, омачканата му физиономия с подпухнали очи изразяваше крайна гнусливост, сякаш не стъпваше по земята, а газеше из оборски тор.

— Добро утро — вежливо го поздрави Редрик.

Домоуправителят спря на две крачки от него и тикна дебел пръст зад рамото си.

— Онова ваша работа ли е? — прегракнало попита той. Личеше си, че това са първите му думи от вчера насам.

— За какво говорите?

— Люлките там... Вие ли ги сложихте?

— Аз.

— За какво?

Редрик мълчаливо отиде до вратата на гаража и се зае да отключва катинара. Домоуправителят го последва и се спря зад гърба му.

— Питам за какво сте сложили тия люлки? Кой ви е молил?

— Дъщеря ми ме помоли — произнесе Редрик много спокойно и оттласна едното крило на вратите.

— Аз не ви питам за дъщерята! — Домоуправителят повиши тон. — За дъщеря ви отделно следва да си поприказваме. Аз ви питам кой ви е разрешил? Кой, собствено казано, ви е позволил да се разпореждате из двора?

Редрик се обърна към него и известно време неподвижно стоя, съсредоточено взрян в бледия му, изпъстрен със синкави жилки нос. Домоуправителят отстъпи крачка назад и произнесе с отпаднал глас:

— И балкона си не пребойдисвате. Колко пъти съм ви...

— Напразно се напъвате — каза Редрик. — Все едно, аз от тук няма да се махна.

Той се върна в джипа и включи двигателя. Докато слагаше ръце върху волана, мимоходом забеляза как побеляха кокалчетата на пръстите му. И тогава той се подаде от колата и вече без да се сдържа изсъска:

— Но ако въпреки всичко ми се наложи да се махна, тогава, гад такъв, моли се!

Вкара джипа в гаража, светна лампата и заключи отвътре вратата. После измъкна от фалшивия резервоар чувалчето със стока, почисти колата, напъха чувалчето в една стара плетена кошница,

отгоре сложи риболовните принадлежности, още влажни, с полепнали тревички и листа, а върху всичко това изсипа полуживата риба, която Барбридж още предишния ден беше купил от някакво магазинче в покрайнините. След това още веднъж огледа колата от всички страни, просто по навик. Върху задната дясна гума бе залепнал сплескан фас от цигара. Редрик го отлепи — цигарата се оказа шведска. Редрик се замисли и я пхна в кибритената кутия — там имаше вече три фаса.

По стълбището не срещна никого. Спря на площадката пред своето жилище и вратата се отвори още преди да бе извадил ключа си. Той влезе странишком, понесъл под мишница тежката кошница, и се потопи в познатата топлина и познатия мирис на своя дом, а Гута, обгърнала го с ръце през шията, замря с лице, притиснато към гърдите му. Дори през комбинезона и дебелата риза той усети как бясно бие сърцето ѝ. Не ѝ пречеше — търпеливо стоеше и чакаше, докато тя се отпусне, успокои, макар именно в тази минута да почувства до каква степен се е уморил и останал без сили.

— Е, добре... — най-сетне пророни тя с нисък, леко хрипков глас, пусна го, включи осветлението във вестибюла и без да се обърне повече, отиде в кухнята. — Сега ще ти направя кафе... — каза оттам.

— Аз тука съм домъкнал рибка — извика той с изкуствено бодър глас. — Изпържи я, ама всичката наведнъж я изпържи, че направо ми прималява от глад!

Тя се върна, като криеше лице в спуснатите си коси, той сложи кошницата на пода, помогна ѝ да измъкнат мрежата с риба, и те двамата заедно отнесоха мрежата в кухнята и изсипаха рибата в мивката.

— Върви да се миеш — рече тя. — Докато се измиеш, всичко ще бъде готово.

— Как е Маймунката? — попита Редрик, докато седнаше и смъкваше ботушите от краката си.

— Ами цялата вечер бърбори — отзова се Гута. — Едва-едва я укротих. Все в мен се вре и през цялото време едно си знае: къде е тате, къде е тате? Вземи, че ѝ поднеси на ръце татенцето...

Тя пъргаво и безшумно сновеше из кухнята, стегната, хубава, и вече кипеше водата в котелката върху печката, и хвърчаха рибените люспи изпод ножа, и цвърчеше олиото в най-големия тиган, и възхитително ухаеше на прясно кафе.

Редрик се надигна, пристъпи както си беше на бос крак, върна се в коридора, взе кошницата и я отнесе в килера. После надникна в спалнята. Маймунката безметежно си спеше, отметнатото одеялце се бе провесило до земята, пижамката се беше събрала нагоре и тя цялата беше като на длан — малко, сумтящо зверче. Редрик не се сдържа и я погали по гръбчето, покрито с топла златиста козинка, и за хиляден път се учуди колко е мека тази козинка и колко е дълга. Много му се искаше да вземе Маймунката на ръце, но се побоя да не я събуди, пък и беше мръсен като дявол, целият просмукан от Зоната и смъртта. Върна се в кухнята, седна отново на масата и рече:

— Налей ми чашка кафе. После ще ида да се мия.

Върху масата беше разпръсната купчина вечерни издания: „Хармънтски вестник“, списание „Атлет“, списание „Плейбой“ — цяла камара се беше натрупала — и дебелите, подвързани в сива обложка „Доклади на Международния институт по извънземни култури“, партида 56-та. Редрик пое от ръката на Гута чашката димящо кафе и придърпа към себе си „Докладите“. Криволици някакви, знаци, чертежи... На фотографиите — познати предмети в странни ракурси. Още една посмъртна статия на Кирил е излязла: „За едно неочаквано свойство на магнитните капани тип 77-6“. Фамилното име „Панов“ беше оградено в черна рамка, отдолу със ситен шрифт бележка: „Д-р Кирил А. Панов трагично загина в процеса на провеждане на експеримент през м. април 19... година“. Редрик захвърли списанието, отпи, опарвайки се, от кафето и попита:

— Обаждал ли се е някой?

— Ваксата намина тия дни — отвърна Гута, като се позабави с отговора. Тя стоеше до печката и го гледаше. — Беше пиян до козирката и аз го отпратих.

— А Маймунката какво?

— Не искаше да го пусне, разбира се. Накани се да реве. Но аз ѝ казах, че чичкото не се чувства добре. Пък тя ми отговаря с разбиране: „Пак се е натряскал Ваксата!“

Редрик се усмихна и отпи още една глътка.

— Ами съседите?

И отново Гута малко се забави, преди да отвърне:

— Ами както винаги — произнесе тя най-накрая.

— Добре, не ми разказвай.

— А! — тя с отвращение махна с ръка. — Снощи чука на вратата оная жена отдолу. Очите ѝ ще изскочат, пяна плюе. Какво сме се разчегъртали посред нощ в банята!...

— Зар-раза — процеди Редрик през зъби. — Слушай, може би да заминем все пак, а? Ще купим някоя къща в покрайнините, където никой не живее, някоя изоставена вила...

— А Маймунката?

— Господи — погледна я Редрик. — Та няма ли ние двамата с тебе да направим всичко, за да ѝ бъде добре?

Гута поклати глава.

— Тя обича децата. И те я обичат. Нали не са виновни, че...

— Да — промълви Редрик. — Децата, разбира се, не са виновни.

— Какво има да говорим — въздъхна Гута. — Някой те търси по телефона. Не си каза името и аз заявих, че си отишъл на риба.

Редрик остави чашата и стана.

— Хубаво — рече той. — Ще взема да се изкъпя все пак. Имам още маса работа.

Той се заключи в банята, хвърли дрехите в легена, а ножа, останалите гайки, цигарите и другите дреболии остави върху полицата под огледалото. Дълго се въртя под врялата вода на душа като пъшкаше, пръхтеше и триеше тялото си с ръкавицата от грапав сунгер, докато кожата му не стана пурпурна, после спря душа, седна на ръба на ваната и запуши. Водата гъргореше из тръбите, в кухнята Гута звънтеше със съдовете, замириса на пържена риба, после Гута почука на вратата и му подаде чисто бельо.

— Хайде по-бързо — нареди тя. — Рибата ще изстине.

Тя вече съвсем се беше съвзела и започваше пак да командва. Усмивайки се, Редрик се облече, тоест нахлузи фланелката и гащетата, и направо тъй, както си беше полугол, се върна в кухнята.

— Е, сега може и да се хапне — рече той като сядаше.

— Сложи ли парцалите си в легена? — попита Гута.

— Тъхъ — измуча той с натъпкана уста. — Вкусна рибка!

— Накисна ли ги?

— Не-е... Виноват, сър, няма да се повтори, сър... Ама зарежи ги де, има време, ела седни! — Той я улови за ръката и се опита да я настани върху коленете си, но тя се извърна и седна на стола отсреща.

— Пренебрегваш, значи, мъжа си — закима Редрик, като пълнеше отново уста. — Гнусиш се, значи.

— Че какъв мъж си ти сега — каза Гута. — Празна торба си ти сега, а не мъж. Трябва да те понатъпча по-напред.

— Ами ако съм? — стрелна я с очи той. — Какви ли не чудеса стават по света.

— Май още не съм виждала такива чудеса от тебе. Искаш ли да пийнеш нещо?

Редрик колебливо повъртя в ръка вилицата.

— Н-не, като че ли — проговори той. Погледна към часовника и стана. — След малко тръгвам. Пригответи ми официалния костюм. Категория „лукс“. С всичкото му там — бяла риза, вратовръзка...

Като шляпаше с наслада по прохладния под с чистите си боси крака, той отиде в килера и спусна райбера на вратата. След това надяна гумена престилка, сложи си гумени ръкавици до лактите и се зае да разтоварва върху масата съдържанието на чувала. Две „пустилки“. Кутийка с „карфици“. Девет „батерийки“. Три „гривни“. И един обръч някакъв — също като гривните, но от бял метал, по-лек и с диаметър по-голям с около трийсет милиметра. Шестнайсет парчета „черни пръски“ в полиетиленово пликче. Две отлично запазени „гъби“, с големината на юмрук. Три „конски мухи“. Буркан с „газирана глина“... В чувала остана само тежкият порцеланов контейнер, грижливо опакован в стъклена вата, но Редрик не го и докосна. Той извади цигара и запали, като разглеждаше предметите, подредени върху масата. После изтегли чекмеджето, измъкна от там лист хартия, огризка от молив и сметало. Стиснал цигара в ъгъла на устата си и примижал от дима, той пишеше цифра след цифра, подреждайки всичко в три колонки, а после сумира първите две. Получаваше се внушителна сума. Той натисна фаса в пепелницата, предпазливо отвори кутиятката и изсипа „карфиците“ върху един лист хартия. На електрическата светлина „карфиците“ проблясваха синкаво и само нарядко внезапно пръсваха чисти спектрални цветове — жълто, червено, зелено. Той взе една „карфица“ и внимателно, за да не се убоде, я стисна между палеца и показалеца си. След това угаси лампата и почака малко, докато привикне към тъмнината. Но „карфицата“ мълчеше. Той я сложи настрана, напипа друга и също така я стисна между пръстите си. Нищо. Натисна по-силно, с риск да

се убоде, и „карфицата“ проговори: слаби червеникави бликове припламнаха и затанцуваха по нея и внезапно се смениха с по-редки зелени. Няколко секунди Редрик се любува на тази странна игра на светлинките, която, както беше научил от „Докладите“, трябвало да означава нещо, може би нещо много важно, много значително, а после положи „карфицата“ отделно от другите и взе нова...

Всичко на всичко „карфиците“ се оказаха седемдесет и три, от тях говореха дванайсет, останалите мълчаха. В действителност, те също би трябвало да проговорят, но за тази цел не беше достатъчно да ги стиснеш с пръсти, а трябваше специална машина с размерите на маса. Редрик отново запали лампата и към вече написаните цифри прибави още две. И едва след това се реши.

Пъхна двете си ръце в чувала и, затаил дъх, извлече и сложи на масата мекия вързоп. Известно време го гледа, замислено почесвайки се под брадичката с тилната страна на дланта. После все пак взе молива, повъртя го между непохватните си, омекнали пръсти, и отново го захвърли. Извади още една цигара и, без да откъсва очи от вързopa, я изпуши докрай.

— За какъв дявол! — каза на висок глас, решително грабна вързopa и го напъха обратно в чувала. — И край. И стига.

Редрик бързо пресипа „карфиците“ обратно в кутийката и стана. Време беше да върви. Навярно би могъл да поспи още половин час, та главата му да се проясни, но пък от друга страна, много по-полезно е да пристигне на мястото по-рано и да се огледа кое как е. Смъкна ръкавиците, окачи престилката и, без да угаси лампата, излезе от килера.

Костюмът беше вече положен върху кревата и Редрик се зае с обличането. Завързваше вратовръзката си пред огледалото, когато зад гърба му скръцнаха дъските на пода, разнесе се палаво сумтене, и той нарочно се смръщи, за да не се разсмее.

— У! — викна изведнъж до него тъничко гласче, и го сграбчиха за крака.

— Ах! — възкликна Редрик и падна в безсъзнание върху кревата.

Със смях и писъци Маймунката незабавно се покатери върху него. Тъпчеха го, дърпаха го за косите и го заливаха с поток от най-разнообразни сведения. Съседският Вили откъснал на куклата крака. На третия етаж се е завъдило коте, цялото бяло и с червени очи,

сигурно не е слушало мама и е ходило в Зоната. За вечеря имаше каша и конфитюр. Чичко Вакса пак се бил пропилил и боледувал, той даже плакал. Защо рибите не потъват, като са във водата? Защо мама не спа нощес? Защо пръстите са пет, ръцете две, а носът един?... Редрик внимателно прегръщаше топлото същество, пълзящо по него, вглеждаше се в огромните му, изцяло тъмни, без бяло отстрани, очи, притискаше страна към пухкавата бузка, обрасла със златиста копринена козинка, и повтаряше:

— Маймунката ми... Ах ти, Маймунке... Маймунка такава...

Над ухото му рязко иззвъня телефонът. Той протегна ръка и вдигна слушалката.

— Слушам.

Телефонът мълчеше.

— Ало! — извика Редрик. — Ало!

Никой не се обади. След това в слушалката нещо изцрака и се разнесе краткото, накъсано писукане на сигнала „свободно“. Тогава Редрик се изправи, пусна Маймунката на пода и, вече без да я слуша, навлече панталоните и сакото. Маймунката дърдореше неуморно, но той само разсеяно се усмихваше с половин уста, тъй че най-накрая му беше обявено, че тате си е глътнал езика, със зъби го е прехапал, и той бе оставен на мира.

Редрик се върна в килера, подреди в ръчната си чанта онова, което лежеше на масата, отскочи до банята да вземе ножа, отново се върна в килера, взе чантата в едната си ръка, кошницата с чувала — в другата, и излезе. Грижливо заключи вратата на килера и извика на Гута: „Тръгвам!“

— Кога ще се върнеш? — попита Гута на излизане от кухнята. Тя вече се беше вчесала и гримирала, и беше облечена не в халата, а в домашната рокля — най-любимата му, яркосиня и с дълбоко деколте.

— Ще ти звънна — изрече той, загледан в нея, после приближи, наведе се и целуна деколтето.

— Хайде, върви... — тихо каза Гута.

— Ами аз? А мене? — завреця Маймунката, като се провря между тях.

Наложил се да се наведе още по-ниско. Гута го гледаше с неподвижни очи.

— Глупости — каза той. — Не се тревожи. Аз ще ти позвъня.

Като слизаше по стълбищата, Редрик видя на площадката един етаж по-долу тлъст човек по раирана пижама, който човъркаше нещо из бравата на входната си врата. Откъм тъмните недра на жилището полъхваше топла, възкисела воня. Редрик се спря и учтиво поздрави:

— Добър ден.

Дебелият боязливо го изгледа иззад могъщото си рамо и нещо издудна.

— Вашата съпруга нощес е идвала у нас — каза Редрик. — Уж нещо сме режели. Това е някакво недоразумение.

— Че аз какво... — промърмори човекът по пижама.

— Жена ми вчера е перяла — продължи Редрик. — Ако сме ви обезпокоили, моля да ни извините.

— Че аз нищо не съм казвал — рече човекът с пижамата. — Моля...

— Е, много се радвам — каза Редрик.

Той слезе долу, отби се в гаража, постави кошницата с чувала в ъгъла, затрупа я с една стара седалка, огледа всичко още веднъж и излезе на улицата.

Не отиваше кой знае колко далече — два квартала до площада, след това през парка и още един квартал до Централния булевард. Пред „Метропол“ както винаги лъщеше с лак и никел разноцветният строй луксозни лимузини, лакеи в малинови куртки мъкнеха куфари към входа, някакви чуждоземни на вид солидни господа беседваха, събрани на групички по двама, по трима на мраморните стълби, димяха скъпи пури. Редрик реши засега да не влиза там. Той се настани под сенника на едно малко кафене на срещуположната страна на улицата, поръча си кафе и припали цигара. На две крачки от него масичката бе окупирана от трима цивилно облечени офицери от международната полиция, които мълчаливо и бързешком нагъваха пържени кренвирши по хармънтски и ги поливаха с тъмно пиво от високи стъклени халби. В отсрещния ъгъл, на десетина крачки, някакъв сержант мрачно дъвчеше пържени картофи, стиснал вилицата в юмрук. Синята каска лежеше с дъното нагоре до стола му, ремъкът с кобура висеше небрежно праметнат през облегалката. Други посетители в кафенето нямаше. Сервитьорката, непозната, вече немлада жена, стоеше настрани и от време на време се прозяваше,

деликатно прикривайки с длан начервената си уста. Беше девет без двайсет.

Редрик видя как от централния вход на хотела излезе Ричард Нънан, като дъвчеше в движение и нахлупваше на главата си мека шапка. Той бодро се изтърколи по стълбата — дребничък, топчест, розовичък, целият такъв един благополучен, свежо измит и решително уверен, че денят няма да му донесе никакви неприятности. Той махна някому с ръка, праметна сгънатия шлифер през дясното си рамо и се упъти към своето пежо. Пежото на Дик беше също такава закръглено, късичко и току-що измито, и сякаш също така уверено, че не го заплашват никакви неприятности.

Прикрил лицето си с длан, Редрик гледаше как Нънан грижовно и деловито се настанява на креслото зад волана, прехвърля нещо от предната на задната седалка, навежда се за нещо, нагласява огледалцето за обратно виждане. После пежото изпръхтя, изхвърли синкав дим, бибитна на някакъв африканец в бурнус и бодро се изтърколи на улицата. Съдейки по всичко Нънан се отправяше към института, а значи щеше да заобиколи фонтана и да мине покрай кафенето. Да стане и да си отиде вече бе късно, затова Редрик само още повече прикри лице зад дланта си и съвсем се прегърби над чашата. Обаче това не помогна. Пежото избибипка над самото му ухо, скръцнаха спирачки и бодрият глас на Нънан го извика:

— Ей! Шухарт! Ред!

Редрик изруга на ум и вдигна глава. Нънан вече се приближаваше към него, протегнал в движение ръка. Нънан приветливо сияеше.

— Ти какво правиш тук рано-рано? — попита той като се настаняваше. — Благодаря, скъпа — подхвърли към сервитьорката. — Нищо не искам... — И пак се обърна към Редрик: — Сто години не съм те виждал. Къде се губиш? С какво се занимаваш?

— Ами така... — без желание предъвка Редрик. — Предимно с дреболии.

Той гледаше как Нънан с обичайната си грижливост и солидност се нагласява удобно на отсрещния стол, мести с пухкавите си ръчички чашата със салфетки на една страна, чинийката от сандвичи — на друга, и слушаше как Нънан дружелюбно дърдори.

— Изглеждаш ми някак умърлушен, не си ли доспиваш? И аз, да ти кажа, напоследък се съсипах да тичам по тая нова автоматика, обаче спането — а, не, братче, сънят си е за мен по-важен от всичко, майната й на автоматиката... — Той изведнъж се огледа. — Пардон, ти може би чакаше някого? Да не би да попречих?

— А, не си... — вяло отвърна Редрик. — Просто имах време и хайде, викам си, поне да пия едно кафе...

— Е, аз няма да те бавя дълго — Дик погледна часовника си. — Слушай, Ред, я зарежи тия твои занимавки на дребно и се връщай в института. Нали знаеш, тебе ще те вземат там по всяко време. Искаш ли да работиш пак с руснак, един пристигна съвсем наскоро?

Редрик поклати глава.

— Не — каза той. — Втори Кирил на света няма да се роди... Пък и аз нямам работа във вашия институт. Вие там навсякъде сте наблъскали автоматика, в Зоната працате работи, и премиалните, както би трябвало да разбирам, пак у роботите ще отиват... А лаборантските жълти грошове — на мен те и за тютюн няма да ми стигат.

— Глупости, всичко това би могло да се уреди — възрази Нънан.

— Аз пък не обичам да ме уреждат. Откак съм се пръкнал все сам се уреждам и занаят ще я карам пак така — сам.

— Горделив си станал — въздъхна Нънан с укор.

— Нищо подобно. Просто не обичам да си броя парите, това е.

— Какво пък, сигурно си прав — разсеяно произнесе Нънан. Той хвърли равнодушен поглед към чантата на Редрик върху стола, потърка с пръст сребърната пластинка с гравирани по нея славянски букви. — Всичко е правилно: парите са нужни на човек именно за да не мисли никога за тях... Кирил ли ти я подари? — попита, като кимна към чантата.

— Получих я по наследство. Какво така не те мяркам напоследък в „Борж“?

— По-скоро нека кажем, че ти не се мяркаш — възрази Нънан. — Аз почти всеки ден обядвам там, мене тук в „Метропол“ за всяка пържола така ме дерат, че... Слушай — възкликна той внезапно. — Ами с парите как си сега?

— Искаш да ми дадеш назаем ли? — изгледа го Редрик.

— Не, обратното.

— Да ти заема, значи...

— Има една работа...

— О, Господи... — изпъшка Редрик. — И ти ли същото!

— А кой още? — веднага изстреля Нънан.

— Абе много станяхте вие... работодателите.

Нънан, сякаш едва сега го беше разбрал, се разсмя.

— Не, не, това не е по твоята основна специалност.

— А по чия?

Нънан отново погледна часовника си.

— Виж какво — каза той, като ставаше. — Ела днес по обяд в „Борж“, към два часа. Ще поговорим.

— До два може и да не успея.

— Тогава привечер, около шест. Става ли?

— Ще видим — отвърна Редрик и също погледна часовника си.

Беше девет без пет.

Нънан помахаше с ръчичка и се изтърколи към своето пежо. Редрик го изпрати с поглед, повика сервитьорката, поръча пакет цигари „Лъки страйк“, плати и като взе чантата, полека се отпрати през улицата към хотела. Слънцето вече припичаше не на шега, булевардът се изпълваше с влажен задух и Редрик усети парене под клепачите. Той стисна силно очи, като съжаляваше, че не му стигна времето поне час да поспи преди важната среща. И в този момент го връхлетя.

Такова нещо не бе му се случвало никога извън Зоната, пък и в самата Зона го беше хващало само два-три пъти. Внезапно той сякаш попадна в друг свят. Милиони миризми вкупом се стовариха отгоре му — остри, сладникави, металически, гальовни, опасни, тревожни, огромни като здания, миниатюрни като пращинки, груби като павета, тънки и сложни като часовникови механизми. Въздухът стана твърд, в него изпъкнаха ръбове, възникнаха повърхности, прорязаха се ъгли, сякаш пространството се запълни с огромни грапави кълба, плъзгави пирамиди, гигантски бодливи кристали, и той трябваше да се промъква сред всичко това, да си проправя път като в сън, сякаш попаднал в тъмното магазинче на антикваря, задръстено със старинни, уродливи мебели... Това продължи само миг. Той отвори очи и всичко изчезна. Това не беше никакъв друг свят — а предишният, познат свят се бе обърнал към него откъм друга, неизвестна страна, тази страна му

се откри за секунди и отново се затвори непроницаемо, преди да бе успял да се осъзнае...

Над ухото му изляя раздразнен клаксон, Редрик ускори крачка, после затича и спря чак пред стените на „Метропол“. Сърцето му удряше бясно, той остави чантата на асфалта, припряно разкъса пакета цигари и запали. Вдишваше дълбоко дима, съвземаше се като след сбиване, и дежурният полицаи се спря до него и попита озадачен:

— Да ви помогна, мистър?

— Н-не — едва успя да процеди Редрик и се прокашля. —
Задушно е...

— Искате ли да ви придружа?

Редрик се наведе и вдигна чантата.

— Мина ми — каза той. — Всичко е наред, приятел. Благодаря.

Той бързо закрачи към портала, изкачи се по стъпалата и влезе във вестибюла. Тук беше прохладно, сумрачно, екливо. Добре би било да поседне в някое от тези грамадни кожени кресла, да се отпусне, да си поеме дъх, но той и без това вече бе закъснял. Позволи си само да допуши цигарата докрай, като оглеждаше с притворени очи навалицата из вестибюла. Разбира се, Мършавия вече беше довтасал — ровеше с раздразнена физиономия из списанията край колонката за вестници. Редрик захвърли фаса в урната и влезе в кабината на асансьора. Още не бе успял да затвори вратата и след него се вмъкна някакъв набит шишко с астматично дишане, силно напарфюмирана дама с мрачно хлапе, дъвчещо шоколад, и обширна старица със зле избръсната брадичка. Редрик бе затиснат в ъгъла. Той затвори очи, за да не гледа хлапето, по бузите на което се размазваха шоколадови лиги, но чието лице беше свежо, чисто, без нито едно косъмче, и да не вижда изпъкналите склеротични белтъци в очите на дебелака, нито застрашителните брадавици върху подпухналата зурла на старицата. Дебелакът се опита да запуши, но старицата го скастри и продължи да го хока чак до петия етаж, където слезе, и още щом тя се изсипа навън, дебелакът все пак запуши с такъв вид, сякаш бе отстоял гражданските си свободи и тутакси се закашля, задъха, взе да се дави, да съска и хрипти, като по камилски протягаше устни и блъскаше Редрик в ребрата с мъчително вирнатия си лакът... На осмия етаж Редрик слезе и за да разреши поне малко напрежението си, високо и старателно изрече:

— Да ти друсна един в душицата небръсната бабишкерска, дърта вещица, кашляджия вонящ полуумрял, със все сополанкото лигав шоколаден!...

После закрачи по мекия килим, опънат по дължината на коридора, озарен от уютните светлини на скритите лампи. Тук ухаеше на скъп тютюн, на парижки парфюми, на плътно натъпкани портфейли от истинска кожа, на скъпи жени за по петстотин банкноти на нощ, на масивни златни табакери — на цялата тая евтиния, цялата тази гнусна плесен, която бе избуяла върху Зоната, смучеше от Зоната, плюскаше, съвкупляваше се, тлъстееше от Зоната, и плюеше на всичко, и най-вече не й пукаше за онова, което щеше да стане после, след като тя се наплюскаше, насмучеше и насъвкупляваше до насита, а всичко, което е имало в Зоната се окаже навън и се утаи в нашия свят. Без да чука Редрик бутна вратата на стая осемстотин седемдесет и четири.

Прегракналия, приседнал на масата край прозореца, баеше на пурата си. Той беше още по пижама, с мокри редки коси, впрочем, старателно зализани на път, а нездравото му, подпухнало лице бе гладко обръснато.

— Аха — произнесе той, без да вдига очи. — Точността била вежливостта на кралете. Здравейте, момчето ми.

Той привърши с подрязването на пурата, взе я с две ръце, поднесе я към мустаците си и прокара нос над нея от единия до другия ѝ край.

— А къде е нашият добър стар Барбридж? — попита той и вдигна поглед. Очите му бяха прозрачни, сини, ангелски.

Редрик постави чантата си на дивана, седна и извади цигарите си.

— Барбридж няма да дойде — каза той.

— Добрият, стар Барбридж — промълви Прегракналия, взе пурата с два пръста и предпазливо я поднесе към устата си. — Нервите на стария Барбридж не са издържали...

Той все така гледаше в Редрик с чистите си сини очи и не мигаше. Никога не мигаше. Вратата се откряна и в стаята се промъкна Мършавия.

— Кой беше оня човек, с когото разговаряхте? — попита той още от прага.

— А, здравейте — приветливо се обърна към него Редрик, като тръскаше пепелта от цигарата си на пода.

Мършавия пъкна ръце в джобовете си, приближи се, като пристъпваше широко с огромните си, скосени навътре ходила, и спря пред Редрик.

— Сто пъти ви казахме — рече той с упрек в гласа. — Никакви контакти преди срещата. А вие какво правите?

— Аз поздравявам — каза Редрик. — А вие?

Прегракналия се разсмя, а Мършавия с раздражение измърмори:

— Здравейте, здравейте... — Той престана да пронизва Редрик с укорителен поглед и се тръшна на дивана до него. — Не бива да правите така — рече той. — Разбирате ли? Не бива!

— Тогава ми назначавайте срещи там, където нямам познати — каза Редрик.

— Момчето е право — забеляза Прегракналия. — Гафът е за наша сметка... Та кой беше оня човек?

— Това е Ричард Нънан — отвърна Редрик. — Представител е на някакви фирми, които доставят оборудване за института. Живее тук, в хотела.

— Ето виждаш ли, колко е просто! — обърна се Прегракналия към Мършавия, пресегна се да вземе от масата колосалната запалка, оформена като статуята на Свободата, изгледа я със съмнение и я върна обратно.

— А Барбридж къде е? — попита Мършавия вече съвсем дружелюбно.

— Свършено е с Барбридж — каза Редрик.

Ония двамата бързо се спогледаха.

— Мир на праха му — произнесе Прегракналия предпазливо. — Или може би е арестуван?

Известно време Редрик не отговаряше, допушвайки бавно цигарата си. После хвърли фасата на пода и каза:

— Не бойте се, всичко е чисто. В болница е.

— Няма що — чисто! — скочи нервно Мършавия и прекоси стаята към прозореца. — В коя болница?

— Не се бойте — повтори Редрик. — В която трябва. И хайде да се залавяме за работа, искам да се наспя.

— В коя именно болница е? — вече раздражено повиши тон Мършавия.

— Как ли пък не съм ви казал — озъби се Редрик. — Ще вършим ли работа днес, или не?

— Ще вършим, ще вършим, момчето ми — бодро рече Прегракналия.

Той скочи с неочаквана лекота, бързо премести към Редрик масичката за четене, с едно движение смете върху килима купчината списания и вестници и седна насреща, опрял върху колене розовите си космати ръце.

— Покажете — каза той.

Редрик отвори чантата, извади списъка с цените и го положи на масичката пред Прегракналия. Оня му хвърли бегъл поглед и с нокът го отмести настрани. Мършавия мина зад гърба му и през неговото рамо се вторачи в списъка.

— Това е сметката — каза Редрик.

— Виждам — отвърна Прегракналия. — Показвайте, показвайте!

— Парите — каза Редрик.

— Какъв е тоя „пръстен“? — подозрително се осведоми Мършавия, като тикна пръст в списъка през рамото на Прегракналия.

Редрик мълчеше. Държеше отворената чанта върху коленете си и не отместваше поглед от сините ангелски очички. Най-последно Прегракналия се ухили:

— Защо ли толкова ви обичам, момчето ми? — измърка той. — Пък ще ми кажат, че нямало любов от пръв поглед! — Той театрално въздъхна. — Фил, приятелю, как му казаха те тук? Премери му от зелето, напльончи зеленичките... и ми дай най-последно кибрита! Нали виждаш... — И той размаха пурата, все още стисната с два пръста.

Мършавия Фил изръмжа нещо неразбираемо, хвърли му кибрита и влезе в съседното помещение, отделено с плъзгаща се врата. Дочуваше се как той разговаря там с някого, троснато и неясно, нещо за котка в чувал, а Прегракналия, разпалил най-сетне своята пура, все тъй продължаваше да разглежда Редрик от упор, със застинала усмивка на тънките си бледи устни и сякаш размишляваше за нещо, а Редрик, подпрял брадичка върху чантата, също го гледаше в лицето и също се стараеше да не мига, макар клепачите му да пареха като огън и очите му да се насълзяваха. После Мършавия се върна, хвърли на

масичката две пачки банкноти, увити стегнато с бандерол, и нацупено седна до Редрик. Редрик лениво се пресегна към парите, но Прегракналия с жест го спря, откъсна бандеролите и ги пъкна в джоба на пижамата си.

— Сега вече, моля — каза той.

Редрик взе парите и без да ги брои, напъха пачките във вътрешния джоб на самото си. После се зае да вади и нарежда стоката. Правеше това бавно, като даваше възможност на двамата да разгледат и сверят със списъка всеки предмет по отделно. В стаята беше тихо, чуваше се само тежкото дишане на Прегракналия, и иззад подвижната врата се носеше лекичко позвънване — като че ли от лъжичка по края на стъклена чаша.

Когато Редрик най-последно затвори чантата и щракна закопчалките, Прегракналия вдигна очи към него и попита:

— Е, а как вървят нещата с най-важното?

— Никак — отвърна Редрик. Помълча и добави: — Засега.

— Харесва ми това „засега“ — ласкаво произнесе Прегракналия. — А на тебе, Фил?

— Шикалкавите, Шухарт, има нещо тъмно в тая работа — гнусливо рече Мършавия Фил. — И защо хитрувате, пита се?

— Ами такава ми е специалността: ние сме по тъмните сделки — каза Ред. — Тежка професия имаме ние с вас.

— Е, добре — въздъхна Прегракналия. — А къде е фотоапаратът?

— А, дявол да го вземе — процеди Редрик. Той потри с пръсти бузите си, чувствайки как руменината облива лицето му. — Виноват — рече той. — Съвсем го забравих.

— Там ли? — попита Прегракналия, като направи с пурата неопределено движение във въздуха.

— Не помня... Сигурно там... — Редрик затвори очи и се облегна назад върху дивана. — Не. Изобщо не си спомням.

— Жалко — каза Прегракналия. — Но вие, в крайна сметка, поне видяхте ли онова нещо?

— Не успях — с досада каза Редрик. — Там е цялата работа. Не можахме да стигнем до кауперите. Барбридж нагази в „пачата“ и на мен ми се наложи веднага да драпам обратно... Можете да бъдете сигурни, че ако я бях видял, нямаше да забравя...

— Я слушай, Хю, погледни насам! — неочаквано произнесе с уплашен шепот Мършавия. — Какво е това, а?

Той седеше, напрегнато изпънал напред показалеца на дясната си ръка. Около пръста му се въртеше същият оня бял метален обръч, и Мършавия се бе вторачил опулено в него.

— Той не спира! — извика Мършавия, местейки кръглите си очи от обръча към Прегракналия и обратно.

— Какво значи това — не спира? — предпазливо запита Прегракналия и се поотдръпна назад.

Одеве го надянах на пръста си и го въртнах веднъж — просто така... и той вече цяла минута не спира!

Мършавия изведнъж скочи и, като държеше протегнатия пръст пред себе си, изтича зад портала. Обръчът проблясваше сребристо и равномерно се въртеше пред него като самолетна перка.

— Що за чудо е това, дето сте ни го донесли? — попита Прегракналия.

— Дявол го знае — каза Редрик. — Нямах и представа... Да знаех — щях да ви дера по-скъпо.

Прегракналия го гледа известно време, след това стана и също се скри зад портала. Там тутакси задуднаха гласове. Редрик измъкна цигара, запали, вдигна от пода някакво списание и се зае да го прелиства разсеяно. Списанието беше пълно с породисти красавици, но кой знае защо сега му беше противно да ги гледа. Редрик захвърли списанието и пошари с очи из стаята, търсейки нещо за пиене. После измъкна от вътрешния си джоб пачката и преброи парите. Всичко беше точно, но за да не заспи, той преброи и втората пачка. Когато я слагаше в джоба си, Прегракналия се върна.

— Имате късмет, момчето ми — обяви той, докато седеше отново срещу Редрик. — Знаете ли какво е перпетуум-мобиле?

— Не — каза Редрик. — Чак толкоз не сме учили.

— Не ви и трябва — кимна Прегракналия. Той извади още една пачка банкноти. — Това е цената на първия екземпляр — произнесе той, като откъсна бандерола от пачката. — За всеки нов екземпляр от тия ваши „пръстени“ ще получавате по две такива пачки. Запомнихте ли, момчето ми? По две. Но при условие, че освен ние с вас никой никога не ще узнае за пръстените. Разбрахме ли се?

Редрик мълчаливо пхна пачката в джоба си и се изправи.

— Тръгвам — рече той. — Кога и къде следващият път?

Прегракналия също стана.

— Ще ви позвънят — каза той. — Чакайте обаждане всеки петък от девет до девет и трийсет сутринта. Ще ви предадат поздравии от Фил и Хю и ще ви определят среща.

Редрик кимна и се насочи към вратата. Прегракналия го последва, като сложи ръка на рамото му.

— Бих искал да разберете — продължи той. — Всичко това е много хубаво, много мило и тъй нататък, а пък „пръстенът“ е направо нещо чудесно, но преди всичко друго на нас ни трябва две неща: снимките и пълния контейнер. Върнете ни нашия фотоапарат, но със заснет филм, и нашия порцеланов контейнер, но не празен, а пълен, и вие никога повече не ще се нуждаете от посещения в Зоната...

Редрик помръдна рамо, за да отхвърли ръката му, отвори вратата и излезе. Крачеше по мекия килим без да се обръща и през цялото време чувстваше забит в тила си ангелски синия немигащ поглед. Не дочака асансьора и се спусна от осмия етаж пеша.

На излизане от „Метропол“ той взе такси и пое към другия край на града. Шофьорът се оказа непознат, от новациите, едренос пъпчив младок — един от ония, които напоследък прииждаха в Хармънт на цели тълпи в търсене на зашеметяващи приключения, несметни богатства, световна слава, нова философия, или някаква особена религия; прииждаха, но тъй си и засядаха като шофьори на таксита, келнери, общи работници по строежите, биячи по бардаците — алчни, бездарни, изтормозени от неясни желаниа, недоволни от всичко и всички, ужасно разочаровани и убедени, че и тук отново са ги излъгали. Половината от тях, след като безсмислено се бяха шляли месец-два, разигравани и отхвърляни отвсякъде, с проклетия се връщаха по родните си места, разнасяйки огромното си разочарование едва ли не по всички посоки на света. Броени единици ставаха сталкери и много скоро загиваха, тъй и не успели да се ориентират в нищо, но посмъртно се превръщаха в легендарни герои. Някои — най-съобразителните и грамотните — успяваха дори да постъпят в института, ако бяха годни поне за длъжността препаратор. А останалите изпонавъдиха политически партийки, религиозни секти, някакви кръжоци за взаимопомощ, не излизаха от кръчмите, биеха се до припадък заради различия във възгледите, заради жени, или просто

така, на пияна глава. От време на време те устройваха шествия с някакви петиции, някакви протестни демонстрации, някакви стачки — седящи, стоящи и даже лежащи, абсолютно вбесиха и настървиха градската полиция, комендатурата и коренните жители, но колкото по-дълго оставаха, толкова по-сигурно и неотвратимо се успокояваха, примиряваха и все по-малко и по-малко се интересуваха защо всъщност са дошли тук.

Откъм пъпчивия шофьор на километър удряше на долнопробен алкохол, очите му бяха кървясали, червени като на заек, но той беше страшно възбуден и веднага заразказва на Редрик как тая сутрин на тяхната улица се явил покойник от гробищата. Върнал се, значи, в своята къща, а пък къщата вече от колко години е закована, всички отдавна са си заминали от там — и бабичката, неговата вдовица, и дъщерята с мъжа си, и внуците. Той самият, съседите казват, умрял преди трийсет години, още преди Посещението, а сега на — здрасти! — домъкнал се. Походил-побродил около дома си, подрацил по портата, сетне седнал край стобора и тъй си седи. Насъбрал се народ — от целия квартал, зяпат, зверят се, ама да се приближат, естествено, се страхуват. Най-последно някой се сетил: разбили вратата на къщата, отворили му, значи, да влезе. И какво мислите? Станал и си влязъл, че и вратата след себе си затворил! Аз трябваше да бягам по работа, та не знам как е завършила там разправията, разбрах само, че се канеха да звънят в института, та да го приберат от нас и да го махат по дяволите. Ами знаете ли какво се говори? Казват, комендатурата подготвяла нареждане тия покойници, ако роднините им са заминали, да се изпращат при тях на новото местожителство. Ама че радост ще бъде за роднините! А пък как смърди от него... е, той си е покойник, нали...

— Стоп! — прекъсна го Редрик. — Спри ей тук.

Той потършува из джоба си. Оказа се, че няма дребни, наложи се да разваля от новите банкноти. След това постоя пред вратите, изчака, докато таксито замине. Виличката на Лешояда си я биваше: два етажа, остъклена пристройка с билиардна, грижливо поддържана градина, оранжерия, бяла беседка сред ябълковите дървета. Всичко това бе заобиколено с декоративна решетка от ковано желязо, боядисана в светлозелено с блажна боя. Редрик натисна няколко пъти бутона на звънеца, малката вратичка се отвори с леко скриптене и Редрик без да бърза закрачи по пясъчната пътечка между розовите храсти, а на

терасата вече бе застанал Лалугера — сгърчен, черно-морав, целият разтреперан от вълнение и желание да обслужи. В Нетърпението си той се изви на една страна, провеси над стъпалото единия си, трескаво напипващ опора крак, запази равновесие върху него и взе да примъква другия крак към следващото стъпало, като при това все тъй конвулсивно махаше ли махаше със здравата си ръка към Редрик: ей сега, ще рече, идвам...

— Ей, Рижи! — обади се откъм градината женски глас.

Редрик обърна глава и видя сред зеленината край беседката с белия ажурен покрив голи мургави рамене, ярко начервени устни, махаща ръка. Той кимна на Лалугера, свърна от пътеката и като се промъкна направо през розовите храсти, по меката зелена трева се насочи към беседката.

На полянката беше разстлан огромен червен матрак, а върху него се бе изтегнала с чаша в ръка Дина Барбридж в почти невидим бански костюм, до нея се въргалаше книжка с пъстри корици и съвсем наблизо, в сянката под храстите, блестеше никелирана кофичка с лед, от която стърчеше дългото тънко гърло на бутилка.

— Здравсти, Рижи! — усмихна се Дина Барбридж, вдигайки чашата си в приветствен жест. — А къде е папахен? Да не би пак да са го сгацили?

Редрик се приближи и като кръстоса ръце заедно с чантата зад гърба си, спря и я загледа от горе на долу. Да, невероятни деца си беше изпросил Лешояда от някого в Зоната. Тя беше цялата атлазена, с пицно изваяни форми без нито една излишна гънчица, сто и петдесет фунта двайсетгодишна лакома плът, и изумруденозелени очи, сияещи отвътре, и едра влажна уста с равни бели зъби, и още — гарванови коси, блестящи на слънцето, небрежно отметнати на едното рамо, и слънчевите лъчи играеха по съвършената ѝ кожа, преливаха от раменете върху гладкия корем и бедрата, оставяйки сянка между почти голите ѝ гърди. Той стоеше над нея и откровено я разглеждаше, а тя го гледаше отдолу нагоре, разбиращо усмихната, а после поднесе чашата към устните си и отпи няколко глътки.

— Искаш ли? — попита тя, облиза устни, и като почака точно толкова, колкото бе нужно двусмислицата да достигне съзнанието му, протегна чашата си към него.

Той се извърна, потърси с очи и като откри в сянката шезлонга, разположи се в него и протегна крака.

— Барбридж е в болница — каза. — Ще му отрежат краката.

Като продължаваше да се усмихва, тя го гледаше с едно око, другото бе закрито от спуснатите плътни вълни на косите ѝ, падащи върху рамото, само усмивката ѝ застина — захарнобяла върху смуглото лице. После тя машинално разлюля чашата си, сякаш се вслушваше в прозвънването на ледените кубчета о стените, и попита:

— И двата крака?

— И двата. Вероятно до коленете, а може и по-високо.

Тя остави чашата и отметна коса от лицето си. Вече не се усмихваше.

— Жалко — промълви тя. — А ти, значи...

Именно на нея, на Дина Барбридж, той би могъл подробно да разкаже как се бе случило всичко. Навярно би могъл да ѝ разкаже дори как се връщаше към колата със скрит в стиснатия си юмрук нож, и как го молеше Барбридж — молеше даже не заради себе си, а за децата, за нея и за Арчи, и му обещаваше Златното кълбо. Но той нищо не ѝ разказа. Мълчаливо измъкна от пазвата си пачка пари и я хвърли върху червения матрак, право пред дългите голи крака на Дина. Банкнотите се пръснаха като шарено ветрило, Дина разсеяно вдигна няколко и ги заразглежда, като че ли ги виждаше за пръв път, но без да се интересува особено.

— Последните пари, значи — проговори тя.

Редрик се пресегна от шезлонга, напипа бутилката и като я измъкна, погледна етикета. По тъмното стъкло се стичаше вода и Редрик отклони бутилката настрана, за да не капе върху панталоните му. Той не обичаше скъпото уиски, но сега би глътнал и от това. И вече се канеше да отпие направо от гърлото на шишето, но го възпряха неясните протестиращи звуци иззад гърба. Огледа се и видя, че през полянката, мъчително местейки осакатените си, изкълчени крака, с все сили бърза Лалугера, понесъл с две ръце пред себе си висока чаша с прозрачна смес. От усърдие потта се лееше като град по черноморавото му лице, налетите с кръв очи съвсем бяха изскочили от орбитите и като видя, че Редрик гледа към него, той едва ли не с отчаяние протегна напред чашата и отново нададе онова полумучене-полускимтене, като широко и безсилно разтваряше беззъбата си уста.

— Чакам, чакам — каза му Редрик и пхна бутилката обратно в леда.

Лалугера докуцука най-накрая, подаде чашата на Редрик и с плаха фамилиарност го потупа по рамото с уродливата си, подобна на клещи ръка.

— Благодаря, Диксън — сериозно каза Редрик. — Точно това не ми достигаше сега. Ти, както винаги, си на висота, Диксън.

И докато Лалугера в смущение и възторг тресеше глава и се тупаше със здравата ръка по бедрото, Редрик тържествено вдигна чашата, кимна му и на един дъх отпи половината. След това погледна към Дина.

— Искаш ли? — попита, като ѝ показа чашата.

Тя не отговори. Сгъваше една банкнота на половина, после още веднъж, и още веднъж.

— Остави — каза той. — Няма да пропаднете. Твоето татенце има...

Тя го прекъсна:

— И ти, значи, си го измъкнал — тръсна глава тя. Не питаше, а направо твърдеше. — Мъкнал си го, глупако, през цялата Зона, кретен рижав, влачил си на гръб тая гадина, лигльо, такъв случай да изпуснеш...

Той я гледаше, забравил за чашата, а тя се изправи, приближи, като стъпваше по разхвърляните банкноти, и спря пред него, опряла стиснати юмруци в гладките си хълбоци, преградила целия свят пред погледа му със своето великолепно тяло, ухаещо на парфюм и сладка пот.

— Ей така, ей така той ще усуче около малкия си пръст всички вас, идиотчета нещастни... по костите ви, по кратуните ви безмозъчни ще мине... Почакай само, той и на патерици ще потанцува върху вашите черепи, тепърва ще ви покаже той братска любов и милосърдие! — Тя вече почти крещеше. — И Златното кълбо ти обеща, нали? Картата, капаните, нали? Дръвник! Кретен! По луничавата ти мутра виждам, че ти е обещавал... Чакай, ще ти даде той една карта, че чудо да видиш, упокой Господи овчата душа на рижавия глупак Редрик Шухарт...

Тогава Редрик бавно се надигна и с размах я зашлеви през лицето, а тя млъкна наред думата, строполи се като подкосена на

тревата и завря лице в шепите си.

— Глупакът... рижав... — неразбрано продума тя. — Такъв случай да изпусне... такъв случай...

Редрик, все така от горе на долу загледан в нея, допи чашата си и без да се обръща я тикна в ръцете на Лалугера. Тук нямаше какво повече да се говори. Чудесни дечица си бе измолил Лешояда Барбридж в Зоната. Любящи и почитателни.

Той излезе на улицата, хвана такси и поръча на шофьора да го откара в „Борж“. Трябваше да приключва с всичките тия задачи, спеше му се непоносимо, пред очите му всичко плуваше и той все пак, не издържа, заспа, отпуснат с цяло тяло върху чантата, и се събуди чак когато шофьорът го разтърси за рамото.

— Пристигнахме, мистър...

— Къде сме? — промърмори той, като се озърна в просъница. — Нали ти казах към банката?

— Съвсем не, мистър — ухили се шофьорът. — Казахте в „Борж“. Ето ви го „Борж“.

— Тъй да бъде — изсумтя Редрик. — Присънило ми се е нещо...

Плати и излезе от колата, като раздвижи с усилие отеклите си крака. Асфалтът вече се бе нажежил под слънцето, стана му много горещо. Редрик почувства, че целият е плувнал в пот, в устата си усещаше отвратителен вкус, очите му сълзяха. Огледа се, преди да влезе. Улицата пред „Борж“, както винаги по това време, беше пуста. Заведенията отсреща още не бяха отворили, пък и в „Борж“ всъщност беше затворено, но Ърнест вече бе на поста си — триеше чашите и хвърляше иззад барплота мрачни погледи към трима типове, които лочеха бира на ъгловата маса. От останалите маси още не бяха свалени обърнатите столове, непознат негър в бяла куртка лъскаше пода с парцал, и още един негър се превиваше над касите с бира зад гърба на Ърнест. Редрик се приближи към тезгяха, сложи отгоре му чантата и поздрави. Ърнест избуча в отговор нещо неприветливо.

— Налей ми една бира — каза Редрик и конвулсивно се прозя.

Ърнест фрасна върху плота една празна халба, извади от хладилника бутилка, отвори я и я наклони над халбата. Редрик, прикрил устата си с длан, се загледа в ръката му. Ръката трепереше. Гърлото на бутилката няколко пъти се чукна в ръба на чашата. Редрик хвърли бърз поглед към лицето на Ърнест. Тежките му клепачи бяха

отпуснати, малката уста — изкривена, дебелите бузи — увиснали. Негърът с парцала търкаше напред-назад току под краката на Редрик, мутрите в ъгъла разпалено и злобно спореха за надбягвания, а другият негър, който разместваше касите, блъсна заднишком Ърнест така, че оня се олюля. Негърът замърмори извинения. Ърнест попита със задавен глас:

— Донесе ли?

— Какво да съм донесъл? — Редрик се огледа през рамо.

Единият от типовете лениво се надигна иззад масата, тръгна към изхода и спря на вратата, като разпалваше цигара.

— Да идем да поприказваме — рече Ърнест.

Негърът с парцала сега също стоеше между Редрик и вратата. Такъв един доста як негър, като Ваксата, само че два пъти по-широк.

— Да вървим — каза Редрик и взе чантата. В очите му вече нямаше и помен от сън.

Той мина зад тезгяха и се провря покрай негъра с бирените каси. Види се, негърът си бе прищипал пръста — облизваше си нокътя и разглеждаше Редрик изпод вежди. Също така мощен негър със счупен нос и сплескани уши. Ърнест мина в задната стая и Редрик го последва, защото вече и тримата типове заграждаха изхода, а негърът с парцала се беше озовал пред вратичката, водеща към склада.

В задната стаичка Ърнест отстъпи встрани и седна прегърбен на стола край стената, а иззад масата се надигна капитан Куотърблъд, жълт и скръбен, а някъде отляво изникна грамаден ооновец с нахлупена върху очите каска и бързо обискира Редрик с огромните си длани. Край десния му страничен джоб се позабави, измъкна ножа и лекичко тласна Редрик към капитана. Редрик се приближи до масата и сложи чантата пред капитан Куотърблъд.

— Какви ги вършиш, гадино — извърна се Ред към Ърнест.

Ърнест унило сбърчи вежди и повдигна едното си рамо. Всичко бе ясно. На вратата вече стояха двамата негри и се хилеха, и нямаше други врати, а прозорецът беше затворен и преграден отвън със солидна решетка.

Капитан Куотърблъд кривеше лице от отвращение и с две ръце ровеше из чантата, като вадеше и редеше по масата: „пустилки“ малки — два броя; „батерийки“ — девет броя; „черни пръски“ от различни

размери — шестнайсет парчета в полиетиленов плик; „гъби“ отлично запазени — два броя; „газирана глина“ — един буркан...

— В джобовете има ли нещо? — тихо произнесе капитан Куотърблъд. — Извадете го...

— Гадина — процеди Редрик. — Зар-раза...

Пъхна ръка в пазвата си и хвърли върху масата пачка банкноти. Банкнотите се разхвърчаха на всички страни.

— Охо! — процеди капитан Куотърблъд. — Друго?

— Жаби вонящи! — закрещя Редрик, изтръгна от джоба си втората пачка и с размах я удари о пода пред краката си. — Плюскайте! Да ви приседне дано!

— Много интересно — проговори капитан Куотърблъд хладно. — А сега събери всичко това.

— Друг път! — озъби му се Редрик, като скръсти ръце зад гърба си. — Копоите ти да го събират. Сам си го събирай!

— Вдигни парите, сталкер — изрече капитан Куотърблъд с равен тон, опря юмруци в масата и целият се наклони напред.

Няколко секунди те мълчаливо се гледаха един друг в очите, после Редрик приклепна, и като мърмореше ругатни, неохотно се зае да събира парите. Негрите зад гърба му се изкикотиха, а ооновецът доволно изпръхтя.

— Ей ти — изръмжа Редрик, — недей да ми пръхтиш! Току-виж ти изхвърчал сополът!

Той вече пълзеше на колене и като събираше хартийките една по една, все по-близо и по-близо се прокрадваше към потъмнялата медна халка, мирно легнала в затъпканата с мръсотия вдлъбнатина в дъските, като се извърщаше така, че да му дойде по-удобно, и все подвикваше нови и нови отчаяни ругатни, всичките, които можа да си спомни заедно с ония, които измисляше в движение, а когато настана сгодния миг той замълча напрегнат, сграбчи халката, дръпна я с все сили нагоре и преди още отхвъркналия капак да се бе стоварил на пода той вече се бе гмурнал с главата надолу, протегнал напрегнатите си ръце, във влажната, студена тъма на винарската изба.

Падна на ръце, претърколи се презглава, скочи и, приведен, се хвърли напред в непрогледния мрак, уповавайки се единствено на паметта и късмета си, в тесния проход между редиците с каси, като в движение ги дърпаше, разблъскваше, събаряше и чуваше как със звън

и трясък се сгромолясват и затрупват прохода зад гърба му, подхлъзвайки се изтича нагоре по невидимите стъпала, с удар на цялото си тяло изби обкованата в ръждива тенекия врата и се озова в гаража на Ърнест. Цял се тресеше и едва си поемаше дъх, пред очите му блуждаеха кървави петна, сърцето му на тежки, болезнени тласъци биеше в самото гърло, но той не спря нито за миг. Втурна се към отсрещния ъгъл и с изподрани ръце разхвърля купчината непотребни вехтории, изпод които в стената на гаража бяха откъртени няколко дъски. После се простря по корем и пропълзя през тази дупка, докато нещо с пращане се разпаряше от сакото му, и едва вълна на двора, тесен и мрачен като кладенец, приседна между кофите за смет, смъкна сакото, откъсна и захвърли вратовръзката, набързо се огледа, изтупа панталоните си, изправи се и като претича през двора се вмъкна в ниския вонящ тунел, водещ към съседния, също такъв двор. Бежешком се послуша, но воят на патрулните сирени не се чуваше засега, и той затича още по-бързо, като подплаши и пръсна на всички страни заигралите се дечурлига, гмуркаше се под простряното пране, промушваше се през пролуките в изгнилите стобори, в старанието си час по-скоро да се измъкне от този квартал, преди копоите на капитан Куотърблъд да успееш да отцепят района. Познаваше отлично тукашните места. Още като хлапе бе играл из всичките тия вътрешни дворчета, мазета, изоставени перални и въглищарски складове, навсякъде имаше познати и даже приятели, и при други обстоятелства нищо не би му струвало да се скрие тук и да се спотайва ако ще и цяла седмица, но не заради това беше „извършил дръзко бягство при арест“ изпод носа на капитан Куотърблъд, с което отведнъж си спечелваше дванайсет месеца затвор отгоре.

Извади невероятен късмет. По Седма улица напираше с гълчава и прахоляк поредното шествие на някаква лига — поне двеста души, дългокоси глупци и остригани глупачки, размахали идиотски лозунги, всичките до един такива разтерзани и омърляни, какъвто бе и самият той, та даже и повече от него, сякаш цялата тая тълпа току-що се бе провирала през телени огради, бе обръщала върху себе си боклукчийските кофи и за капак на всичко бе прекарала бурна нощ в някой склад за въглища. Той се измъкна от укритието си в един сумрачен вход, вряза се напреки в движещата се тълпа и косо, като се блъскаше, натискаше с лакти и стъпваше право върху краката на

демонстрантите, отнасяше някой юмрук по ухото и сам не оставаше дължен, си проправи път до отсрещния тротоар на улицата и отново хлътна в един тъмен вход — точно в същия миг, когато отпред се разнесе познатия отвратителен вой на патрулните коли и шествието спря, сгъвайки се като хармоника. Но той вече се бе озовал в друг квартал и капитан Куотърблъд не можеше да знае в кой именно.

Той излезе при своя гараж откъм склада за радиотехника и се наложи да изчака известно време, докато работниците товареха на един мотокар огромни картонени кашони с телевизори. Приклекна между хилавите люлякови храсти и глухата стена на съседната сграда, облегна се назад с притворени очи докато дишането му се поуспокои и запали цигара. Пушеше жадно, опрял гръб върху твърдата, грапава мазилка, от време на време притискаше длан върху бузата си, за да спре потръпването ѝ от нервния тик, и мислеше, мислеше, мислеше, а когато мотокарът с работниците избуца през тунела, той се засмя и тихо каза, загледан подире му: „Благодаря ви, момчета, забавихте глупака... дадохте му време да размисли“. От този момент вече действуваше бързо, но не припряно, ловко, обмислено, сякаш работеше в Зоната.

Проникна в гаража си през тайния проход, безшумно премести старата седалка, пхна ръка в кошницата, предпазливо извади пакета от чувала и го скри в пазвата си. После свали от гвоздеа старото, охлузено кожено яке, намери в ъгъла омаслено кепе и с две ръце го нахлупи ниско над очите си.

През пролуките на вратата в полумрака на гаража падаха тесни ивици слънчева светлина, пълни с блестящи пращинки, на двора весело и в захлас вдигаха врява децата и едва когато вече се канеше да тръгне, той внезапно разпозна гласчето на дъщеря си. Тогава приближи око до най-широката пролука и известно време наблюдава как Маймунката, размахала две шарени балончета, обикаля тичешком около новата люлка, а три съседски бабички с плетива в скута, седят редом на скамейката и я гледат, стиснали устни с неприязън. Разменят си смрадливите мнения, дъртофелниците недни. А пък децата какво — играят си с нея съвсем нормално, все едно че нищо ѝ няма, ненапразно се стараеше той да им се хареса с какво ли не — и дървена катерушка им направи, и куклена къщичка им скова, и люлка... и ей тая скамейка там, на която са се намърдали дъртите вещици, пак той я прави. Така

да бъде, произнесе той само с устни, откъсна се от пролуката, огледа за последен път гаража и потъна в тунела.

Из югозападните покрайнини на града, до изоставената бензиноколонка в края на улица „Рудничарска“, имаше будка с телефонен автомат. Един Господ знае кой би могъл да я използва сега — наоколо бяха останали само къщи със заковани врати и прозорци, а от тях нататък се разстилаше необозримата пустиня на бившето градско бунище. Редрик седна направо върху земята в сянката на будката и пъкна ръка в пролуката под кабинката. Напипа прашната намаслена хартия и ръкохватката на пистолета, загърнат в тая хартия, поцинкованата кутия с патрони също си беше на мястото, и чувалчето с „гривни“, и стария портфейл с фалшиви документи — скривалището беше чисто. Тогава той смъкна от себе си коженото яке и кепето и бръкна в пазвата си. Постоя минута-две, като претегляше на длан порцелановата колба с непобедимата и неотвратима смърт вътре. И в този миг отново почувства как бузата му заподскача в мъчителен тик.

— Шухарт — промълви той без да чува гласа си. — Какво правиш, нещастнико? Отрепка си ти, нали с тая мръсотия те всички ни ще изтребят... — Той притисна с пръсти трепкащата си буза, но това не помогна. — Гадини, — каза си той за работниците, които товареха телевизори на мотокара. — Ако не бяхте ми се изпречили на пътя... Щях да я хвърля тогава, мръсницата, обратно в Зоната и с това щеше да се свърши...

Озърна се с тъга. Над пропукания асфалт трептеше нагорещеният въздух, мрачно гледаха закованите прозорци, из пуцинака бродеха прашни вихрушки. Беше съвсем сам.

— Добре — каза си решително. — Всеки за себе си, Бог за всички. На мене ми стига за цял живот...

Забързано, за да не се разколебае отново, той пъкна колбата в кепето, а него уви в коженото яке. След това застана на колене и като налегна с рамо, леко наклони кабинката настрани. Обемистият вързоп легна на дъното на трапчинката и остана още много свободно място. Той внимателно спусна будката, поразклати я с две ръце и се изправи, изтупвайки длани.

— И толкоз — каза. — И край.

Вмъкна се в нажежения задух на кабинката, пусна монета и набра номера.

— Гута — проговори пресипнало той. — Ти само не се тревожи, моля ти се. Пак ме спипаха. — Чу как тя конвулсивно си пое дъх и побърза да продължи: — Ама глупости са това, някакви си шест-осем месеца... и със свиждане... Ще ги преживеем. А ти няма да останеш без пари, пари ще ти изпратят... — Тя все така мълчеше. — Утре сутринта ще те извикат в комендатурата, там ще се видим. И Маймунката доведи...

— Обиск ще има ли? — глухо попита тя.

— Че ако ще и да има. Вкъщи е чисто. Няма нищо — дръж се наперено... щръкнали уши, вирната опашка. Като си взела сталкер за мъж, сега няма да хленчиш. Е, хайде, до утре... И да имаш предвид, не съм ти се обаждал. Целувам ти пъпчето.

Рязко окачи слушалката и няколко секунди стоя, замижал с все сила, стиснал зъби така, че в ушите му звънтеше. После пак пушна монета и набра друг номер.

— Слушам ви — изрече Прегракналия.

— Обажда се Шухарт. Слушайте внимателно и не ме прекъсвайте...

— Шухарт? — много правдоподобно се учуди Прегракналия. — Какъв Шухарт?

— Не ме прекъсвайте, аз съм! Спипаха ме, избягах и сега отивам да се предавам. Ще ме осъдят на две години и половина, или три. Жена ми остава без пари. Вие ще я обезпечите. Да не изпитва нужда от каквото и да било, ясно ли е? Ясно ли е, вас питам!

— Продължете — каза Прегракналия.

— Недалеч от мястото, където ние с вас се срещнахме за пръв път, има телефонна кабина. Там друга няма, не можете да я сбъркате. Порцеланът е под нея. Ако щете — вземайте го, ако не щете — недейте, но жена ми да е осигурена с всичко. Ние с вас тепърва има да вършим много работа. А ако разбере като се върна, че сте играли нечисто... Не ви съветвам да играете нечисто. Разбрано?

— Всичко разбирам — каза Прегракналия. — Благодаря. — После, като се позабави малко, попита: — Може би, адвокат?

— Не — отсече Редрик. — Всички пари до последния петак — на жена ми. Сбогом.

Окачи слушалката, огледа се, пъхна юмруци дълбоко в джобовете на панталона си и без да бърза се заизкачва нагоре по улица

„Рудничарска“ между запустелите оковани къщи.

3.

РИЧАРД Х. НЪНАН, 51-ГОДИШЕН, ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ДОСТАВЧИЦИТЕ НА ЕЛЕКТРОННО ОБОРУДВАНЕ
КЪМ ХАРМЪНТСКИЯ ФИЛИАЛ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ИЗВЪНЗЕМНИ КУЛТУРИ

Ричард Х. Нънан седеше зад бюрото в кабинета си и рисуваше дяволчета в огромния си бележник за делови записки. При това съчувствено се усмихваше, кимаше с плешивата си глава и не слушаше посетителя. Той просто очакваше телефонът да позвъни, а посетителят, доктор Пилман, лениво му триеше сол на главата. Или си въобразяваше, че го мъмри. Или искаше да застави себе си да повярва, че го мъмри.

— Ще вземем всичко това предвид, Валентин — рече най-сетне Нънан, доизрисува десетото поред дяволче, за да бъдат четно число, и захлопна бележника. — Ама наистина, цяло безобразие...

Валентин протегна тънката си ръка и акуратно тръсна цигарата над пепелника.

— И какво по-точно ще вземете предвид? — вежливо се осведоми той.

— Ами всичко, което казахте — весело отвърна Нънан, като се облегна назад в креслото. — До последната думичка.

— А какво именно казах?

— Това не е съществено — вдигна вежди Нънан. — Каквото и да сте казали, всичко ще бъде взето предвид.

Валентин (доктор Валентин Пилман, лауреат на Нобелова награда и какво ли не още) седеше пред него в дълбокото кресло, дребничък, изящен, акуратен, по велуреното сако — нито петънце, по привдигнатите панталони — ни една бръчица; ослепително бяла риза, строга едноцветна вратовръзка, сияещи обувки, върху тънките бледи устни — ехидна усмивчица, огромни черни очила, скриващи очите, над широкото ниско чело — наежена твърда, къса, черна коса.

— Според мен, напразно получавате такава фантастична заплата — каза той. — Нещо повече, според мен вие на всичкото отгоре сте и саботьор, Дик.

— Ч-ш-ш-ш! — произнесе Нънан шепнешком. — За Бога, не викайте толкова.

— И наистина — продължаваше Валентин. — Аз доста отдавна ви наблюдавам; според мен вие избощо не работите...

— Една минутка! — прекъсна го Нънан и помахаше с розовия си дебел показалец. — Как така — не работя? Има ли поне една рекламация да е оставена без последствия?

— Не знам — сви рамене Валентин и отново изтръска пепелта. — Пристига качествено оборудване, пристига и некачествено. Качественото идва по-често, а какво общо имате вие — нямам представа.

— Ами това, че ако не бях аз — възрази Нънан, — качественото щеше да идва по-рядко. Освен това вие, учените, постоянно съсипвате хубавото оборудване, а после правите рекламации, и кой тогава ви спасява? Ето например...

Извън телефонът, и Нънан, тутакси забравил за Валентин, сграбчи слушалката.

— Мистър Нънан? — попита секретарката. — Господин Лемхен ви търси отново.

— Свържете ме.

Валентин се надигна, положи угасналия остатък от цигарата си в пепелника, помахаше на прощаване с два пръста покрай слепоочието си и излезе — дребен, изправен, строен.

— Мистър Нънан? — разнесе се в слушалката познатият муден глас.

— Слушам ви.

— Не е лесно да ви свари човек на работното място, мистър Нънан...

— Пристигна нова партия...

— Да, вече зная. Мистър Нънан, дошъл съм за кратко, има няколко въпроса, които е необходимо да обсъдим на лична среща. Имат се предвид последните договори с „Мицубиши денси“. Юридическата страна.

— На вашите услуги.

— Тогава, ако не възразявате, след трийсетина минути в офиса на нашия отдел. Устройва ли ви?

— Напълно. След трийсет минути.

Ричард Нънан постави слушалката, стана и, като потриваше пухкавите си ръчички, се разходи из кабинета. Той даже затананика някакъв моден шлагер, но веднага изфалшиви и добродушно се присмя на себе си. После взе шапката си, праметна през ръка шлифера и излезе в приемната.

— Сладурче — каза на секретарката, — понасям се по клиенти. Останете да командвате гарнизона, удържайте, така да се каже, крепостта, а пък аз ще ви донеса шоколадче.

Сладурчето разцъфтя, Нънан й изпрати въздушна целувка й отплува по коридорите на института. На няколко пъти се опитаха да го уловят за пешовете — той се изплъзваше, увърташе, сипеше шегички, молеше да удържат позицията без него, да си пазят бъбреците, да не се напрягат силно, и в края на краищата тъй и неуловен от никого, се изтърколи от зданието, като по навик махна с неотворен пропуск пред носа на дежурния сержант.

Над града висяха ниски облаци, виеше се пара, първите несигурни капки се разбиваха на черни звездички върху асфалта. Наметнал шлифера върху главата и раменете си, Нънан в тръс затича покрай върволицата коли към своето пежо, гмурна се вътре и като смъкна от главата си дрехата я захвърли на задната седалка. От страничния джоб на сакото си той измъкна черното продълговато цилиндърче „иначе“, вмъкна го в акумулаторното гнездо и го натисна с палец докато изщрака. После, като поразмърда седалище, се настани по-удобно зад волана и натисна педала. Пежото беззвучно се изтърколи към средата на улицата и се понесе към изхода на района пред Зоната.

Дъждът ливна внезапно, отведнъж, сякаш в небесата бяха обърнали котел с вода. Настилката стана хлъзгава, колата поднасяше на завоите. Нънан включи чистачките и намали скоростта. „И тъй, получили са доклада — помисли си той. — Сега ще ни хвалят. Че какво пък, аз съм — за. Обичам да ме хвалят. Особено когато ме хвали самият господин Лемхен, макар и през зъби. Чудна работа, защо толкова ни харесва да ни хвалят? От туй парите не стават повече. Заради славата? Каква ли пък слава може да има за нас: «той се прослави, сега за него знаеха трима»! Е, да речем, четирима, ако се брои и Бейлис. Забавно същество е човекът... Изглежда, обичаме похвалата заради самата похвала. Както децата — сладоледа. Чист

комплекс за непълноценност си е това, ето що. Похвалата уталожва нашите комплекси. Кое е много глупаво. Как мога аз да се издигна в собствените си очи? Аз какво — да не би да не познавам самия себе си? Стария, дебел Ричард Х. Нънан? Между другото, какво беше това «Х.»? На ти сега! Хубава работа — даже няма кого и да попиташ... Няма да питам господин Лемхен, я... А, спомних си! Хърбърт. Ричард Хърбърт Нънан. Ама че вали...“

Той излезе на Централния булевард и внезапно помисли: „Виж ти колко се е разраснало градчето през последните години. Какви небостъргачи само са побили... Ето къде строят още един. Какво ще имаме там? А, комплекс «Луна» — най-страхотния джаз в света и публичен дом с хиляда лафета — всичко за нашия доблестен гарнизон, и за нашите храбри туристи, особено по-възрастните, и за благородните рицари на науката... А покрайнините опустяват. И вече няма къде да се върнат излезлите из гроба покойници“.

— На станали от гроба към къщи път закрит е и затова са те печални и сърдити — издекламира той на глас.

„Да-а, бих искал да знам аз как ще свърши всичко това. Между другото, преди десет години бях напълно сигурен как точно трябваше да свърши. Непреодолими кордони. Карантинен пояс с петдесет километрова ширина, учени и войници — никой друг. Страшната язва върху тялото на моята планета е блокирана в мъртва хватка... И като си помислиш само, май всички си въобразяваха, че така и ще стане, не само аз. Какви речи се държаха, какви законопроекти се внасяха... А ето сега човек не може и да си спомни как така всеобщата стоманена решимост неусетно се разтече като желе. «От една страна, не можем да не признаем, а от друга страна, невъзможно е да не се съгласим». А всичко започна, струва ми се, когато сталкерите изнесоха от зоната първите «инакви». Батерийките... Да, като че ли от там се тръгна. Особено когато откриха, че те се размножават. Язвата се оказа не чак язва, и май изобщо никаква язва, ами дори нещо като съкровищница... А днес вече никой не се замисля, пък и не ще да знае какво е това всъщност — дали язва, дали съкровищница, дали адска съблазън, кутията на Пандора, дявол, Сатана... Ползват я така... на дребно. Двайсет години се бъртят, милиарди профукаха, а така и не успяха да нагласят грабежа организирано. Всеки си върти собствения малък бизнес, а учените глави се правят на важни и вещаят: от една страна не

можем да не признаем, а от друга страна не можем да не се съгласим, доколкото обект еди-кой си, бидейки облъчен на рентген под ъгъл от осемнайсет градуса, изпуска квазитоплинни електрони под ъгъл от двадесет и два градуса... По дяволите! Тъй или инак няма да доживее края на тая история“...

Колата профуча покрай разкошния дом на Лешояда Барбридж. По случай проливния дъжд всички прозорци светеха, виждаше се как на втория етаж, в покоите на красавицата Дина се движат танцуващи двойки. Или бяха доста подрали, или още не можеха да се спрат от вчера. Имаше си такава мода из града — купонът да се вихри по цели денонощия без прекъсване. Яка младеж отгледахме, издръжлива и упорита в своите намерения...

Нънан спря пред невзрачно здание с трудно забележима табелка „Юридическа кантора Корш, Корш & Саймък“. Измъкна и пусна в джоба си батерийката „инак“, отново наметна върху главата си шлифера, грабна шапката и презглава се втурна към централния вход — покрай портиера, вгълбен в своя вестник, по стълбището, покрито с протритата пътека, зачатка с токове по тъмния коридор на втория етаж, просмукан от специфична миризма, чиято природа навремето той напразно се опитваше да разгадае, отвори със замах вратата в дъното на коридора и се озова в приемната. Вместо секретарката зад бюрото седеше непознат, доста мургав младеж. Той беше без сако, по риза със засукани ръкави. Бърникаше из вътрешностите на някакво сложно електронно устройство, разположено на мястото на пишещата машина. Ричард Нънан увеси на закачалката шлифера и шапката си, приглади с две ръце остатъка от коси зад ушите си и въпросително погледна младежа. Онзи кимна. Тогава Нънан влезе в кабинета.

Господин Лемхен изтежко се надигна насреща му от голямото кожено кресло край прозорците, скрити зад дебела завеса. Правоъгълното му генералско лице бе сбърчено в гънки, които изразяваха дали приветлива усмивка, дали скръб по повод лошото време, а може би — с мъка обуздавано желание да кихне.

— Значи, ето ви и вас — бавно произнесе той. — Влизайте, разполагайте се.

Нънан потърси с поглед къде би могъл да се разположи, но не откри нищо друго освен самотен твърд стол с права облегалка, тикнат под масата. Тогава приседна на крайчеца на масата. Веселото му

настроение кой знае защо взе да се изпарява — и той самият още не разбираше от какво. Внезапно осъзна, че няма да го хвалят. По-скоро обратното. Ден за набиване на обръчите, философски реши той и се подготви за най-лошото.

— Пушете — предложи господин Лемхен, като се отпусна отново в креслото.

— Благодаря, не пуша.

Господин Лемхен поклати глава с такъв вид, сякаш се бяха сбъднали най-лошите му предчувствия, съедини пред лицето си върховете на пръстите на двете ръце и известно време внимателно разглежда образувалата се фигура.

— Предполагам, че ние с вас няма да обсъждаме юридическите дела на фирмата „Мицубиши денси“ — проговори той най-сетне.

Това беше шега. Ричард Нънан с готовност се усмихна и рече:

— Както заповядате.

Да се седи на масата беше адски неудобно, краката му висяха далеч от пода, ръбовете се врязваха в задника му.

— С прискърбие се налага да ви съобщя, Ричард — въздъхна господин Лемхен, — че вашият доклад произведе горе извънредно благоприятно впечатление.

— Хм... — отрони Нънан и си помисли: „Започва се“.

— Вас даже се канеха да ви представят за орден — продължи господин Лемхен, — обаче аз предложих да поизчакаме. И постъпих правилно. — Той най-сетне се откъсна от съзерцанието на фигурата от десет пръста и погледна изпод вежди към Нънан. — Ще попитате, защо съм проявил подобна, на пръв поглед прекомерна, предпазливост.

— Сигурно сте имали някакви основания за това — с отегчение произнесе Нънан.

— Да, имах. Какво излизаше от вашия доклад, Ричард? Група „Метропол“ — ликвидирана. Благодарение на вашите усилия. Група „Зелено цвете“ — заловена в пълен състав на местопрестъплението, с все плячката. Блестяща работа. Също ваша. Групите „Ветрило“, „Квазимодо“, „Странстващите музиканти“ и тъй нататък, не помня имената на всички останали, са се саморазпуснали, защото са осъзнали, че ако не днес, то утре ще ги спипат и тях. Всичко това си е точно така, всичко се потвърждава от кръстосаната проверка на информацията. Бойното поле е разчистено. Владеее го единствено

вие, Ричард. Противникът е отстъпил в безредие, понасяйки тежки загуби. Вярно ли описах ситуацията?

— Във всеки случай — предпазливо каза Нънан, — за последните три месеца изтичането на материали от Зоната през Хармънт е прекратено... Поне според моите сведения — добави той.

— И противникът е отстъпил, нали така?

— Е... Щом държите именно на този израз... Така.

— Не е така! — повиши тон господин Лемхен. — Там е работата, че този противник никога не отстъпва. Знам това със сигурност. Като избързахте с победния рапорт, Ричард, вие продемонстрирахте незрелост. Именно затова предложих да се въздържим от незабавното ви представяне за награда.

„Майната им на твоите награди — помисли си Нънан, като клатеше крак и мрачно се взираше в мяркация се връх на обувката си. — В нужника да си ги окачиш тия твои ордени нещастни. Извъдил ми се, видите ли, моралист, възпитател на младежта — и без тебе знам с кого си имам работа, няма защо да ми четеш конско какъв противник съм имал. Абе кажи си го просто и ясно: къде, как и какво съм оплескал... какво още са измътили ония негодници... къде, как и какви пролуки са напипали... и карай без увъртания, аз не съм ти някоя сополива ученичка, вече петдесетака прехвърлих и не седя тук заради твоите проклети ордени...“

— Какво сте чували за Златното кълбо? — неочаквано попита господин Лемхен.

„Боже! — с раздразнение помисли Нънан. — Сега пък какво общо има Златното кълбо с цялата работа? Да пукнеш макар с тоя твой маниер на разговор...“

— Златното кълбо е легенда — със скучен глас доложи той. — Митично съоръжение в Зоната, притежаващо формата и вида на някакво си златно кълбо, предназначено да изпълнява човешките желания.

— Всякакви желания?

— Според каноническия текст на легендата — всякакви. Обаче съществуват различни варианти...

— Така... — проточи господин Лемхен. — А какво знаете за „смърт-лампата“?

— Преди осем години — със същия скучен глас запредъква Нънан — сталкерът на име Стивън Норман, по прякор Очилатия, изнесъл от Зоната някакво устройство, представляващо, доколкото може да се съди, нещо подобно на система от излъчватели, действащи смъртоносно на земните организми. Въпросният сталкер — Очилатия — се опитал да продаде устройството на Института. Не се разбрали за цената, Очилатия се върнал в Зоната и там изчезнал. Къде се намира сега агрегатът е неизвестно. В Института и до ден-днешен си скубят косите. Известният ви Хю от „Метропол“ предлагаше за този агрегат всяка сума, която би се побрала върху съответния ред в чековата му книжка.

— Друго? — изглежда го господин Лемхен.

— Това е — отвърна Нънан, като демонстративно заоглежда стаята. Стаята беше скучна, нямаше нищо за гледане.

— Тъй — рече Лемхен. — Ами да знаете нещо за „рачешкото око“?

— За какво око?

— За рачешкото. Рак. Не сте ли виждали? — Господин Лемхен подстрига въздуха с два пръста. — С клещи.

— За пръв път чувам — намуси се Нънан.

— Е, а известно ли ви е нещичко за „гърмящите салфетки“?

Нънан слезе от масата и застана пред Лемхен, като пхна ръце в джобовете си.

— Нищо не знам — изпъчи се той. — А вие?

— За съжаление, и аз не знам нищо. Ни за „рачешки очи“, ни за „гърмящи салфетки“. А междуременно те съществуват.

— И са изнесени от моята Зона? — вдигна вежди Нънан.

— Вие седнете, седнете — господин Лемхен лениво помахаше с длан. — Нашият разговор тепърва започва. Сядайте.

Нънан заобиколи масата и се тръсна върху коравия стол с висока облегалка. „Накъде бие? — трескаво премисляше той. — Що за ново двайсет пък сега? Сигурно са намерили нещо из другите Зони, а той, говедото, мен разиграва, да го вземат мътните. Винаги ме е мразел, дъртият му дявол, не може да забрави онова стихче...“

— Нека продължим нашето малко препитване — обяви Лемхен, надигна завесата и погледна през прозореца. — Вали — съобщи той.

— Обичам. — Отпусна завесата, облегна се назад в креслото и загледан в тавана попита: — Как поминува старият Барбридж?

— Барбридж? Лешоядът Барбридж е под наблюдение. Сакат, не се нуждае от средства. Няма връзка със Зоната. Съдържател е на четири бара и едно увеселително заведение, организира екскурзии за офицерите от гарнизона и туристите. Дъщеря му, Дина, води разпуснат живот. Синът, Артър, наскоро завърши юридически колеж.

Господин Лемхен удовлетворено закива.

— Кристално ясно — похвали той. — А как я кара Креон Малтиец?

— Един от малцината действащи сталкери. Беше свързан с групата „Квазимодо“, сега пласира стоката си на Института, чрез мен. Аз го държа на свобода: все някога някой може да клъвне. Напоследък обаче много пие и се боя, че няма да изкара дълго.

— Контакти с Барбридж?

— Ухажва Дина. Без успех.

— Много добре — каза господин Лемхен. — А какво се чува за Рижия Шухарт?

— Преди месец излезе от затвора. Не се нуждае от пари. Опита се да емигрира, но... — Нънан замлъкна. — С една дума, има си семейни неприятности. Сега не му е до Зоната.

— Това ли е всичко?

— Всичко.

— Не е много — въздъхна господин Лемхен. — А как вървят работите на Щастливеца Картър?

— Той от много години вече не е сталкер. Търгува с употребявани коли, а освен това има работилница за преоборудване на автомобили със захранване от „инакви“. Четири деца, жена му почина преди година. Тъща.

Лемхен кимна.

— Е, кого още от старците съм забравил? — добродушно се осведоми той.

— Забравихте Джонатан Майлс, по прякор Кактуса. Сега е в болница. Умира от рак. И освен това забравихте Ваксата...

— Да-да, а той какво?

— Ваксата си е все същият — сви рамене Нънан. — Води група от трима души. По цели седмици се губят из Зоната. Всичко, което

намерят, унищожават на място. А неговото дружество на Войнстващите Ангели се разпадна.

— Защо?

— Ами, както си спомняте, те се занимаваха с откупуване на стоката, която Ваксата отнасяше обратно в Зоната. Дяволовото дяволу. Сега вече няма какво да откупуват, а на това отгоре новият директор на филиала насъска полицията срещу тях.

— Разбирам — каза господин Лемхен. — Е, ами младите?

— Че какво — младите... Идват и си заминават. Намират се пет-шестима с някакъв що-годе опит, но в последно време няма на кого да си пласират стоката, и те се разпиляха... Гледам да ги опитомявам лека-полека... Мисля, шефе, че практически със сталкерството в моята Зона е свършено. Старците се оттеглиха, младоците нищо не умеят, пък и престижът на занаята вече не е какъвто беше по-рано... Сега навлиза техниката, сталкерите-автомати.

— Да-да, чувал съм за това — поклати глава господин Лемхен. — Обаче тези автомати засега не изплащали дори и енергията, която потребяват. Или греша?

— Това е въпрос на време. Скоро ще започнат да се изплащат.

— Колко скоро?

— След пет-шест години...

Господин Лемхен отново закима.

— Между другото, вие май още не знаете, че противникът също е започнал да използва сталкери-автомати.

— В моята Зона? — настръхна Нънан.

— И във вашата също. При вас те имат база в Рексополис, прехвърлят оборудването с хеликоптери през планините в Змийската клисура, при Черното езеро, в подножието на Болдърпик...

— Но това е в периферията — каза Нънан недовърчиво. — Там е празно, какво биха могли да намерят по тия места?

— Малко, много малко. Но намират. Впрочем, това е само за справка, вас не ви засяга... Да резюмираме. Сталкери-професионалисти в Хармънт почти не са останали. Ония, които са останали, вече нямат нищо общо със Зоната. Младежта е объркана и се намира в процес на опитомяване. Противникът е разбит, отхвърлен, залегнал е някъде и си ближе раните. Стока няма, а когато се появи,

няма на кого да се пласира. Незаконното изнасяне на материали от Хармънтската Зона от три месеца насам е прекратено. Така ли е?

Нънан мълчеше. „Сега — помисли си той. — Сега ще ме бухне. Но къде съм се издънил? И пробойната, види се, е много голяма. Е, хайде де, хайде казвай, чучело дърто! Стига си ми вадил душата...“

— Не чувам отговор — произнесе господин Лемхен и долепи длан като фуния към сбръчканото си космато ухо.

— Добре де, шефе — мрачно въздъхна Нънан. — Стига толкова. Вече ме сварихте, изпържихте, хайде поднасяйте ме вече на масата.

Господин Лемхен неопределено изхъмка.

— Даже няма какво да ми кажете — проговори той с неочаквана горчивина. — Щом и вие, дето работите по места, мигате на парцали пред началството, представяте ли си на мен какво ми беше онзи ден, когато... — Той внезапно млъкна наред думата, изправи се и с уморена походка се запъти към сейфа в другия край на кабинета. — Накратко казано, само през последните два месеца според наличните сведения комплексите на противника са получили над шест хиляди единици материал от различните Зони. — Той се спря пред сейфа, поглади го по боядисания хълбок и рязко се извъртя към Нънан. — Не се залъгвайте с илюзии! — кресна той. — Отпечатъци от пръстите на Барбридж! Отпечатъци от пръстите на Малтиеца! Пръстови отпечатъци от Дебелоносия Бен-Халеви, за когото вие дори не сметнахте за необходимо да споменете! Отпечатъци и от Гъгнивия Гереш, и от Цмига Джуджето! Така ли опитомявате тая ваша младеж? „Гривни“! „Игли“! „Бели водомерни“! И не стига това, ами и някакви си „рачешки очи“, някакви „кучешки дрънкалки“ и „гърмящи салфетки“, дяволите да ги вземат! — Той пак замлъкна наред думата, върна се във фотьойла, отново съедини пръсти и попита: — Какво мислите за всичко това, Ричард?

Нънан измъкна носната си кърпа и отри врата и тила си.

— Нищо не мисля — изхриптя той честно. — Ще прощавате, шефе, аз сега изобщо... Чакайте да си поема дъх... Барбридж! Можете да ме накълцате на салата заедно с всичките ми прослужени години, но пак съм готов да се закълна, че Барбридж няма никаква връзка със Зоната! Знам всяка негова стъпка! Той организира запои и пикници край езерата, скубе големи мангизи, и просто не му трябва... — Извинете, глупости дрънкам, разбира се, но уверявам ви — не съм

изпуснал Барбридж от поглед нито за час, още откак е излязъл от болницата...

— Не ви задържам повече — каза господин Лемхен. — Давам ви седмица срок. Изложете съображенията си по какъв начин материали от вашата Зона попадат в ръцете на Барбридж... и цялата останала сган. Сбогом.

Нънан се надигна, неловко кимна към профила на господин Лемхен и, като продължаваше да обтрива обилно изпотения си врат, се измъкна в приемната. Мургавият младеж пушеше, замислено взрян в недрата на изкормената електроника. Той хвърли бегъл поглед към Нънан — очите му бяха празни, обънати навътре.

Ричард Нънан нахлупи как да е шапката си, смачка на топка шлифера под мишница и побърза да се махне. „Такова чудо още не ми беше идвало до главата — мислите му летяха безредно, трескаво. — И таз добра, Дебелоносия Бен-Халеви! И с прякор вече се сдобил... Кога пък успя! Гледай го ти, изтърсакът му с изтърсак, да му обършеш един през сополите... Хлапак... Не, не, тук работата е съвсем друга... Ах ти, гадино безнога, Лешояд! Как ме изтормози само! Жив ме изяде, по бели гащи ме остави, с партенки ме гощаваше, мръсно... Как можа да се случи това? Това просто не може да го бъде! Също както тогава, в Сингапур — фрас лицето в масата, фрас тила в стената...“

Той седна в колата и известно време, неспособен да съобразява, напразно шареше с ръце по таблото в търсене на ключа за запалването. От мократа шапка се стичаше върху коленете му, той я свали и без да гледа я метна зад гърба си. Дъждът заливаше предното стъкло с непрогледна пелена и Ричард Нънан кой знае защо си внуши, че тъкмо тя му пречи да схване какво трябва да прави по-нататък. Осъзнавайки това, той с размах се бухна с юмрук по олисялото чело. Олекна му. Тутакси му просветна, че ключ за запалването няма и не може да има, а има „инак“ в джоба си. Вечен акумулатор. И трябва да го извади от джоба, мамка му и чудесията, и да го напъха в приемното гнездо, и тогава поне ще може нанякъде да потегли — по-надалеч от тази отвратителна сграда, където от прозореца сигурно го наблюдава оня дърт чукундур...

Ръката на Нънан с „инаквото“ замря напред път. „Така. С кого да започна — поне това знам. Тъкмо от него и ще почна. Ох, как ще го почна само! Никой никога и с никого не е почвал така, както ще го

подпочна аз него ей сега! И то с такова удоволствие“. Той включи чистачките и подгони колата по булеварда, без да вижда почти нищо пред себе си, но вече взел малко по малко да се успокоява. „Нищо. Нека да е като в Сингапур. В края на краищата какво толкова в Сингапур — нали всичко свърши благополучно... Голяма работа, един път мутрата о масата! Можеше и по-лошо да бъде... Можеше не само мутрата, и не само в масата, ами в нещо с пирони... Господи, колко лесно би могло да се оправи всичко! Да наринеш на купчина всичките тия отрепки, да ги опандизиш за по петнайсет години... или да ги заточиш някъде на майната им! Я в Русия как не са и чували за сталкери. Там около Зоната направо трева не никне — нищо излишно, ни ония ми ти вонливи туристи, ни разни Лешояди... По-простичко трябва да се действа, господо, по-просто! Ей Богу, тука никакви сложности не са потребни. Нямах работа в Зоната — довиждане, на сто и първия километър... Но както и да е, хайде да не се отвлечаме. Къде тук беше моят бардак? По дяволите, нищо не се вижда... Аха, ето го“.

Макар и по никое време, заведението „Пет минути“ сияеше в разноцветни огньове — досущ като хотел „Метропол“. Отръсквайки се като куче на бряг, Ричард Нънан встъпи в ярко осветения хол, просмукан с кръчмарската воня на тютюн, парфюмерия и вкиснато шампанско. Стариат Бени, съблякъл ливреята, седеше зад барплота встрани от входа и нещо дъвчеше, стиснал вилицата в юмрук. Пред него, разположила сред празните чаши чудовищния си бюст, се възвисяваше Мадам — умърлушено съзерцаваше как той яде. В залата даже още не бяха разчиствали от вчера. Когато Нънан влезе, Мадам тутакси извърна към него широкото си, набелосано лице — отначало недоволено, но после се разплу в професионална усмивка.

— Хо! — басово издудна тя. — Нима самият господин Нънан ни е дошъл? За момичетата ли ви домъчня?

Бени продължаваше да дъвче — беше глух като пън...

— Здравсти, бабке! — отзова се Нънан, като приближи. — За какво са ми момичета, когато имам пред себе си истинска жена?

Бени най-сетне го забеляза. Страшната маска, цяла в синкави и пурпурни белези, с усилие се изкриви в приветлива усмивка.

— Здравейте, шефе — прохриптя той. — Наминахте да се изсушите ли?

Нънан се усмихна в отговор и му помахна с ръка. Мразеше да разговаря с Бени: налагаше се през цялото време да се надвиква.

— Къде е моят управител, скъпа? — попита той.

— В стаята си — отвърна Мадам. — Утре ще се плащат данъците, та...

— Ох, тия данъци — театрално въздъхна Нънан. — Добре. Мадам, ще ви помоля да ми пригответе любимото питие, скоро ще се върна.

Като пристъпваше безшумно по дебелия изкуствен килим, той мина по коридора покрай преградените с дебели завеси сепарета — на стената до всяко сепаре се мъдреше изображението на някое цвете, — свърна в незабележимо разклонение и без да чука отвори обшитата с кожа врата.

Кокала Катюша се бе разположил зад масата и разглеждаше в огледалце зловещия цирей върху носа си. Пет пари не даваше, че утре ще се плащат данъци. Върху голата маса пред него имаше само бурканче с живачен мехлем и чаша с някаква прозрачна течност. Кокала вдигна кървясалите си очи към Нънан и скочи, като изтърва огледалцето. Без да отрони дума, Нънан се отпусна в креслото насреща му и известно време мълчаливо разглеждаше негодника, заслушан как оня мънка нещо неразбрано за проклетия дъжд и ревматизма. После каза:

— Заклучи вратата, драги.

Кокала притича към вратата, като бухаше трмаво с огромните си дюстабани, щракна ключа и се върна до масата. Той се възвисяваше над Нънан като космата грамада, и предано го зяпаше в устата. Нънан все така продължаваше да го разглежда изпод присвитите си клепачи. Кой знае защо изведнъж си спомни, че истинското име на Кокала Катюша е Рафаел. Кокала го кръстиха заради чудовищните му кокалести юмручища, синкаво-червени и голи, щръкнали от гъстата козина, покрила ръцете му, като от маншети. А с името Катюша се беше накичил самият той, в пълна увереност, че то е традиционното име на великите монголски царе. „Рафаел... Хм... Какво пък, Рафаел, да започваме“.

— Как върви работата? — попита той ласкаво.

— В пълен ред, шефе — забързано отрапортува Рафаел Кокала.

— Уреди ли оня скандал в комендатурата?

— Сто и петдесет бона им наброих. Всички са доволни.

— Сто и петдесет за твоя сметка. Ти си виновен, драги. Трябваше да следиш.

Кокала направи нещастна физиономия и покорно разпери огромните си длани.

— Паркетът в салона ще трябва да се пренареди — каза Нънан.

— Ще бъде изпълнено.

Нънан помълча, свил устни на тръбичка.

— Стока? — попита той като сниши глас.

— Има малко — също така с приглушен глас произнесе Кокала.

— Покажи.

Кокала се втурна към сейфа, извади вързопче, разстла го на масата пред Нънан. Нънан порови с един пръст из купчинката „черни пръски“, взе „гривна“, огледа я от всички страни и я върна обратно.

— Това ли е всичко? — попита той.

— Не носят — виновно вдигна рамене Кокала.

— Не носят... — повтори Нънан.

Той внимателно се прицели и с острия връх на обувката си ритна с все сила Кокала в коляното. Кокала изохка, понечи да се наведе, та да се хване за удареното място, но тутакси отново се изправи и опъна ръце по шевове. Тогава Нънан подскочи, сякаш го бяха боднали отзад, сграбчи Кокала за яката на ризата и се нахвърли отгоре му, като го подритваше, въртеше очи и шептеше ругатни. Кокала ахкаше, охкаше, виреше назад глава като подплашен кон и отстъпваше пред него, докато най-накрая рухна върху дивана.

— На две страни ще ми работиш, а, гад мръсна? — съскаше Нънан право в прибелелите му от ужас очи. — Лешояда се къпе в стока, а ти ми поднасяш онова цвъкнатото в хартийка?... — Той с размах заудря Кокала през лицето, като се стараеше да докопа носа с цирея. — В дранголника ще те тикна! В тор да изгниеш... Тор ще дъвчеш... Ще се проклинаш, че си се пръкнал на тоя свят! — Той пак замахва с юмрук към цирея. — Откъде има Барбридж толкова стока? Защо на него му носят, а на тебе — не? Кой му носи? Защо аз нищо не знам? Ти за кого работиш, свиньо космата? Говори!

Кокала беззвучно отваряше и затваряше уста. Нънан го пусна, върна се в креслото и вирна крака върху масата.

— Е? — изгледа го той.

Кокала с хлюпане шмръкна кръвта в носа си и рече:

— За Бога, шефе... Какво говорите? Каква стока у Лешояда? Няма той никаква стока. Сега за никого няма стока...

— Ти какво бе, ще спориш ли с мене? — ласкаво попита Нънан, като свали крака от масата.

— Ама не, шефе... Честно... — разбърза се Кокала. — Кълна се! Какъв ти там спор! И през ум не ми минава да...

— Ще те изхвърля — мрачно произнесе Нънан. — Защото ти или си се продал, или за нищо не те бива. За какъв дявол ми е изтриявал дръвник като тебе? Такива като тебе с лопата да ги ринеш — за грош десетина ще наема. На мене ми трябва печен, оправен човек, работа да върши! А ти тука само ми съсипваш момичетата и лочиш бира.

— Почакайте, шефе — разсъдливо рече Кокала, като размазваше кръвта по мутрата си. — Какво тъй ме почнахте от вратата за краката... Дайте да се разберем все пак... — Той предпазливо попица цирея с върха на пръстите си. — Стока, казвате, имало много при Барбридж? Не знам. Извинявам се, разбира се, но тука някой ви е изпързалиял. У никого няма стока сега. В Зоната едни само сополанковците влизат, ама те не се и връщат... Не, шефе, пързалия ви някой...

Нънан изкосо го следеше с поглед. Изглежда Кокала наистина не знаеше нищо. Пък и нямаше сметка да го лъже — от Лешояда не можеш измъкна кой знае какво възнаграждение.

— Тия пикници — изгодна работа ли са? — попита той.

— Пикниците? Абе, не особено. С лопата не можеш загреба... Чето сега из града изгоден бизнес не остана...

— Къде се устройват тия пикници?

— Къде ли? Ами на най-различни места. Край Бялата планина, край Горещите извори ги правят, на Пъстрите езера...

— А каква е клиентелата?

— Клиентелата ли каква е? — Кокала отново попица цирея, огледа пръстите си и каза доверително: — Ако ви се иска, шефе, вие самият да се захванете с тая работа, аз не бих ви посъветвал. Срещу Лешояда тук не може да се излезе.

— Това пък защо?

— Клиентелата на Лешояда са: сините каски — това първо. — Кокала взе да сгъва пръсти. — Офицерите от комендатурата — второ, туристите от „Метропол“, от „Бялата Лилия“, от „Пришелеца“... това трето. После, той вече е разгърнал рекламата, местните момчета също при него ходят... Ей Богу, шефе, не си струва да се захващате с него. За момичетата нали ни плаща — не е пребогато, ама...

— И местните ли ходят при него?

— Младежите най-вече.

— И какво правят там, на тия пикници?

— Какво правят ли? Отиваме до там с автобуси, нали така? Там вече палатки, бюфетче, музичка... И всеки се забавлява, както си иска. Офицерите повечето с момичета, а туристите напират да зяпат Зоната — ако сме край Горещите извори, от там до Зоната е на една крачка, току зад Сярния пролом... Лешояда им е нахвърлял отсреща конски кости, та ония се зверят с биноклите...

— А местните?

— Местните ли? На местните, разбира се, това не им е интересно... Ами така, търсят си развлечения, кой както знае...

— А Барбридж?

— Така, ами какво Барбридж? Каквото другите, това и Барбридж...

— А ти?

— Аз ли? Ами, каквото другите, това и аз. Гледам, там, да не обиждат момичетата, и... ъ-ъ... такова... Изобщо, и аз като всички.

— И по колко време трае всичко това?

— Зависи. Кога три денонощия, кога цяла седмица...

— И колко струва цялото удоволствие? — попита Нънан, замислен за съвсем друго. Кокала отговори нещо, Нънан не го слушаше. „Ето къде била пробойната“ — мислеше си той. „Няколко дни... и няколко нощи. В тия условия просто не е възможно да проследиш Барбридж, даже ако специално си си поставил такава цел, а не да се въргалиш с гърли и да смучеш бира, като тоя монголски цар... И все пак нищо не разбирам. Той е сакат, а там е проломът... Не, тук има нещо друго...“

— Кой от местните ходи постоянно?

— От местните ли? Ами нали казвам — главно младите. Най-откачените глави, каквито се намерят из града. Та не щеш ли там

Халеви, та Ражба Якия... Бройлера Цапфа... и оня там... Цмига... И Малтиецца се мярка често. Вьобще, все отбор юнаци. Те му казват на това „неделното училище“. Е, казват, ще ходим ли на „неделно училище“? Те там главно покрай застаряващите госпожи — добри пари изкарват. Като дохвърчи някоя загоряла бабичка от Европа...

— „Неделно училище“ — повтори Нънан.

Някаква странна мисъл внезапно се мярна в ума му. Училище. Той се изправи.

— Добре — отсече той. — Майната им на пикниците. Не са за нас. Но ти да си знаеш: Лешоядът има стока, а това вече е наша работа, драги. Това не можем да го оставим току-така. Търси, Кокал, търси, иначе ще те пратя по дяволите! Откъде намира той стоката, кой му я доставя — разузнай всичко и предлагай двадесет процента повече от него. Ясно ли е?

— Ясно, шефе. — Кокала пак се беше изпънал с ръце по шеговете, на омазаната мутра — изписана преданост.

— И престани да ми хабиш момичетата, говедо! — кресна изведнъж Нънан и излезе.

В салона се настани пред стойката на бара, изпи без да бърза един аперитив, побъбри с Мадам на тема падението на нравите в наши дни, намекна, че има намерение в най-близко бъдеще да разшири заведението и, като понижи глас за да си придаде повече важност, се посъветва какво да правят с Бени — остаря вече мъжаката, не дочува, и реакцията му вече не е същата — не се справя така бързо, както преди... Беше вече шест часът, огладня, а в мозъка му все тъй дълбаеше, въртеше се, пулсираше неочакваната мисълчица, несъвместима с нищо и в същото време обясняваща много неща. Впрочем, и без нея туй-онуй вече се проясняваше, разсея се онази тънка мъгла от мистика около проблема, която го дразнеше и плашеше, остана само досадата от самия себе си, че не бе се досетил по-рано за такава възможност, но не това беше най-важното, най-важна бе оная странна мисъл, която все го дълбаеше и дълбаеше и не му даваше мира.

Като се сбогува с Мадам и стисна ръка на Бени, Нънан се запъти право към „Борж“. „Цялата беда е там, че ние не забелязваме как летят годинките“ — мислеше си той. „По дяволите годините — ние не забелязваме как всичко се променя. Знаем, че всичко се променя, още

от деца ни учат, че всичко се променя, много пъти със собствените си очи сме виждали, че всичко се променя, и в същото време ние сме абсолютно неспособни да забележим онзи момент, когато се случва самата промяна, или търсим промяната не там, където би трябвало. Ето, вече се появиха новите сталкери, оборудвани с кибернетика. Едновременният сталкер беше изпокалян мрачен тип, който със зверско упорство, милиметър след милиметър пълзеше по корем в Зоната, за да спечели своя пай. Новият сталкер — това е конте с бяла якичка и вратовръзка, инженерче, седи си някъде на километри извън Зоната, стиснал цигара в зъбите, до лакътя му — чаша с ободряваща смес, седи си и наблюдава екраните. Джентълмен на заплата. Много логична картинка. До такава степен логична, че останалите възможности просто не ти минават през ум. Обаче и другите възможности си ги има — «неделното училище», например.“

И ненадейно, като че ли без всякаква причина, той почувства отчаяние. Всичко беше безполезно. Всичко беше напразно. „Боже мой — помисли Нънан. — Няма да успеем. Не можем да удържим това, да го спрем. Никаква сила не ще стигне да удържим в гърнето тая подкваса — помисли той с ужас. — Не защото работим лошо. И не защото ония са по-хитри и по-ловки от нас. Просто светът е такъв. Човекът е такъв. Ако не съществуваше Посещението — щяхме да измислим нещо друго. Свинята винаги ще намери кал, в която да рови...“

В „Борж“ беше много светло и много вкусно миришеше. „Борж“ също се бе променил — нямаше и помен ни от предишните пиянски оргии, ни от предишното веселие. Ваксата вече не идва тук, гнуса се, и Редрик Шухарт, сигурно, е пъхнал тук своя луничав нос, посбърчил го е и си е тръгнал. Търнест все още е в затвора, заведението го върти неговата бабичка, докопа се най-сетне: солидна постоянна клиентела, целият институт идва тук да обядва, че и старшите офицери също — уютни сепарета, готвят вкусно, не вземат скъпо, бирата винаги е прясна. Добра стара гостилница.

В едно от сепаретата Нънан мярна физиономията на Валентин Пилман. Лауреатът седеше над чашка кафе и четеше прегънат на две вестник. Нънан се приближи.

— Ще разрешите ли да ви бъда съсед? — с усмивка запита той.

Валентин вдигна към него черните си очуляри.

— А — каза той. — Моля.

— Ей сега, само да си измия ръцете — рече Нънан, спомнил си изведнъж за цирея.

Тук го познаваха добре. Когато се върна и седна срещу Валентин, на масата вече го чакаше малка жарница с димящи късчета печено и висока халба бира — нито студена, нито топла, точно както той я обичаше. Валентин остави вестника и докосна с устни кафето.

— Слушайте, Валентин — започна Нънан, като набождаше с вилицата късче месо. — Как, мислите, ще приключи цялата тази работа?

— За какво говорите?

— За Посещението, Зоните, сталкерите, военнопромишлените комплекси — целият този хаос... Как ще свърши всичко това?

Валентин дълго го гледа със слепите черни стъкла. После запали цигара и каза:

— За кого? Конкретизирайте.

— Е, да речем, за човечеството като цяло.

— Зависи от това дали ще ни провърви, или не — каза Валентин. — Сега ние знаем, че за човечеството като цяло Посещението е отминало, общо взето, безследно. За човечеството всичко преминава безследно. Но, разбира се, не е изключено като вадим наслуки кестените от този огън, в края на краищата да измъкнем нещо такова, заради което животът на планетата да стане просто невъзможен. Това ще бъде лош късмет. Обаче съгласете се, че подобна заплаха винаги е висяла над човечеството. — Той разпръсна с длан дима от цигарата и криво се усмихна. — Виждате ли, аз отдавна вече съм отвикнал да разсъждавам за човечеството като цяло. Човечеството като цяло — това е прекалено стационарна система, с нищо не можеш да й повлияеш.

— Мислите ли? — разочаровано произнесе Нънан. — Какво пък, може и да е така...

— Кажете си честно, Ричард — явно забавлявайки се, каза Валентин. — Ето например за вас, деловия човек, какво се промени с Посещението? Добре, вие научихте, че във Вселената съществува поне още един разум, освен човешкия. И какво от това?

— Ами как да ви кажа? — подъвка устни Нънан. Той вече съжаляваше, че подхвана тоя разговор. Нямаше тук нищо за говорене.

— Какво се е променило за мен... Например, ето вече от много години чувствам някакво неудобство, неуютност някаква... Хубаво, дошли — и веднага са си отишли. Ами ако дойдат отново и им хрумне да останат? За мен, за деловия човек, това, знаете ли, не е маловажен въпрос: кои са те, как живеят, какво им е необходимо... В най-примитивния вариант аз съм принуден да помисля как трябва да преустроя производството си. Аз трябва да съм подготвен. Ами ако аз въобще се окажа излишен в тяхната система? — Той се оживи. — Ами ако всички ние се окажем излишни? Слушайте, Валентин, щом така и така стана дума — съществуват ли някакви отговори на тия въпроси? Кои са те, какво искат, ще се върнат ли или не...

— Отговори съществуват — усмихна се отново Валентин. — Даже са твърде много, изберете си по ваш вкус.

— А вие самият какво мислите?

— Откровено казано, аз никога не съм си позволявал да мисля за това сериозно. За мен Посещението преди всичко е уникално събитие, изпълнено с възможности да прескочим наведнъж няколко стъпала в процеса на познанието. Нещо като пътешествие в бъдещето на технологиите. Н-например... също както ако в лабораторията на Исак Нютон би попаднал съвременен квантов генератор...

— Нютон не би разбрал нищо.

— Напразно мислите така. Нютон е бил много проникателен човек.

— Да? Добре де, да оставим Нютон на мира. Но все пак вие как тълкувате Посещението? Та нека да е и несериозно...

— Така да бъде, ще ви кажа. Само че съм длъжен да ви предупредя, Ричард, че въпросът ви е от компетенцията на една псевдонаука, наречена ксенология. Ксенологията — това е един вид неестествена смесица между научна фантастика и формална логика. В основите на нейния метод лежи един порочен похват — да се натрапва на чуждопланетния разум чисто човешка психология.

— Защо да е порочен?

— Ами затова например, защото навремето биолозите вече се опариха веднъж, когато се опитаха да пренесат психологията на човека върху животните. Върху земни животни, забележете.

— Позволете — възрази Нънан. — Това е съвсем друга работа. Ние сега говорим за психологията на *разумните* същества...

— Да. И всичко щеше да е прекрасно, ако знаехме що е разум.

— А нима не знаем? — учуди се Нънан.

— Представете си — не. Обикновено изхождат от много плоско определение: разумът е такова свойство на човека, което отличава неговата дейност от дейността на животните. Такъв един, знаете ли, опит да отграничим стопанина от песа, който всичко разбира, само дето не може да го каже. Впрочем, от това плоско определение произлизат по-остроумни. Те се основават върху горчивите наблюдения над споменатата човешка дейност. Например: разумът е способност на живото същество да извършва нецелесъобразни или неестествени постъпки.

— Да, това е тъкмо като за нас — съгласи се Нънан.

— За съжаление. Или, да кажем, определението-хипотеза. Разумът е сложен инстинкт, който още не е успял да се сформира. Има се предвид, че инстинктивната дейност винаги е целесъобразна и естествена. Ще минат милион години, инстинктът ще се сформира, и ние ще престанем да правим грешките, които навярно винаги са били неотменимо свойство на разума. И тогава, ако във Вселената нещо се промени, ние благополучно ще измрем — пак благодарение именно на това, че сме се отучили да правим грешки, тоест да опитваме различни, непредвидени в твърдата програма варианти.

— Както го обяснявате, всичко излиза някак си... унизително.

— Тогава — моля, ето ви още едно определение, много възвишено и благородно. Разумът е способност да се използват силите на околния свят, без този свят да бъде разрушаван.

Нънан се намръщи и взе да върти глава.

— Не — каза той. — Това е вече прекалено... Е, ами как беше онова там, дето човекът — за разлика от животните — бил същество, изпитващо непреодолима потребност от знания? Май съм чел нещо такова.

— И аз също — кимна Валентин. — Но цялата беда е там, че човекът — във всеки случай, масовият човек — с голяма лекота преодолява тази своя потребност от знания. Според мен, такава потребност изобщо не съществува. Човек има нужда да разбира, а за това знания не са нужни. Хипотезата за Бога, например, ни дава несравнимата възможност абсолютно всичко да разбираме, без абсолютно нищо да сме опознали... Дайте на човека една крайно

опростена система на света и тълкувайте всяко събитие на базата на този опростен модел. Такъв подход не изисква никакви знания. Няколко заучени формули плюс тъй наречената интуиция, тъй наречената практична пресметливост и тъй наречения здрав разум.

— Чакайте, чакайте — рече Нънан. Той допи бирата си и тракна празната халба върху масата. — Не отмествайте въпроса. Хайде все пак да кажем така. Човекът се е срещнал със същество от друга планета. Как ще разберат те едно за друго, че и двете са разумни?

— Нямам представа — развесели се Валентин. — Всичко, което съм чел по този повод, се свежда към порочен кръг. Ако те са способни на контакт, значи са разумни. И обратно: ако са разумни, те са способни на контакт. И въобще: ако чуждопланетното същество има честта да притежава психологията на човека, то е разумно. Туй то.

— Е, хубава работа — оклюма се Нънан. — Пък аз си мислех, че при вас вече всичко е подредено по азбучен ред...

— По азбучен ред и маймуната може да подрежда — вметна Валентин.

— Не, почакайте — упорстваше Нънан. Той се чувстваше някак си измамен. — Но щом вие и такива прости неща не знаете... Хубаво де, да зарежем сега разума. То се видя, че в тая бъркотия и сам дяволът би си счупил краката. Ами за Посещението? Какво мислите все пак за Посещението?

— Както обичате — кимна Валентин. — Представете си пикник...

Нънан трепна.

— Как го казахте?

— Пикник. Представете си: гора, черен междуселски път, полянка. От крайпътната отбивка на полянката спира кола, от колата слизат младежи с бутилки, кошници с провизии, момичета, транзистори, фотоапарати, портативни видеокамери... Разпалват огън, опъват палатки, пускат музика. А на сутринта си заминават. Зверчета, птици и насекоми, които цяла нощ с ужас са наблюдавали събитието, на сутринта изпъзвяват от своите убежища. И що да видят? Върху тревата е натекло моторно масло, разлят бензин, разхвърляни са негодни свещи и маслени филтри. Валят се вехтории, изгорели крушки, някой е изпуснал гаечен ключ. От грайферите е нападала кал, полепнала от кой знае кое блато... е, и сам разбирате, следи от огъня,

огризки от ябълки, обвивки от бонбони, консервени кутии, празни бутилки, нечия носна кърпичка, нечие ножче, стари окъсани вестници, дребни монети, увехнали цветя от други поляни...

— Разбрах — каза Нънан. — Пикник край пътя.

— Именно. Пикник в покрайнините на някакъв космически път.

А вие ме питате: дали ще се върнат, или не?

— Я ми дайте една цигара — въздъхна Нънан. — Дяволите да я вземат вашата псевдонаука. Някак си аз не си представях нещата по тоя начин.

— Това е ваше право — отбеляза Валентин.

— И значи, какво — те нас даже не са ни и забелязали?

— Защо пък?

— Е, във всеки случай, не са ни обърнали внимание...

— Знаете ли, на ваше място аз не бих се огорчавал — посъветва го Валентин.

Нънан дълбоко дръпна от цигарата, закашля се и я хвърли.

— Все едно — каза той упорито. — Не може да бъде... Дявол да ви вземе вас, учените! Откъде се е взело у вас такова пренебрежение към човека? Защо постоянно се стремите да го принизите?

— Почакайте — рече Валентин. — Чуйте. „Вие ще ме попитате: в какво е величието на човека? — процитира той: — В това, че е създал втора природа? Че е привел в движение сили, почти космически? Че в нищожни срокове е завладял планетата и е изсякъл прозорец към Вселената? Не! Величието му е в това, че въпреки всичко сътворено от него е оцелял и възнамерява да оцелее и занапред“.

Настъпи мълчание. Нънан мислеше.

— Може би... — промълви той неуверено. — Разбира се, ако от тази гледна точка...

— Ама вие не се огорчавайте — благодушно рече Валентин. — Пикникът — това е всичко на всичко една моя хипотеза. И даже не хипотеза, всъщност, а само така, картинка... Тъй наречените сериозни ксенолози се опитват да обосноват много по-солидни и ласкаещи човешкото самолюбие версии. Например, че никакво Посещение не е имало, че Посещението тепърва предстои. Някакъв високо издигнат разум е изпратил при нас на Земята контейнери с образци от своята материална култура. Очаква се ние да изучим тези образци, да

извършим технологичен скок и да съумеем да изпратим ответен сигнал, който именно ще означаи реалната ни готовност за контакт. Това как ви изглежда?

— Това е вече значително по-добре — каза Нънан. — Виждам, че и сред учените имало свестни хора.

— Или ето: Посещение наистина е имало, но то съвсем не е завършило, фактически ние в момента се намираме в състояние на контакт, само че не подозираме това. Пришълците са се загнездили в Зоните и най-внимателно ни изучават, като едновременно с това ни подготвят за „жестоките чудеса на бъдещето“.

— Ей това вече го разбирам! — възкликна Нънан. — Така поне човек може да си обясни що за тайнствена суматоха цари всред развалините на завода. Между другото, вашият пикник не дава обяснение за тази суматоха.

— Как да не я обяснява? — възрази Валентин. — Не е ли могла някоя хлапачка да забрави на поляната любимата си механична кукла-мече...

— А-а, без такива — решително тръсна глава Нънан. — Ама че играчка — земята раздруска... Впрочем, разбира се, би могло и мече да е. Една биричка? Розалия! Ей, малката! Две бири за господата ксенолозите!... Ама все пак е приятно да се побеседва с вас — каза той на Валентин. — Такова едно прочистване на мозъка, сякаш са ми сипнали английска сол под черепчето. А то какво, работиш, работиш, пък защо и за какво, какво ще стане, какво предстои, какво сърцето ми ще утеша...

Донесоха бирата. Нънан сръбна, загледан над пяната как Валентин с израз на гнусливо съмнение съзерцава своята халба.

— Какво, не ви ли харесва? — попита той, като облизваше устни.

— Ами аз, всъщност, не пия — измънка Валентин.

— Сериозно? — поразисе Нънан.

— Дявол да го вземе! — рече Валентин. — Все пак в тоя свят трябва да има поне един трезвен... — Той решително отмести халбата. — Поръчайте ми по-добре коняк, щом е така.

— Розалия! — незабавно излая развеселеният най-сетне Нънан.

Когато донесоха коняка, той каза:

— И все пак не може така. Аз изобщо не говоря за вашия пикник — той си е цяла свинщина — но ако приемем дори само версията, че

това, да речем, е прелюдия към контакта, все едно не е хубаво. Разбирам — това „гривни“, това „пустилки“... Ама от къде на къде и „пачата на вещиците“? „Комарските плешивини“, оня пух отвратителен...

— Извинете — каза Валентин, като си избираше късче лимон. — Не разбирам добре вашата терминология. Какви, простете, плешивини?

Нънан се засмя.

— Това е фолклор — поясни той. — Работен жаргон на сталкерите. „Комарските плешивини“ — това са области с повишена гравитация.

— Аха, гравиконцентратите... Насочена гравитация. Виж за това бих поговорил с удоволствие, но вие нищо няма да разберете.

— Защо пък да не разбере нищо? Все пак съм инженер...

— Защото и аз самият не разбирам — каза Валентин. — Разработих система от уравнения, но как да ги тълкувам — нямам си и представа... А „пачата на вещиците“ — това навярно е колоиден газ?

— Точно. Чухте ли за катастрофата в Кариганските лаборатории?

— Подочух нещичко — с нежелание се отзова Валентин.

— Тия идиоти вкарали порцелановия контейнер с „пачата“ в специална камера, пределно изолирана... тоест, те си мислели, че камерата е пределно изолирана... а когато отворили с манипулаторите контейнера, „пачата“ тръгнала през метала и уплътненията като вода в попивателна хартия, проникнала навън и всичко, до което се докосвала, се превръщало в също такава „пача“. Загинали са трийсет и пет човека, над сто са вече инвалиди, а цялото здание на лабораторията е доведено до пълна негодност. Вие ходили ли сте някога там? Великолепно съоръжение беше! А сега „пачата“ се е стекла в подземията и в ниските етажи... Ето ви една прелюдия към контакта.

Цялото лице на Валентин се смръщи:

— Да, всичко това го знам. Обаче съгласете се, Ричард, пришълците нямат тук нищо общо. Откъде биха могли те да знаят за съществуването на военно-промишлените комплекси?

— А би трябвало да знаят — назидателно отвърна Нънан.

— А те пък биха ви отговорили на това: би трябвало отдавна-отдавна да сте унищожили военнопромишлените комплекси.

— Така си е — съгласи се Нънан. — Хайде тогава пък те да се заемат, като са толкоз могъщи.

— С други думи, вие предлагате намеса във вътрешните работи на човечеството?

— Хм — каза Нънан. — Така ние, разбира се, можем да стигнем много далече. Да не говорим за това. Нека по-добре се върнем към началото на разговора. С какво ще завърши всичко това? Ето например вие, учените. Надявате ли се да получите от Зоната нещо фундаментално, нещо такова, което наистина да е способно да преобърне науката, технологиите, начина на живот?...

Валентин допи чашата си и вдигна рамене.

— Обръщате се на погрешен адрес, Ричард. Аз не обичам да фантазирам напразно. Когато става дума за толкова сериозни неща, аз предпочитам предпазливия скепсис. Ако изхождаме от това, което вече сме получили, пред нас има цял спектър от възможности, и нищо определено не може да се каже.

— Розалия, още коняк! — викна Нънан. — Е, добре, да опитаме откъм другия край. Какво именно, според вас, вече сте получили?

— Колкото и да ви се види забавно, твърде малко. Открихме множество чудеса. В някои случаи дори се научихме да използваме тези чудеса за своите нужди. Даже свикнахме с тях... Маймуната натиска червеното копче — получава банан, натиска бялото — получава портокал, но как да се добере до банана и портокала без копчетата, тя не знае. И какво отношение имат копчетата към бананите и портокалите, тя също така не разбира. Да вземем, например, „инаквите“. Научихме се да ги използваме. Открихме дори условията, при които те се размножават чрез делене. Но и до ден-днешен не сме успели да сътворим макар и едно „инак“, нямаме си представа как са устроени и, съдейки по всичко, няма да се ориентираме скоро... Аз бих казал така. Съществуват обекти, на които сме намерили приложение. Използваме ги, макар и почти сигурно не така, както ги използват пришълците. Аз съм напълно сигурен, че в преобладаващото мнозинство от случаите ние забиваме пирон с микроскоп. Но все пак нещичко прилагаме: „инаквите“, „гривните“, стимулиращи жизнените процеси... различните типове квазибиологична маса, които направиха такъв преврат в медицината... Изобщо, какво има да ви ги изброявам! Знаете ги не по-зле от мен — както виждам, и вие самият носите

„гривничка“... Да назовем тази група обекти полезни. Може да се каже, че донякъде човечеството е облагодетелствано от тях, макар никога да не трябва да забравяме, че в нашия евклидов свят всяка тояга има два края...

— Минералните торове! — вметна Нънан.

Валентин отпи от чашата, закима.

— Именно. Тоя срам с присадките към минералните торове. Или, да кажем, приложението на „инаквите“ във военната индустрия... Но аз говорех за друго. Действието на всеки полезен обект е повече или по-малко изучено от нас, горе-долу е обяснено. Сега сме заседнали заради технологиите, но след петдесетина години ще се научим все пак и сами да изготвяме тия кралски печати и тогава до насита ще си трошим с тях орехи. По-сложно стоят нещата с другата група обекти — по-сложно именно поради това, че не можем да им намерим никакво приложение, а свойствата им в рамките на днешните ни представи са решително необясними. Например, различните типове магнитни капани. Ние разбираме, че това е магнитен капан, Панов го е доказал много остроумно. Но ние не разбираме къде е източникът на такова мощно магнитно поле, в какво се крие причината за неговата свръхустойчивост... нищо не разбираме. Можем само да градим фантастични хипотези относно такива свойства на пространството, за каквито по-рано не сме и подозирали. Или К-23... Как им казвате на тия черни красиви топчета, които се използват за украшения?

— „Черни пръски“ — отвърна Нънан.

— Да, да, „черните пръски“... Хубаво наименование... Та, вие знаете за техните свойства. Ако се пропусне светлинен лъч през някое от тия сферични тела, светлината излиза от него със закъснение, при което закъснението зависи от теглото на топчето, от размера и от още някои параметри, и честотата на изходящата светлина винаги е по-малка от честотата на входящата... Какво е това? Защо? Има една безумна идея, че уж тия ваши „черни пръски“ са всъщност гигантски области пространство, което има различни свойства от нашето, и е приело такава свита форма под въздействие на нашето пространство... — Валентин извади цигара и запали. — Накратко казано, обектите от тази група са напълно безполезни за сегашната човешка практика, макар от чисто научна гледна точка да имат фундаментално значение. Това са паднали от небето отговори на въпроси, които ние още не

умеем да зададем. Споменатият по-горе сър Исаак може би не би разгадал какво представлява лазерът, но във всеки случай би разбрал, че такъв уред е възможен, и това много силно би повлияло на научния му светоглед. Не искам да изпадам в подробности, но съществуването на такива обекти като магнитните капани, К-23, „белият пръстен“, с един замах зачерта цяло поле процъфтяващи до неотдавна теории и даде живот на свършено нови идеи. А нали освен това съществува още и трета група...

— Да — процеди Нънан. — „Пачата на вещиците“ и прочее гадости...

— Не-не. Всичко това трябва да се отнася или към първата, или към втората група. Аз имам предвид обекти, за които само сме чували, които никога не сме държали в ръце. Машината на желанията, „Бродягата Дик“, „веселите призраци“...

— Минутка, минутка — каза Нънан. — Това пък какво ще е? Машината на желанията — разбирам...

Валентин се разсмя.

— Виждате ли, ние също си имаме собствен работен жаргон. „Бродягата Дик“ — това е същият онзи хипотетичен мечок с пружинка за навиване, който безчинствува из развалините на завода. А „веселите призраци“ наричаме една опасна турбуленция, която се появявала на отделни места в Зоната.

— За пръв път чувам — рече Нънан.

— Разбирате ли, Ричард — поде отново Валентин, — ние човъркаме из Зоната вече две десетилетия, но не познаваме и една хилядна част от онова, което тя съдържа. А ако пък заговорим за въздействието на Зоната върху човека... Ето, впрочем, тук ще ни се наложи да въведем в класификацията още една група. Вече не обекти, а въздействия. Тази група е изучена безобразно лошо, макар да са натрупани, според мен, повече от достатъчно факти. Вие знаете, Ричард, аз съм физик и, следователно, скептик. Но понякога и аз чувствам как по кожата ми плъзва мраз, щом се замисля над тези факти.

— Живите покойници — промърмори Нънан.

— О, не. Живите покойници — това е нещо загадъчно, но не повече. Как да го кажа... Това е въобразимо, що ли. Но когато около

човека внезапно и сякаш безпричинно започнат да се случват извънфизични, извънбиологични явления...

— А, вие имате предвид емигрантите...

— Именно. Математическата статистика, знаете, е много точна наука, макар че и тя борави със случайности. И освен това, тя е много красноречива наука, много нагледна...

Валентин, изглежда, се беше понапил. Заговори по-силно, бузите му порозовяха, а веждите зад черните стъкла на очилата се вдигнаха високо и набръчкаха челото му като хармоника.

— Розалия! — неочаквано викна той. — Още коняк! Голяма чаша!

— Обичам трезвениците — с уважение рече Нънан.

— Не се отвличайте! — каза Валентин строго. — Слушайте какво ви разказват. Това е много странно. — Той пое чашата, наведнъж гаврътна половината и продължи: — Не знаем какво се е случило с горките хармънтци в самия момент на Посещението. Но ето, че един от тях решил да емигрира. Някакъв си най-обикновен еснаф. Бръснар. Син на бръснар и внук на бръснар. Преселва се той, да кажем, в Детройт. Отваря бръснарница и се започва някакъв дяволски кошмар. Над деветдесет процента от клиентите му измират в течение на една година: загиват в автомобилни катастрофи, падат от прозорците, изпоколват ги гангстери и хулигани, давят се на плитко и тъй нататък, и тъй нататък. Не стига това. Количеството комунални катастрофи в Детройт рязко нараства. Два пъти по-често се взривяват газови колонки. Три и половина пъти по-често възникват пожари заради неизправности в електрорежата. Тройно се увеличава количеството на автопроизшествията. Два пъти се покачва смъртността от грипни епидемии. Но и това не стига. Нараства количеството на стихийните бедствия в Детройт и околностите му. Отнякъде се вземат смерчове и тайфуни, невиждани по тези места от хилядо седемстотин и не знам си коя година. Отприщват се глъбините небесни и езерото Онтарио или Мичиган, или каквото беше там покрай Детройт, прелива от бреговете си... Е, и нататък все в тоя дух. И подобни катаклизми се случват във всеки град, във всяка местност, където се засели емигрант от район на Посещението, и количеството на тия катаклизми е право пропорционално на броя на емигрантите, заселили се на съответното място. И забележете, подобно въздействие оказват само ония

емигранти, които лично са преживели Посещението. Родените след Посещението не оказват никакво влияние върху статистиката на нещастните случаи. Вие сте преживели тук десет години, но сте пристигнали след Посещението — вас могат без всякакви опасения да ви заселват ако ще и във Ватикана. Как може да се обясни такова нещо? От какво трябва да се откажем — от статистиката? Или от здравия смисъл? — Валентин сграбчи чашата и на един дъх я допи.

Ричард Нънан се почеса зад ухото.

— М-да — каза той. — Аз общо взето доста съм слушал за тия неща, но честно казано, винаги съм си мислел, че всичко това е силно преувеличено, да се изразим по-меко. Просто като необходим предлог, за да се забрани емиграцията.

Валентин горчиво се усмихна.

— Бива си го предлогът, няма що! Че кой ще повярва на такова бълнуване? Можеха поне да измислят някакви епидемии... опасност от разпространяване на ненужни слухове... какво ли не!

Той се облегна на лакти върху масата и скръбно отпусна лице върху дланите си.

— Съчувствам ви — каза Нънан. — Наистина, от гледна точка на нашата могъща позитивистична наука...

— Или, да речем, мутагенното въздействие на Зоната — прекъсна го Валентин. Той свали очилата и втренчи в Нънан неподвиждащите си черни очи. — Всички хора, които достатъчно дълго общуват със Зоната; се подлагат на изменения — както фенотипни, така и генотипни. Знаете какви деца се раждат на сталкерите, знаете какво става със самите сталкери. Защо? Къде е мутагенният фактор? В Зоната няма никаква радиация. Химическата структура на въздуха и почвите в Зоната, макар и да има своя специфика, не представлява никаква опасност. При такива условия аз какво — в магии ли да почна да вярвам? В лоши очи?... Слушайте, Ричард, дайте още по една чаша. Аз нещо се разпалих, да го вземат мътните...

Ричард Нънан, с изписана на лицето насмешка, поиска още чаша коняк за лауреата и халба бира за себе си. После каза:

— Така си е. Аз, разбира се, съчувствам на вашите гърчове. Но откровено казано, лично мен живите покойници ме блъскат по мозъка много по-силно, отколкото даже данните на статистиката. Толкоз

повече, че статистическите данни не съм ги виждал никога, а покойниците съм и виждал, и мирисал предостатъчно...

Валентин лекомислено махна с ръка.

— А, вашите покойници... — профъфли той. — Уверявам ви, че от гледна точка на фундаменталните принципи, тия живи покойници не са ни повече, ни по-малко удивително нещо, отколкото вечните акумулатори. Просто „инаквите“ нарушават първия принцип на термодинамиката, а покойниците — втория, ето ви и цялата разлика. Всички ние сме в известен смисъл пещерни хора — нищо по-страшно от призрак или вампир не сме способни да си представим. А при това нарушаването на принципа на причинността е нещо много по-страшно, отколкото цели стада привидения... и всякакви там чудовища на Рубинщайн... или Валенщайн?

— Франкенщайн.

— Да, разбира се, Франкенщайн. Мадам Шели. Съпругата на поета. Или дъщерята. — Той неочаквано се засмя. — Тия ваши покойници имат едно любопитно свойство — автономна жизнеспособност. Може, например, да им отрежат крак и кракът ще ходи... тоест няма да ходи, разбира се... изобщо, ще живее. Отделно. Без всякакви физиологични разтвори... Та ето, неотдавна доставиха в института един безпризорен покойник. И-и-и... го препарираха. Това ми го разказа Лаборантът Бойда. Отделили дясната ръка заради някакви си там потребности, пристигат на другия ден, а тя им показва кукиш... — Валентин се разкиска. — А? И така до сега! Ту разгъне пръсти, ту пак ги подреди. Как мислите, тя какво иска да каже с това?

— Според мен, символът е доста прозрачен — каза Нънан, като си погледна часовника. — А не ни ли е време да се прибираме у дома, Валентин? Имам да свърша още една важна работа.

— Да вървим — въздъхна Валентин, опитвайки се напразно да намести лицето си в рамката на очилата. — Ф-фу, че ме напихте, Ричард... — Той стисна очилата си в две ръце и старателно ги монтира на мястото им. — С кола ли сте?

— Да, ще ви закарам.

Платиха и се отправиха към изхода. Валентин се държеше още по-изправен от обичайното и час по час с размах долепяше пръст към слепоочието си, приветствувайки познатите лаборанти, които с любопитство и изумление наблюдаваха светилото на световната

физика. На самия изход, докато поздравяваше усмихнатия до уши портиер, той избягва очилата от носа си и тримата вкупом се хвърлиха да ги ловят.

— Ф-фу, Ричард... — заваляше думите Валентин, вмъквайки се в пежото. — Ама вие без-бож-но ме напихте. Не бива така, дявол го взел... Неудобно е. Утре имам експеримент. Знаете ли, много любопитно нещо...

И той заразказва за предстоящия утре експеримент, като непрекъснато се отклоняваше към хрумналите му вицове, и все повтаряше: „Напихте ме... По дяволите...“ Нънан го откара в градчето на учените, решително пресече внезапно пламналия у лауреата порив да си долее („... и не с чаши, дявол го взел, а с бутилки... и какъв ти там по дяволите експеримент? Знаете ли какво ще направя аз с тоя ваш експеримент? Аз него ще го... отложам!“) и го предаде в ръцете на жена му, която при вида на съпруга си изпадна във весело негодувание.

— Г-гости? Кой? А, професор Бойд! Много ми е приятно! Сега ние с него ще се натряскаме! Ричард! Къде сте, Ричард?

Нънан не го чу, вече забързан надолу по стълбите. „Оказва се значи, че й те се боят“ — мислеше си той, настанявайки се отново в пежото. „Боят се, боят се високочелите... То и така си е редно. Те би трябвало да се страхуват даже повече, отколкото всички ние, малките хорица, взети заедно. Нали ние поне нищо не разбираме, а те най-малкото разбират до каква степен нищо не разбират. Надничат в тая бездънна пропаст и си знаят, че неизбежно ще трябва да се спускат там — може сърцето ти да спира от страх, но трябва да се спуснеш, а как ще се слиза, какво има там на дъното и, най-важното, ще има ли обратен път нагоре, ще има ли измъкване... А ние, грешните, зяпаме, тъй да се каже, в друга посока. Слушай, а може би така и трябва? Всичко да си върви по реда, пък ние все някак ще преживеем. Той правилно каза: най-героичната постъпка на човечеството е тази, че то е оцеляло и има намерение да оцелее и занаяпред... И все пак да ви отнесяха мътните макар!“ — каза Нънан на пришелците. „Не можахте да си направите пикника някъде на друго място. На Луната например. Или на Марс. И вие сте същата равнодушна сган, като всички, макар да сте се научили да свивате пространството. Пикник, видите ли, си устроили. Пикник...“

„Ами аз как, как да се оправям с моите пикници“ — мислеше той, докато караше бавно пежото по ярко осветените мокри улици. „Как да обърна нещата в своя полза? По принципа на най-малкото съпротивление. Като в механиката. За какъв дявол ми е скапаната инженерска диплома, ако не мога да измисля как по-хитро да сбарам за гушата оная безнога твар...“

Той спря колата пред дома, в който живееше Редрик Шухарт, и поседя малко зад волана, докато съобразяваше как да води разговора. След това измъкна „инаквото“, излезе от колата и чак тогава обърна внимание, че сградата изглежда необитаема. Почти всички прозорци бяха тъмни, в дворчето нямаше никого и дори там лампите не светеха. Това му напомни какво предстоеше да види сега, и той зиморничаво настръхна. Даже му дойде на ум, че може би си струваше да извика Редрик по телефона и да поприказват в колата или в някоя тиха кръчмичка, но той пропъди тая мисъл. Поради цял куп причини. „И освен всичко друго — каза си Нънан — хайде да не заприличваме на всички ония мизерни нещастници, които се разбягаха от тук като хлебарки, попарени с вряла вода.“

Той влезе във входа, изкачи се по отдавна неметеното стълбище. Наоколо тегнеше мъртва тишина, много от вратите, които гледаха към стълбищните площадки, бяха полуотворени, или направо зееха — откъм тъмните, празни антрета лъхаше гнил мирис на влага и прах. Той спря пред жилището на Редрик, приглади с длани косата зад ушите си, дълбоко въздъхна и натисна звънеца. Известно време зад вратата бе тихо, после там скръцнаха дъските на пода, ключалката изцрака, и вратата тихичко се откряна. Стъпки той така и не чу.

На прага бе застанала Маймунката, дъщерята на Редрик Шухарт. Откъм антрето върху стълбищната площадка падаше ярка светлина, и в първата секунда Ричард видя само тъмния силует на момичето и си помисли колко много се е източила за последните няколко месеца, но след това тя отстъпи навътре и той съзря лицето ѝ. Гърлото му мигновено пресъхна.

— Здравей, Мария — каза той, като се стараеше да говори колкото може по-ласкаво. — Как си, Маймунке?

Тя не отговори. Мълчаливо и абсолютно безшумно отстъпваше гърбом към стаята, като продължаваше да го гледа изпод вежди.

Изглежда не можеше да го познае. Пък и той, честно казано, не можа да я познае. „Зоната...“ — помисли той. „Мръсна работа...“

— Кой е там? — попита Гута, надникнала от кухнята. — Господи, Дик! Къде се изгубихте? Знаете ли, Редрик се върна!

Тя забърза към него, като в движение изтриваше ръцете си в пешкира, праметнат през рамото ѝ — все тъй красива, енергична, силна, само дето изглеждаше напрегната: с изпито лице и очите ѝ бяха някак си... като трескави.

Той я разцелува по бузата, връчи ѝ шлифера и шапката си и каза:

— Чухме, чухме... Все не можех да избира подходящо време, че да намина. Вкъщи ли си е той?

— Вкъщи е. Има там при него един... Скоро ще си тръгва, сигурно, те доста отдавна са седнали. Влизайте, Дик...

Той направи няколко крачки по коридора и се спря на прага на гостната. Старецът седеше до масата. Сам. Неподвижен и леко килнат на една страна. Розовата светлина на абажура падаше върху широкото му, тъмно лице, сякаш изрязано от старо дърво, хлътналата беззъба уста, неподвижните, лишени от блясък очи. И веднага Нънан почувства миризмата. Той знаеше, че това е игра на въображението, че миризмата се усещаше само през първите дни, а след това изчезваше напълно, но Ричард Нънан я надушваше сякаш с паметта си — тежката миризма на разровена пръст.

— Да отидем в кухнята — припряно изрече Гута. — Аз съм започнала там да готвя вечерята, и покрай това ще си поприказваме.

— Да, разбира се — каза Нънан бодро. — Толкова време не сме се виждали... Нали още не сте забравили, че обичам да си пийна преди вечеря?

Минаха в кухнята, Гута веднага отвори хладилника, а Нънан се разположи край масата и се огледа. Както винаги, тук всичко беше чисто, всичко блестеше, над тенджерките се издигаше пара. Печката беше нова, полуавтоматична, значи, в къщата имаше достатъчно пари.

— Е, как е той? — попита Нънан.

— Ами все същият си е — отговори Гута. — Отслабнал беше в затвора, но сега вече го поохраних.

— Рижав?

— Има си хас!

— Зъл?

— И още как! Това си му е до гроб.

Гута постави пред него чаша с „кървавата Мери“ — прозрачният слой руска водка сякаш висеше над пласта доматиен сок.

— Не е ли много?

— Точно е. — Нънан с пълни гърди си пое дъх и като замижа, бавно изля сместа в гърлото си. Добре му дойде. Той си спомни, че за целия ден всъщност за пръв път е изпил нещо съществено. — Е, това вече е друга работа — изпъшка той. — Сега вече може да се живее.

— Всичко наред ли е при вас? — попита Гута. — Защо така дълго не се обаждате?

— Проклетата работа — вдигна рамене Нънан. — Всяка седмица се канех да намина или поне един телефон да ви звънна, но най-напред трябваше да пътувам до Рексополис, след това пък се завихри един скандал, после ми казаха: „Редрик се върнал“, добре, викам си, защо да им преча... Изобщо, въртележката ме понесе, Гута. Понякога се питам: и за какъв дявол се въртим така? За да натрупаме повече пари? А за какъв дявол са ни изтрябвали тия пари, щом само се въртим?...

Гута подрънча с капациите на тенджерките, взе от полицата пакет цигари и седна зад масата срещу Нънан. Очите ѝ бяха сведени надолу. Нънан забързано измъкна запалка, поднесе ѝ да запали, и отново, за втори път през живота си видя, че пръстите ѝ треперят, както тогава, когато Редрик току-що го бяха осъдили и Нънан дойде при нея да ѝ послужи с пари — в началото тя беше останала без пукната пара и ни една гадина от цялата сграда не искаше да ѝ даде назаем. По-късно в къщата се появиха пари и то, съдейки по всичко, много сериозни, и Нънан се досещаше откъде, но въпреки това продължаваше да идва, носеше на Маймунката лакомства и играчки, по цели вечери пиеше с Гута кафе и планираше заедно с нея бъдещия благополучен живот на Редрик, а после, наслушал се на разказите ѝ, отиваше при съседите и се опитваше някак си да ги укроти, вразуми, обясняваше, увещаваше ги и най-сетне, загубил търпение, ги заплашваше: „Като се върне един ден Рижият, кокалите ви ще изпотроши...“ — нищо не помогна.

— А как е вашата приятелка? — попита Гута.

— Коя?

— Ами... с която идвахте тогава... една такава бледичка...

— Каква ти приятелка — това беше стенографката ми! Омъжи се и напусна.

— Трябва да се ожените, Дик. Искате ли аз да ви избира невеста? Нънан отвори уста да каже както винаги: „Е, нека поотрасне Маймунката, пък...“ — но навреме се спря. Сега вече това би прозвучало зле.

— Стенографка ми трябва на мен, не жена — промърмори той. — Зарежете вашия рижав дявол и елате на работа при мен. Та вие бяхте превъзходна стенографка! Старият Харис и досега си спомня за вас.

— Има си хас да не ме помни — рече тя. — Тогава за малко щях да си потроша ръката о главата му.

— Не думай! — Нънан се престори на учуден. — Я го гледай ти, дъртия Харис!

— Господи — каза Гута. — Че той не ми даваше да мина покрай него. Само от едно ме беше страх, да не разбере Ред.

Безшумно влезе Маймунката — възникна на вратата, погледна към тенджерките, към Ричард, после се приближи до майка си и се прислони към нея, отвърнала лице.

— Е, какво, Маймунке — бодро каза Ричард Нънан. — Искаш ли шоколадче?

Той бръкна във вътрешния си джоб, измъкна шоколадово автомобилче в прозрачна опаковка и го протегна към момиченцето. Тя не се и помръдна. Гута пое шоколадчето от ръката му и го остави на масата. Устните ѝ внезапно побеляха.

— Да, Гута — продължи все тъй бодро Нънан. — Пък аз, знаете ли, се наках да се местя. Омръзна ми да живея в хотел. Първо, все пак ми е далече до института...

— Тя вече почти нищо не разбира — тихо произнесе Гута, и той млъкна наред дума, взе чашата с две ръце и се зае безсмислено да я върти между пръстите си.

— Не ме попитайте как живеем — продължи тя — и правилно постъпвате. Само че вие сте ни стар приятел, Дик, и от вас няма какво да крием. Пък и как да го скриеш.

— На лекар ходихте ли?

— Да. Нищо не могат да направят. А един каза... — тя замълча.

И той мълчеше. Нямахше за какво да се говори, не му се искаше и да мисли за това, но внезапно го удари страшна догадка: това е нашествие. Не пикник край пътя, не покана за контакт — а нашествие!

Те не могат да променят нас, но проникват в телата на нашите деца, и променят тях по свой образ и подобие. Втресе го, но в този момент си спомни, че вече бе чел нещо подобно, в някаква евтина книжка с ярки гланцови корици, и от този спомен му олекна. Може да се измисли какво ли не. В действителност никога не става така, както го измислят.

— А един каза, че тя вече не е човек... — прошепна Гута.

— Глупости — глухо изрече Нънан. — Обърнете се към истински специалист. Обърнете се към Джеймс Катърфилд. Искате ли аз да говоря с него? Ще уредя да ви приеме...

— Това Касапина ли е? — Тя нервно се засмя. — Излишно е, Дик, благодаря. Точно той го каза. Види се, такава ни била съдбата.

Когато Нънан отново се осмели да вдигне поглед, Маймунката вече я нямаше, а Гута седеше неподвижно, устата ѝ беше полуотворена, очите — празни, а върху цигарата в пръстите ѝ бе нараснало дълго криво стълбче сива пепел. Тогава той побутна към нея чашата по масата и проговори:

— Направете ми още една доза, мила... и за себе си направете. И да пием.

Тя отрони пепелта, потърси с очи къде да хвърли угарката, хвърли я в мивката.

— За какво? — произнесе тя безжизнено. — Ето кое не мога да разбера. Какво толкова сме направили? Нали все пак не сме ние най-лошите в тоя град...

Нънан помисли, че тя сега ще заплаче, но тя не заплака — отвори хладилника, извади водка и сок, свали от полицата втора чаша.

— Вие все пак не се отчайвайте — каза Нънан. — Няма по света нещо, което да не може да се оправи. И, повярвайте ми, Гута, аз имам много големи връзки. Всичко, което мога — ще го направя...

Сега и той самият вярваше в това, което говори, и вече прехвърляше в ума си имена, връзки и градове, и вече му се струваше, че май е чувал някъде нещо за подобни случаи, и като че ли всичко завършило благополучно, трябваше само да се сети къде е било това и кой е лекувал, но в този миг изведнъж си спомни защо е дошъл тук, и си спомни за господин Лемхен, и си спомни за какво се беше сприятелил с Гута, и вече му се отця да мисли за каквото и да било, и той пропъди от себе си всички свързани мисли, отпусна се и зачака да му поднесат питието.

В това време откъм входното антре се чува провлачени стъпки, потропване и отворотелният, особено сега, глас на Лешояда Барбридж изгъгна:

— Я-а, Рижи! А при жена ти, види се, някой се е домъкнал — заплес... Аз на твое място нямаше да оставя тая работа така...

И гласът на Редрик:

— Пази си протезите, Лешояд! Дръж си езика зад зъбите. Ей ти вратата, не забравяй да си идеш, че на мен ми е време за вечеря.

И гласът на Барбридж:

— Пфу, да му се не види макар, вече и да не се помайтапи човек!

И Редрик:

— Минало ни е на нас времето за майтапи. И точка. Айде, айде, движение, не се мотай!

Ключалката изщрака и гласовете станаха по-приглушени — очевидно и двамата бяха излезли на стълбищната площадка. Барбридж каза нещо с половин уста, и Редрик му отговори: „Стига, стига, поговорихме си!“ Пак ръмженето на Барбридж и резкия глас на Редрик: „Казах — стига!“ Екна вратата, изтропаха бързи стъпки в антрето и на прага на кухнята се появи Редрик Шухарт. Нънан стана да го посрещне и двамата здраво стиснаха ръце.

— Така си и знаех, че си ти — каза Редрик, като оглеждаше Нънан с бързите си зелени очи. — У-у, че си надебелял, шишко! Отглеждаш си ти задник по баровете... Е-хе! Ама вие тук, както ви гледам, весело си прекарвате времето! Гута, бабке, я ми забъркай една порция, че трябва да ви настигам, нали?...

— А, ние още не сме и започнали — рече Нънан. — Тъкмо се канехме. Може ли човек да избяга от тебе!

Редрик рязко се изсмя, тикна Нънан с юмрук в рамото.

— Сега ще видим кой кого има да настига, кой кого ще изпреварва! Аз, братко, две години постих, аз, за да те настигна, сега цистерна трябва да изпия... Да вървим, да вървим оттатък, какво сме заседнали тук в кухнята! Гута, домъкни вечерята...

Той се гмурна в хладилника и отново се изправи, хванал във всяка ръка по две бутилки с различни етикети.

— Ще се напием! — обяви той. — В чест на най-добрия приятел Ричард Нънан, който не зарязва своите в беда! Макар да няма никаква полза от това. Ех, Ваксата го няма, жалко...

— Ами звънни му — предложи Нънан.

Редрик завъртя яркорижката си глава.

— До там още не са измислили как да прокарат телефон, дето трябва да му звъня. Хайде, хайде да почваме.

Той пръв влезе в гостната и стовари бутилките на масата.

— Ще се натряскаме, татенце! — обърна се той към неподвижния старик. — Това е Ричард Нънан, наш приятел! Дик, а това е баща ми, Шухарт-старши...

Ричард Нънан, съсредоточил се мислено в непроницаем възел, ухили уста до ушите, размаха длан във въздуха и каза на покойника:

— Много се радвам, мистър Шухарт. Как сте със здравето?... Всъщност, ние се знаем, Ред — обърна се той към Шухарт-младши, който се ровеше из барчето. — Ние се виждахме веднъж, наистина бегло, но...

— Сядай — каза му Редрик, като кимна към стола срещу стареца. — Ти, ако ще си говориш с него, говори по-силно, че той нищичко не чува.

Редрик нареди чашите, бързо отвори бутилките и каза на Нънан:

— Наливай. На тате съвсем малко, само на дъното...

Нънан се зае полека да пълни чашите. Старецът седеше в предишната поза, втренчен в стената. Изобщо не реагира, когато Нънан поднесе чашата към него. А Нънан вече бе успял да превключи на новата ситуация. Това беше игра, страшна и жалка, играта разиграваше Редрик, и той се включи в тая негова игра, тъй както цял живот се бе включвал в чуждите игри, и страшни, и жалки, и срамни, и дивашки, и много по-опасни от тази. Редрик, вдигнал чаша, произнесе: „Е, какво, потегляме ли?“ — и Нънан по съвсем естествен начин погледна към стареца, а Редрик нетърпеливо позвънтя с чашата си о чашата на Нънан и рече: „Давай, давай, ти за него не се тревожи, той няма да изпусне своето...“ — и тогава Нънан също тъй напълно естествено кимна, и те пиха.

Редрик изкрюка от удоволствие и, с блеснали очи, заговори с все същия възбуден, малко изкуствено приповдигнат тон:

— Толкоз, братле! Затворът повече няма да ме види. Само ако знаеше, мили мой, колко си е хубаво у дома! Пари имам, нацелил съм си една разкошна къща, с градина ще бъдем, не по-лоша от тая на Лешояда... Знаеш ли, аз нали исках да емигрирам, още в затвора го

реших. За какъв дявол ми е да кисна в това въшливо градче? Абе да върви, викам си, всичко по дяволите. Връщам се — здрасти, забранили емиграцията! Че ние какво — да не сме нещо чума̀ви станали за тия две години?

Той говореше и говореше, а Нънан кимаше, посръбвайки от уискито, вмъкваше съчувствени ругатни, риторични въпроси, а после заразпитва за къщата — що за къща, къде, на каква цена — и те с Редрик поспориха. Нънан доказваше, че къщата е скъпа и на неудобно място, извади бележника си и го заразлиства, като изброяваше адресите на изоставени вили, които можеха да се вземат на безценица, а ремонтът им би излязъл нищо пари, ако се подаде заявление за регистрация, получи се отказ от властите и се изиска компенсация.

— Ти май, като те гледам, и с недвижими имоти си се захванал — каза Редрик.

— Ами аз се занимавам по малко от всичко — отвърна Нънан и намигна.

— Знам, знам, чух за твоите афери из бардаците...

Нънан опули очи, опря показалец до устните си и кимна към кухнята.

— Стига бе, всички знаят — отметна глава Редрик. — Парите не миришат. Сега вече и аз се уверих в това... Ама пък да си подбереш Кокала за управител — щях да се скъсам от смях, като научих! Пуснал, разбираш ли, козела в градината... Че той си е пълна откачалка, аз от малък го знам!

В този миг старецът бавно, с вдървени движения — като някаква огромна кукла — вдигна ръка от коляното си и с дървено тропане я пусна на масата, редом със своята чаша. Ръката беше тъмна, синкава, сгърчените пръсти я правеха да прилича на кокоши крак. Редрик млъкна и се загледа в него. В лицето му нещо трепна и Нънан с изумление видя върху тази луничава хищна физиономия най-истинска, най-неподправена любов и нежност.

— Пийнете, татенце, пийнете си — ласкаво каза Редрик. — По мъничко може, пийнете си за здраве... Нищо — с приглушен глас каза той на Нънан, като му намигна заговорнически. — Той ще се добере до тая чашка, ти бъди спокоен...

Както го гледаше, Нънан си спомни какво чудо беше, когато лаборантите на Бойд се бяха явили тук да приберат тоя покойник.

Лаборантите бяха двама, и двамата яки съвременни момчета, спортистчета и така нататък, и освен тях имаше и лекар от градската болница, също придружаван от двама санитарни хора, груби и силни, навикнали да мъкнат носилки и да усмиряват буйстващи луди. Покъсно единият от лаборантите разказваше, че „оня рижия“ отначало май не разбрал за какво точно става дума, пуснал ги в жилището, дал да прегледат баща му, и вероятно тъй щяха и да си откарат стареца мирно и тихо, защото Редрик май си бил въобразил, че ще водят баща му в болницата на профилактика. Обаче тия дръвници-санитарни, които в хода на преговорите стърчали в кухнята и зяпали как Гута мие прозорците, да вземат, като ги повикали, че да понесат стареца като талпа — повлекли го, изтървали го на пода. Редрик побеснял и тогава най-отпред се изтъпанил дръвникът-лекар и взел, та му обяснил подробно какво и що. Редрик го слушал минута или две, а после без всякакво предупреждение се взривил като водородна бомба. Разказващият всичко това лаборант и сам не можел да си спомни кога е отлетял на улицата. Рижият дявол изтъркалял по стълбите всичките петима, при това на нито един не позволил да си отиде самостоятелно, на собствен ход. Всички те, по думите на лаборанта, излетели през парадния вход като артилерийски снаряди. Двама останали да се търкалят на плочника в безсъзнание, а тримата други Редрик гонил по улиците през четири квартала, след което се върнал при колата на института и направил на сол всичките й стъкла — шофьор в колата отдавна нямало, той отпрашил по улицата в противоположно направление...

— На мене тука в един бар ми показаха нов коктейл — каза Редрик докато наливаше уиски в чашите. — „Пачата на вещиците“ се нарича, ще ти направя един, ама после, след като хапнем. Защото, братко, това е такова нещо, че да го погълнеш на празен стомах направо си е опасно за живота: отсичат ти се и ръцете и краката от една порция... Ти както искаш, Дик, обаче аз тебе днес ще те напия. И теб ще напия, и аз ще се напою догоре. Доброто старо време ще си спомним, „Борж“ ще си спомним... А горкият Ърни и до сега е в затвора, знаеш ли? — Той пи, обърса уста с опакото на дланта и попита небрежно: — А какво става из института, още ли не са се захванали с „пачата на вещиците“? Аз, знаеш, малко съм поизостанал от науката...

Нънан веднага разбра накъде бие Редрик и защо насочва разговора към тая тема. Той плесна с ръце и каза:

— Какво говориш, човече! Не знаеш ли какви фиести имаше около тая „пача“? За Кариганските лаборатории чувал ли си? Има един такъв частен дюкян... Та, сдобили се те с порция от „пачата“...

И той разказа за катастрофата, за скандала, че така и не успели да напишат нишката, откъде се е взела „пачата“ — така и не се разбрало, а Редрик слушаше уж разсеяно, цъкаше с език, кимаше с глава, а после решително ливна още уиски в чашите и отсече:

— Така им се пада — паразити проклети, дано пукнат...

Пак пиха, Редрик погледна към баща си и отново в лицето му нещо трепна, той протегна ръка и подбутна чашата по-близо до сгърчените пръсти, и пръстите изведнъж се разтвориха и после пак се свиха, обхващайки дъното на чашата.

— А, така вече работата по-бърже ще тръгне — каза Редрик. — Гута! — развика се той. — Дълго ли още ще ни мориш с глад?... Тя сега заради тебе се стареа — обясни той на Нънан. — Задължително ще приготви твоята любима салата с миди, отдавна се е запасила с тях, видях аз... Е, та как вървят изобщо работите в института? Намерихте ли нещо ново? При вас там, казват, сега навсякъде автомати работят, ама нещо малко изработвали...

Нънан захвана да разказва за институтските работи, а докато разказваше, край масата редом със стареца нечуто възникна Маймунката, постоя, подпряла върху плота мъхнатите си лапички, и ненадейно съвсем по детски се прислони към покойника и положи глава върху рамото му. И Нънан, като продължаваше все така да дърдори, помисли с ужас, загледан в тези две чудовищни порождения на Зоната: „Господи, та какво повече?! Какво още трябва да се направи с човечеството, та то да проумее, да изтрезнее? Нима ей това, на — е малко?...“ Той знаеше, че това е малко. Той знаеше, че милиарди и милиарди нищо не знаят и нищо не искат да знаят, а дори и да научат — ще се поужасяват десет минути и пак ще се затворят в черупките си. „Ще се напия — помисли си той яростно. — По дяволите Барбридж, по дяволите Лемхен... и това семейство, от Бога прокълнато, по дяволите! Ще се напия.“

— Ти какво така си се вторачил в тях? — полека попита Редрик. — Не бой се, за нея това не е вредно. Даже напротив — казват, от тях

се излъчвало здраве.

— Да. Знам — каза Нънан и на един дъх пресуши чашата си.

Влезе Гута, делово изкомандва Редрик да нареди чиниите и сложи на масата голяма сребърна купа с любимата салата на Нънан. И в този момент старецът, сякаш някой внезапно се бе опомнил и бе подръпнал конците, с едно движение изля чашата в отворилата се уста.

— Е, момчета — каза Редрик с възхищение в гласа, — сега ще му дръпнем страхотен гуляй!

4.

РЕДРИК ШУХАРТ, 31-ГОДИШЕН

През нощта долината изстина, а на разсъмване стана съвсем студено. Те вървяха по насипа, като стъпваха върху изгнилите траверси между релсите, и Редрик гледаше как върху коженото яке на Артър Барбридж блещукат капчици сгъстена мъгла. Хлапакът крачеше леко, весело, сякаш зад гърба им не бяха останали изнурителната нощ, нервното напрежение, от което и до сега трепереше всяка жилка по тялото му, двата ужасни часа върху мокрото теме на плешивия хълм, които те прекараха в мъчителен полусън, притиснали гърбове един към друг за да се постопят и да изчакат, докато потокът „зеленило“ обтече хълма и се изниже в оврага.

От двете страни на насипа бе легнала гъста мъгла. От време на време тя изпълзяваше върху релсите на тежки, сиви струи, и на тези места те газеха до коляно из бавно кълбящата се мътилка. Миришеше на мокра ръжда, откъм блатата вдясно от насипа полъхваше на гнило. Наоколо не се виждаше нищо освен мъглата, но Редрик знаеше, че от двете им страни се стели хълмиста равнина с каменни сипеи, а отвъд равнината са скритите из мъглите планини. И освен това знаеше, че когато слънцето се покаже и мъглата се утаи в роса, той би трябвало да види някъде вляво скелета на разбития хеликоптер, а отпред — състав от няколко вагонетки, и тогава именно щеше да започне истинската работа.

Редрик в движение подпъхна длан между гърба си и раницата, за да я намести по-нагоре, така че ръбът на металната бутилка с хелий да не се врязва в гръбнака му. „Тежи, пущината, как ли ще пълзя с нея? Километър и половина на четири крака... Добре де, не мрънкай, сталкер, знаеше си какво те чака. Петстотин хилядарки те чакат в края на пътя, значи може да се поизпоттиш. Петстотин хиляди, лакомо парче, а? Дръжки ще им дам аз за по-малко от половин милион. И по никоя начин няма да пусна повече от трийсет хиляди на Лешояда. А на

сополанкото... а на сополанкото — нищо. Ако старият гад е казал поне половината истина, тогава на сополанкото — нищо“.

Той отново погледна гърба на Артър и известно време с присвити очи наблюдава как той с лекота прекрачва по две траверси наведнъж, широкоплещест, прибран в кръста, с тесни бедра, а дългите, смолисточерни като у сестра му, коси потрепват в такт със стъпките. „Сам се натресе — мрачно помисли Редрик. — Сам. И защо толкова отчаяно се натискаше? Направо трепереше целият, със сълзи в очите... «Вземете ме, мистър Шухарт! Какви ли не хора ми предлагаша, но аз бих искал само с вас, ония всичките за нищо не ги бива! Баща ми... но нали той сега не може».“ Редрик с усилие на волята отпъди тоя спомен. Беше му противно да мисли за това и, може би, тъкмо по тая причина се замисли за сестрата на Артър, за това как бе спал с онази Дина — и трезвен бе спал с нея, и пиан, и какво разочарование бе изпитвал всеки път... Да се чудиш просто: такава разкошна жена — до свършека на света да се любиш с нея, а всъщност — илюзия, измама, празна залъгалка, някаква нежива кукла, а не жена. Също както, спомняше си като малък, копчетата по блузката на майка му — едни такива кехлибарени, полупрозрачни, златисти, направо да ти се доще да ги пхнеш в уста и да ги засмучеш в очакване на някаква невероятна сладост, и той ги налапваше и смучеше, и всеки път оставаше страшно разочарован, и винаги забравяше за това разочарование — даже не че забравяше, ами просто някак си отказваше да повярва на собствената си памет, щом само ги видеше отново.

„А може пък неговото татенце да ми го е пробутал — помисли си той за Артър. — Я какво пушкало само е напъхал в задния си джоб... Не, едва ли. Лешоядът много добре ме познава. Лешоядът знае, че шегите с мен завършват лошо. И знае какъв съм, когато съм в Зоната. Не, всичко това са глупости. Не е той първият, дето ме е молил със сълзи на очи, някои и на колене са ми падали... А пистолетът — че те всичките ги мъкнат, когато им е за пръв път. За пръв и за последен. Нима наистина за последен? Ох, за последен път е, момко! Виждаш ли какво излезе сега, Лешояд: за последен път. Да, татенце, ако беше надушил ти какво крои синчето, дето си го измоли от Зоната, направо щеше да му строшиш ребрата с твоите патерици...“ Той внезапно почувства, че отпред има нещо — вече наблизно, на трийсетина-четиридесет метра.

— Спри! — заповяда той на Артър.

Младежът послушно замря на място. Реакцията му беше отлична — така и застина с повдигнат крак, а после бавно и предпазливо го отпусна на земята. Редрик спря до него. Коловозът на това място забележимо се спускаше надолу и напълно се стопяваше в мъглата. И там, в мъглата, имаше нещо. Нещо голямо и неподвижно. Безопасно. Редрик предпазливо подуши въздуха. Да. Безопасно.

— Напред — изкомандва тихо той, изчака докато Артър направи първата крачка и тръгна след него. С крайчеца на окото си зърна лицето на Артър, чистия му профил, гладката кожа на бузата и решително стиснатите устни под тънките мустачки.

Те се потопиха в мъглата до пояс, после до шия, а след още няколко секунди пред тях се провидя килнатият настрани железен масив на първата вагонетка.

— Край — обяви Редрик и взе да сваля от раменете си раницата. — Сядай, където стоиш. Почивка.

Артър му помогна да смъкне раницата, а после те седнаха един до друг на ръждивата релса, Редрик разкопча един от джобовете, извади вързопче с храна и термос кафе, и докато Артър разгръщаше вързопча и нареждаше сандвичите върху раницата, измъкна от пазвата си манерката, отвинти капачката и, затворил очи, отпи няколко бавни глътки.

— Ще пийнеш ли? — предложи той, като изтри гърлото на манерката с длан. — За храброст...

Артър обидено въртна глава.

— За храброст не ми е нужно да пия, мистър Шухарт — каза той. — По-добре малко кафе, ако разрешите. Доста е влажно тук, нали?

— Влажно е — съгласи се Редрик. Той скри манерката, избра си сандвич и задъвка. — Само да се поразсее мъглата, ще видиш, че тука наоколо са само блата. Преди по тия места толкова комари се въдеха — страшна работа...

Той замълча и си наля кафе. Кафето беше горещо, гъсто, сладко, то сега дори беше по-приятно за пиене, отколкото алкохола. От него лъхаше на дом. На Гута. И не просто на Гута, а на Гута по халатче, току-що събудена и топла от съня, с още запазена следа от възглавница върху бузата. „Напразно се забърках в тая работа — помисли си той. — Петстотин хиляди... И за какво са ми изтрябвали тия петстотин

хиляди? Бар ли ще купувам с тях, или що? Парите ти трябва, за да не мислиш за тях. Това е правилно. Това Дик добре го каза. Но нали аз и без друго не мисля за тях напоследък. За какъв дявол са ми тия пари? Къща имам, градина имам, работа из Хармънт винаги ще се намери... Лешояда, тая гнида воняща, той ми размъти главата, забаламоса ме като последния наивник, глупак...“

— Мистър Шухарт — изведнъж се обади Артър, като гледаше настрани. — А вие сериозно ли вярвате, че онова нещо изпълнява желанието?

— Глупости — разсеяно произнесе Редрик и замря с поднесено пред устата канче. — А ти откъде знаеш за какво такова „нещо“ сме тръгнали?

Артър смутено се засмя, пъкна разперени пръсти в гарвановочерната си коса, подръпна я и рече:

— Ами досетих се... Вече не си и спомням какво точно ме наведе на тая мисъл... Да кажем най-напред, че баща ми преди от сутрин до вечер дуднеше само за това Златно кълбо, а в последно време изведнъж престана, затова пък зачести с гостуванията у вас. Аз обаче знам — никакви приятели не сте вие, каквото и ще да си приказва баща ми... После, той някак си стана много странен напоследък... — Артър отново се засмя и завъртя глава на някакъв спомен. — А окончателно разбрах всичко, когато вие с него изпитвахте в пущинака оня малък дирижабъл... — Той потупа с длан по раницата, където лежеше стегнато навитият въздушен балон. — Честно казано, аз тогава ви проследих, и когато видях как издигате оня чувал с камъни и го водите над земята — всичко ми стана напълно ясно. Според мен в Зоната, освен Златното кълбо, нищо тежко вече не е останало. — Той отхапа от сандвича, подъвка и замислено проговори с натъпкана уста: — Само дето не разбирам как точно ще го захванете, то сигурно е гладко...

Редрик го наблюдаваше над ръба на канчето и си мислеше, колко много се различават те — бащата и синът. Нищо общо нямаше между тях. Ни в лицата, ни в гласовете, нито в душите. Гласът на Лешояда беше дрезгав, подмазвачески, подъл някак си, обаче, когато говореше за тия неща — беше железен. Не можеше да не се вслушаш. „Рижи — хриптеше тогава насреща му той, прегънат на две през масата. — Само ние двамата останахме, само ние, и то на двама ни се падат общо два

крака и двата са твои... Кой друг, ако не ти? Че това, може би, изобщо е най-ценното нещо в Зоната! На кого да се падне, а! На ония ли поплювковци да се падне, с техните машини? Ами нали аз го намерих, аз! Колко наши само умряха по пътя натам! А аз го намерих! За себе си го пазех. И сега на никого не бих го отстъпил, ама нали виждаш, ръцете ми са къси вече... Освен тебе — няма кой. Колко сукалчета разни насъсквах, цяло школо, разбираш ли, заради тях открих — не могат, кокалът им слаб... Добре, ти не вярваш. Като не вярваш — не вярваш. За тебе — парите. На мене ще дадеш... колкото ти решиш, знам аз, ти няма да ме обидиш... Пък аз, може, краката да си върна. Краката си да върна, ти това разбираш ли го! Нали Зоната ми отне краката, тогаз, може пак Зоната и да ми ги върне?..."

— Какво? — сепна се Редрик.

— Попитах, мога ли да запуша, мистър Шухарт?

— Да — каза Редрик. — Пуши, пуши... И аз ще запаля.

Той глътна наведнъж остатъка от кафето, измъкна цигара и, докато я размачкваше, впери поглед в редеещата мъгла. „Смахнат — помисли си. — Побъркан. Крака за него... мръсника... гнидата въшлива..."

От всички тия разговори в душата му се отлагаше някаква утайка, неясно каква. И не се разтваряше с времето, а напротив — все се трупаше и трупаше... И не можеше да разбере какво е това, но то му пречеше, сякаш с нещо се бе заразил от Лешояда, но не с някоя гадост, ами обратното... със сила някаква, какво ли? Не, не сила. Ами какво тогава? „Добре — каза си той. — Нека да речем така: да предположим, аз не съм стигнал до тук. Бил съм вече напълно готов, и раницата съм стегнал, обаче в тоя момент нещо е станало... например, спипали са ме. Лошо ли щеше да бъде? Определено да. Защо лошо? Ще загубя парите? Не, не е работата в парите... Че плячката ще падне в ръцете на ония гадове, като Прегракналия, Мършавия и тям подобните? Наистина, в това като че ли има нещо. Обидно е. Но мен какво ме засяга? Все едно, в края на краищата пак те ще докопат всичко..."

— Б-р-р-р... — Артър потръпна и размърда рамене. — До кости пронизва. Мистър Шухарт, може би сега ще дадете и на мен една глътка?

Редрик мълчешком извади манерката и я протегна към него. „Но нали аз не се съгласих веднага — внезапно помисли той. — Двайсет

пъти пращах Лешояда на майната му, а на двайсет и първия път все пак се съгласих. Някак си бях останал изобщо без сили. И последният ни разговор излезе съвсем кратък и напълно делови. «Здрасти, Рижи. Ето, картата донесох. Може би ще ѝ хвърлиш един поглед?» А аз го погледнах в очите, пък очите му, като циреи — жълти, с черна точка, и казах: «Дай». И това беше. Помня, че се напих тогава, цяла седмица пих, а на душата ми беше гадно... А, д-дявол да го вземе, не е ли все едно! Като съм тръгнал, тръгнал съм. Какво толкова се ровя из това, като с клечка из фъшкия! Да не би да ме е страх...“

Той трепна. Протяжно, унило скрибуцане ненадейно се разнесе из мъглата, Редрик скочи като изхвърлен от пружина и тутакси, като ужилен, скочи и Артър. Но вече отново бе тихо, само съскаха, потекли по насипа на струйки изпод краката им, ситни камъчета.

— Това, сигурно, е рудата, слегнала се е — неуверено, с мъка изговаряйки думите, прошепна Артър. — Вагонетките — с рудата... отдавна стоят...

Редрик гледаше право пред себе си и нищо не виждаше. Спомни си. Беше през нощта. Той се събуди точно от такова стенание, унило и протяжно, замирайки като в сън. Само че не беше сън. Стенеше Маймунката, а откъм другия край на къщата ѝ отвърщаше баща му, звукът много приличаше на сегашния, също такъв дълъг и скрибуцащ, само че с някакво клобочене. И те си разменяха и разменяха този зов — сто години и още сто години. Гута също се събуди и сграбчи Редрик за ръката, и те лежаха всичките тия сто години и още сто години и слушаха, а когато Маймунката замлъкна и си легна, той почака още малко, а после стана, втурна се в кухнята и на един дъх изгълта половин бутилка коняк. От тая нощ се пропи.

— Рудата е — бърбреше Артър. — Тя, нали знаете, с времето се сляга. От влагата, от ерозията, от всякакви такива причини...

Редрик погледна преbledнялото му лице и пак седна. Цигарата беше изчезнала някъде от пръстите му, той запали нова. Артър постоа още малко, като въртеше подплашено глава, после и той седна и каза със слаб глас:

— Аз знам, разправят, че уж в Зоната живеел някой. Някакви хора. Не пришълци, а именно хора. Уж Посещението ги е застигнало тук, а те мутирали... приспособили се към новите условия. Вие чували ли сте нещо за това, мистър Шухарт?

— Да — каза Редрик. — Обаче не е тук. В планините са, на северозапад. Овчари някакви.

„Ето с какво ме е заразил — мислеше си той. — С лудостта си ме е заразил. Ето, значи, защо съм тръгнал насам. Ето какво търся тук...“ Някакво странно и много ново усещане бавно го завладя, изпълни го изцяло. Той съзнаваше, че това усещане в действителност съвсем не е ново, че то отдавна се е таило нейде в недрата на същността му, но едва сега той се беше досетил за него, и всичко бе дошло на мястото си. И онова, което преди му се струваше глупост, налудничаво бълнуване на изкуфял старец, сега се бе превърнало в негова единствена надежда, в единствен смисъл на живота му, защото едва сега той разбра: единственото в целия огромен свят, което все още му бе останало, единственото, заради което бе живял през последните месеци, беше надеждата да стане чудо. А той, глупакът, дръвник нещастен, отблъскваше тази надежда, потъпкваше я, издевателстваше над нея, пропиваше я, защото така беше свикнал, защото никога през живота си, още от самото детство, не беше разчитал на никого, освен на себе си, и защото още от самото детство тази увереност в себе си за него се изразяваше в количеството зелени банкноти, които успяваше да изтръгне, одере, изгризе от обкръжаващия го равнодушен хаос. Така биваше винаги, така би продължило и по-нататък, ако той в края на краищата не се бе оказал в тази яма, от която нямаше да го измъкнат никакви зеленички, и в която да разчиташ на себе си беше абсолютно безсмислено. А сега тази надежда, вече не и надежда, а увереност в чудото го изпълни докрай, чак до върха на темето, и той вече се учудваше как е могъл по-рано да живее в такъв непрогледен, безизходен мрак... Той се засмя и тупна Артър с юмрук в рамото:

— Е, какво, сталкер — каза той. — Боядиса ли гащите? Свиквай, братле, не се притеснявай, в къщи ще ти ги операт.

Артър учудено го изгледа и несигурно се усмихна. А Редрик смачка омазнената хартия от сандвича, запрати я под вагонетката и се излегна, положил глава върху раницата и опрян на лакът.

— Добре де — примижа той. — Да предположим, например, че същото онова Златно кълбо наистина... Ти какво би си пожелал тогава?

— Значи, все пак вярвате? — бързо попита Артър.

— Това не е важно — вярвам ли аз там, или не вярвам. Ти ми отговори на въпроса.

Изведнъж и на него самия му стана интересно да разбере какво би могъл да поиска от Златното кълбо ей такъв един младок, още сукалче, довчерашен ученик, и той с весело любопитство следеше как Артър се мръщи, тревожи мустачките си, хвърля му изкосо по някой поглед и отново крие очи.

— Ами, естествено, крака за баща ми... — проговори Артър най-сетне. — Да бъде всичко наред вкъщи...

— Лъжеш, лъжеш — добродушно го прекъсна Редрик. — Ти, братле, имай предвид: Златното кълбо само най-съкровенията желаниа изпълнява, само такива, че ако не се сбъднат — по-добре направо да си окачиш примка на шията!

Артър Барбридж се изчерви, хвърли бърз поглед към Редрик, тутакси отново отпусна очи и съвсем се заля в руменина, чак сълзи изскочиха на ресниците му. Редрик се ухили, загледан в него.

— Всичко е ясно — проточи той почти ласкаво. — Добре, това не е моя работа. Дръж си тайната за себе си... — И тогава внезапно той си спомни за пистолета и реши, че, додето е време, трябва да се предвиди всичко, което може да бъде предвидено. — Какво е онова в задния ти джоб? — попита той небрежно.

— Пистолет — смънка Артър и прехапа устна.

— За какво ти е?

— За да стрелям! — предизвикателно отвърна Артър.

— Я зарежи тая работа! — строго каза Редрик и се надигна. — Дай го тук. В Зоната няма по кого да се стреля. Дай го.

Артър искаше нещо да каже, но си замълча, пхна ръка зад гърба си, измъкна армейския колт и го протегна към Редрик, като го държеше за дулото. Редрик взе пистолета за топлата грапава ръкохватка, подхвърли го, улови го и попита:

— Имаш ли някаква кърпа? Дай да го увия...

Той взе носната кърпа на Артър, чистичка, лъхаща на одеколон, загърна пистолета в нея и положи вързопа върху траверсата.

— Нека си стои тук засега — обясни той. — Ако даде Бог да се върнем — ще си го вземем. Може и наистина да се наложи да се браним със стрелба от патрулните... Макар че да стреляш по патрулите, това братко...

Артър решително завъртя глава.

— Не ми трябваше за това — каза той с досада. — Вътре има само един патрон. Та, ако станеше като с баща ми...

— Е-ето какво било-о... — проточи Редрик, като го гледаше в упор. — Е, за това можеш да не се тревожиш. Ако стане както с баща ти, все ще те домъкна до тук. Обещавам ти... Гледай, разсъмна се!

Мъглата се топеше пред очите им. По насипа вече изобщо я нямаше, а надолу и в далечината млечната ѝ пелена се снишаваше и чезнеше, през нея прорастаха закръглените четинести върхове на хълмовете, и тук-таме в основата им вече се провиждаше набраздената от ситни бръчици повърхност на прокисналото блато, покрита с редичък немощен ракитак, а на хоризонта, отвъд хълмовете, в яркожълто лумнаха планинските върхове, и небето над планините беше ясно и синьо. Артър се огледа през рамо и възхитено извика. Редрик също се огледа. На изток планините изглеждаха черни, а над тях пламтеше и преливаше познатото изумрудено зарево — зеленото сияние на Зоната. Редрик се надигна и, като разкопчаваше колана си, каза:

— Няма ли да се облекчиш? Да знаеш, че после нито ще има къде, нито кога...

Той заобиколи вагонетката, приклепна край насипа и, като попъшкваше, се загледа как бързо гасне, налива се с розово-зеленото зарево, и оранжевият крайшник на слънцето изпълзва иззад хребета, и веднага от хълмовете се проточиха лилави сенки, всичко стана контрастно, обемно, всичко се виждаше като на длан, и право пред себе си, на около двеста метра, Редрик видя хеликоптера. Въртолетът беше паднал, види се, в самия център на „комарската плешивина“, и целият му корпус бе сплескан като тенекиена палачинка, само опашката бе оцеляла — тя стърчеше изкривена като черна кука над прореза между хълмовете, и стабилизиращият винт беше останал цял — ясно се чуваше как проскърцва, полюшван от лекия ветрец. „Плешивината“ очевидно се беше случила много мощна, даже не бе могъл да избухне истински пожар, и върху смазания метал отчетливо се открояваше червено-синята емблема на кралските военновъздушни сили, която Редрик вече от сума ти години не беше виждал, и даже май беше забравил как точно изглежда.

След като се облекчи, Редрик се върна при раницата, извади картата и я разстла върху спечената рудна купчина във вагонетката. Самата кариера от тук не се виждаше, засланиеше я хълм с почерняло обгоряло дърво на върха. Този хълм трябваше да се заобиколи отдясно, по впадината между него и съседния хълм, който също се виждаше от тук, съвсем гол, с рижо-кафяв каменен сипей по целия склон.

Всички ориентири съпадаха, но Редрик не изпитваше удовлетворение. Многогодишният инстинкт на сталкера категорично се бунтуваше срещу самата мисъл, нелепа и противоестествена, да се прокарва пътека между две близки възвишения. „Хубаво де — помисли си Редрик, — ще проверим тая работа. На място ще се види най-добре“. Пътеката по тая впадина водеше през блатото, по открито и равно място, което от тук изглеждаше безопасно, но като се вгледа, Редрик различи между сухите тревясапи буци някакво тъмносиво петно. Погледна в картата. На това място имаше кръстче и с чепати, разкривени букви беше написано: „Шмекера“. Червеният пунктир на пътеката минаваше вдясно от кръстчето. Прякорът като че ли му се стори познат, но кой беше тоя Шмекер, как е изглеждал и кога го е имало, Редрик не може да си спомни. Кой знае защо, в съзнанието му се мярна само: задимената зала в „Борж“, някакви пияни свирепи мутри, огромни червени лапи, стиснали чашите, гръмовен смях, раззинати жълтозъби устища — фантастичното стадо титани и гиганти, събрали се на водопой, едно от най-ярките възпоминания от детството му — първото посещение в „Борж“. „Какво ли донесох тогава? Май беше «пустилка». Направо от Зоната, мокър, гладен, зашеметен, с чувалчето през рамо, бе се изсипал с преплитащи се крака в тая кръчма, бухна чувала на плота пред Ърнест, като се озърташе настръхнал и злобно се зъбеше на всички страни, изтърпя гръмовния залп от издевателства, дочака, докато Ърнест — тогава още млад, винаги изтупан с папийонка — отброи колкото там му се полагаха зеленички... не, тогава още не бяха зелените, тогава вървяха ония квадратните, кралските, с някаква полугола мадама с плащ и венец... дочака, скри парите в джоба и неочаквано за самия себе си сграби от стойката една тежка бирена халба и с размах цапардоса с нея най-близката озъбена, хилеща се паст...“ Редрик се подсмихна и помисли: „А може това да е бил Шмекера?“

— Нима може да се минава между хълмовете, господин Шухарт?
— полугласно попита Артър, приведен над ухото му. Беше застанал зад него и също разглеждаше картата.

— Там ще видим — каза Редрик. Продължаваше да се взира в картата. Върху нея имаше още две кръстчета — едно върху склона на хълма с дървото, другото — върху каменния сипей. Пудела и Очилатия. Пътеката се провираше в ниското между тях. — Там ще видим — повтори той, сгъна картата и я пхна в джоба си.

Погледна към Артър и попита:

— Оправи ли се? — и без да дочака отговор, нареди: — Подай ми раницата. Тръгваме в предишния ред — каза той, като разтръскваше раницата и нагласяваше ремъците ѝ по-удобно. — Ти караш напред, да си ми пред очи във всяка минута. Не се озъртай, ами си отваряй ушите. Каквото заповядам — е закон. Имай предвид, ще се наложи много да пълзим, и през ум да не ти е минало да се плашиш от кал, ако заповядам — муцуната в калта без приказки... И си закопчай якенцето. Готов ли си?

— Готов съм — произнесе Артър глухо. Той здравата нервничеше. От руменината по бузите му нямаше и следа.

— Първо направление — натам. — Редрик рязко замахна с длан по посока към по-близкия хълм, на стотина крачки от насипа. — Ясно ли е? Напред.

Артър конвулсивно въздъхна и, като прекрачи релсата, странишком се запуска по насипа. Ситният чакъл шумно се сипеше след него.

— По-полека, по-полека! — каза Редрик. — Няма за къде да бързаш.

Той предпазливо се запуска след него, като по навик регулираше инерцията на тежката раница с мускулите на краката си. С крайчеца на околото през цялото време следеше Артър. „Бои се момчето — помисли си той. — И правилно се бои. Предчувства, навярно. Ако има същия нюх като на татенцето си, сигурно предчувства... Да знаеше само Лешояда как се обърнаха работите. Само ако знаеше Лешояда, че тоя път ще го послушам. «А ей тука, Рижи, сам не можеш мина. Щеш не щеш, обаче ще се наложи да вземеш някого със себе си. Мога да ти предложа някой от моите сополанковци — да похарчиш някой непотребен...» Убеди ме. За пръв път в живота си се съгласих на

такова нещо. Е, нищо — помисли си. — Може би... все пак аз не съм Лешояда, може пък да изхитруваме някак си, да се размине...”

— Стой! — заповяда той на Артър.

Младежът спря, затънал до глезени в ръждивата вода. Докато Редрик се спускаше, тресавището го засмука до коляно.

— Камъка виждаш ли? — попита Редрик. — Ей оня там, дето лежи под хълма. Давай към него.

Артър тръгна напред. Редрик го пусна на десет крачки и тръгна подире му. Тресавището под краката им мляскаше и вонеше. Беше мъртво тресавище — ни комари, ни жаби имаше, даже ракитакът тук беше изсъхнал и изгнил. Редрик по навик се оглеждаше настрани, но засега май всичко беше спокойно. Хълмът бавно се приближаваше, надигаше се с пълзене срещу още ниското слънце, после закри цялата източна част на небето. Край камъка Редрик се озърна към насипа. Насипът бе ярко озарен от слънцето, отгоре му бе застинала композиция от десетина вагонетки, част от вагонетките бяха излезли от релсите и лежаха килнати на една страна, насипът под тях беше покрит с ръждиви улеи от разпилялата се руда. А по-нататък, по посока на кариерата, на север от вагоните въздухът мътно трептеше и пулсираше, и от време на време из него мигновено припламваха, преливаха се и гаснеха малки пъстроцветни дъги. Редрик се загледа в това трептене, плю с пресъхнала уста и се обърна гърбом.

— Нататък — изхриптя той и Артър обърна към него напрегнатото си лице. — Ей ония парцали там, виждаш ли? Ама не гледаш където трябва. Ей там, по-надясно...

— Да — каза Артър.

— Е, това там е бил някой си по прякор Шмекера. Отдавна е бил. Не е слушкар по-големите батковци и сега лежи там специално за да показва пътя на умните хора. Мери сега два пръста вдясно от тоя Шмекер... Видя ли? Засече ли точката? Горедолу там, дето ракитакът е малко по-нагъсто... Карай нататък.

Сега те се движеха успоредно на насипа. С всяка стъпка водата под краката им ставаше все по-малко, и скоро те вече вървяха по сухи, пружиниращи бабуни. „А на картата тук навсякъде е само бласто — помисли си Редрик. — Остаряла е картата. Доста отдавна Барбридж не се е мяркал насам — и ето, че картата е остаряла. Лошо. То, разбира се, по сухото по-лесно се върви, ама по-добре си беше тук да си е онова

блато... Я каква крачка само е отпорил — помисли си той за Артър. — Сякаш марширува по централния булевард.“ Артър очевидно се беше окопитил и сега беше поел с пълен напред. Беше пъхнал едната си ръка в джоба, а другата весело размахваше, като че ли беше тръгнал на разходка. Редрик порови из джоба си, избра една двайсетинаграмова гайка и, като се прицели, я запрати към главата му. Гайката улучи Артър право в тила. Младежът охна, обхвана с две ръце главата си и рухна сгърчен върху тревата. Редрик спря над него.

— Ето така става тук, Арчи — рече той назидателно. — Това не ти е булевард, ти тука не си излязъл с мене на стъргалото.

Артър бавно се изправи. Лицето му беше побеляло.

— Ясно ли ти е? — попита Редрик.

Артър преглътна и кимна.

— Много добре. А следващият път ще блъскам през зъбите. Ако останеш жив. Марш напред!

„Обаче от хлапето можеше и да излезе сталкер — мислеше си Редрик. — Сигурно щяха да му викат Хубавеца. Арчи Хубавеца. Май вече имахме един Хубавец, наричаше се Диксън, пък сега му викат Лалугера. Единственият сталкер, който е попадал в «месомелачката» и все пак е останал жив. Късмет. Той пък, глупакът, и досега си мисли, че Барбридж го е измъкнал от «месомелачката». Дрън-дрън. От «месомелачката» няма измъкване... От Зоната го е извлякъл, това си е вярно. Имаше в сметката на Барбридж и такава една геройска постъпка. Ама само да беше се опитал да не го измъкне. Тия негови номера вече толкова бяха омръзнали на всички, че тоя път момчетата му бяха казали направо: сам — по-хубаво хич да не се връщаш. Всъщност нали оттогава прекръстихме Барбридж на Лешояда, преди си му викахме Катъра...“

Редрик внезапно усети върху лявата си буза едва забележимо раздвижване на въздуха и преди още да е успял да помисли каквото и да било, извика:

— Стой!

Протегна ръка наляво. Въздушното течение там се чувстваше по-силно. Някъде между тях и насипа се спотайваше „комарска плешивина“, а може и да минаваше по самия насип — ненапразно бяха нападали вагонетките. Артър стоеше като вкопан, дори главата си не беше извърнал.

— Дръж по-вдясно — заповяда Редрик. — Напред.

„Да, нелош сталкер щеше да бъде... По дяволите, да не би сега и да го жалия! Само това липсваше. А мене някой някога да ме е жалил?... Общо взето, май да, жалили са ме. Кирил ме е жалил. Сега и Дик Нънан. Вярно, той комай не толкова мене жали, колкото се присламчва към Гута, ама пък може и мене да жали — при порядъчните хора едното не пречи на другото... Само дето аз не мога да пожаля никого. Аз трябва да избирам: или — или...“ Той за пръв път с пълна яснота си представи този избор: или този хлапак, или моята Маймунка. Тук няма и какво толкова да се избира, всичко е ясно. Стига само чудото да е възможно, обади се един глас отвътре, и той с ужас и ожесточение потъпка тоя глас в себе си.

Отминаха купчината сивкави парцали. От Шмекера не беше останало нищо, само недалеч в изсъхналата трева лежеше дълга, съвсем проядена от ръждата метална тръба — минотърсач. Тогава мнозина използваша минотърсачи, тихомълком ги купуваха на черно от армейските интенданти, надяваха се на тия прибори като на самия Господ Бог, а после само за няколко дни двама сталкери един след друг загинаха с тях, убити от подземните разряди. И от тогава опитите секнаха... „Кой все пак беше тоя Шмекер? Лешояда ли го беше подмамил тука, или той сам беше дошъл? И защо всички тях толкова ги е теглело насам, при тая кариера? Защо аз нищо не съм чувал за това?... Дявол да го вземе, ама че припича! И това е от сутринта, а какво ли ще е после?“

Артър, който крачеше на пет стъпки пред него, вдигна ръка и отри потта от челото си. Редрик хвърли един поглед към слънцето. Слънцето още си беше ниско над хоризонта. И тогава той внезапно осъзна, че сухата трева под краката им не хрущи, както преди, а сякаш скърца, като картофено брашно, и вече не е бодлива и твърда, както по-рано, а е мека и рехава — тя се разпадаше под ботушите като парцалива пепел. Съзря отчетливите отпечатащи от стъпките на Артър и се хвърли на земята с вик: „Легни!“

Стовари се с лице в тревата и тя се разлетя на прах изпод бузата му, и той заскърца със зъби от яд, че толкова не им е провървяло. Той лежеше, като се стараше да не шава, все още надявайки се, че може би ще им се размине, макар и да разбираше, че са загазили. Жегата се усиливаше, натискаше го, омотаваше цялото му тяло като чаршаф,

наквасен във вряла вода, очите му се обливаха в пот, и Редрик със закъснение кресна на Артър: „Не мърдай! Търпи!“ И сам стисна зъби да търпи. И щеше да изтърпи, и всичко щеше да се размине мирнокротко, щяха само да се поизпотят, но Артър не издържа. Дали не чу какво му извикаха, дали се беше уплашил извън всякаква мярка, а може и да го беше напекло отведнъж и още по-силно, отколкото Редрик — но тъй или иначе той загуби всякакъв контрол върху себе си и сляпо, с някакъв гърлен вой се хвърли наведен накъдето го бе подгонил безмозъчният инстинкт — назад, тъкмо натам, където в никакъв случай не трябваше да се бяга. Редрик едва успя да се надигне и с две ръце да го сграбчи за крака, и той с цяло тяло се просна на земята, като вдигна облак прах, изскимтя с неестествено тънък глас, ритна със свободния си крак Редрик в лицето, загърчи се и се замята, но Редрик, вече и сам зле съобразяващ от болка, пропълзя отгоре му, притиснал опърленото си лице о коженото яке, като се стремеше да го стъпче, да го втрие в земята, сграбчил с две ръце за дългите коси мятащата се глава и удряйки бясно с върховете на обувките и с колене по краката, по земята, по задника му. Той смътно дочуваше стоновите и мученето, разнасящи се изпод него, и своя собствен прегракнал рев: „Не мърдай, жабо, лежи, ще те убия!...“ — а отгоре му все наваляха и наваляха тонове нажежени въглени, и вече пламтяха дрехите и цвърчеше, издувайки се на пукащи мехури, кожата по ръцете и краката му, и той, забил чело в сивата пепел, докато трескаво укротяваше и натискаше с гръд главата на тоя проклет сополанко, най-сетне не издържа и с все сила закрепця...

Не си спомняше кога е свършило всичко това. Разбра само, че отново може да диша, че въздухът отново е станал въздух, а не нажежена пара, изгаряща гърлото, и съобрази, че трябва да се бърза, че трябва колкото може по-скоро да се махат от тая дяволска скара, преди тя отново да се е спуснала отгоре им. Той се свлече от гърба на Артър, който лежеше съвсем неподвижен, стисна двата му крака под мишница и, като си помагаше със свободната ръка, запълзя напред, без да спуска очи от онази черта, отвъд която отново започваше тревата, мъртва, суха, бодлива, но истинска — тя му се струваше сега най-великото обиталище на живота. Пепел скриптеше между зъбите му, обгореното му лице още пареше, обливано от остатъците жега, потта се стичаше направо в очите — навярно заради това, че той вече нямаше нито

вежди, нито ресници. Артър се влачеше отзад, сякаш нарочно се зацепваше с проклетото си яке, сварената кожа на задника болезнено му пареше, а раницата при всяко движение го подпираше в обгорелия тил. От болка и задуха Редрик с ужас помисли, че съвсем се е сварил и сега вече не ще може да стигне. От страх той още по-силно заработи със свободния си лакът и с колене, като изтласкваше през пресъхналата си глътка най-ужасните ругатни, каквито можеха да му дойдат наум, а после ненадейно с някаква налудничава радост си спомни, че в пазвата му е скрита почти пълна манерка, миличката ми, тя ми е вярна дружка, няма да ме предаде, само да допълзя, е хайде още мъничко, давай, Ред, давай, точно така, хайде, хайде, още малко остана, в бога, в ангелите, под трийсет одеяла, на Северния полюс, в пришълците и в душицата му Лешоядска...

После той дълго лежа, потопил лицето и ръцете си в студената ръждива вода, като вдъхваше с наслаждение вонящата на гнило прохлада. Цял век би лежал така, но той се застави да се вдигне, застанал на колене, отхвърли раницата, пропълзя на четири крака до Артър, който все още лежеше неподвижно на трийсет крачки от блатото, и го обърна по гръб. Н-да, красиво момче беше. Сега това хубаво лице приличаше на черно-сива маска от запечена кръв, смесена с пепел, и няколко секунди Редрик с тъп интерес разглеждаше издълбаните бразди върху тая маска — следи от буците пръст и камъните. После се вдигна на крака, взе Артър под мишниците и го повлече към водата. Артър дишаше с хрипове и от време на време стенеше. Редрик го захвърли по лице в най-дълбоката локва и се просна до него, преживявайки отново насладата от мократа ледена ласка. Артър забълбука, задраска с крака, прибра ръце под тялото си и надигна глава. Очите му бяха облепени, той нищо не можеше да съобрази и жадно ловеше с уста въздуха, като плюеше и кашляше. После лека-полека погледът му стана осмислен и се спря върху Редрик.

— Пф-фу-у... — разтърси глава той, като пръскаше мръсна вода на всички страни. — Какво беше това, мистър Шухарт?

— Смъртта... смъртта беше... — неразбрано произнесе Редрик и се закашля. Опипа лицето си. Болеше. Носът му се бе подул, но веждите и ресниците, колкото и чудно да изглеждаше, си бяха на мястото. И кожата на ръцете му също се оказа цяла, само дето беше

малко позачервена. Ще рече, май и задникът му не беше прогорен до кокал... Той поопипа — не, явно не е до кокал, даже гащите му си бяха цели. Просто беше като попарен с вряла вода...

Артър също предпазливо опипваше с пръсти лицето си. Сега, когато страшната маска беше отмита от водата, физиономията му се оказа — също въпреки очакванията — почти наред. Няколко драскотини, синина на челото, долната устна — цепната, но иначе нищо му нямаше, общо взето.

— Никога не съм чувал за нещо подобно — проговори Артър и погледна назад.

Редрик също се огледа. Върху сивкавата изпепелена трева бяха останали множество следи, и Редрик остана поразен колко кратък, оказва се, е бил този страшен, безкраен път, който той бе пропъзлял, спасявайки се от гибел. Някакви си двайсетина — трийсет метра, не повече, имаше всичко на всичко от края на изпепелената плешивина, но слепешката и от страх той бе пълзлял по нея в някакъв дивашки зигзаг, като хлебарка по нагорещен тиган, и пак добре, че общо взето бе пълзлял накъдето трябва, а то като нищо можеше да запълзи към „комарската плешивина“ отляво, а можеше и да завие обратно... „Не, не можеше, помисли той с ожесточение. Някой новак, сукалче някое — би могло, но аз не съм ти сукалче, и ако не беше тоя глупак, изобщо нищо нямаше и да се случи, щях най-много да си попаря задника — и до там с всичките неприятности...“

Той погледна към Артър. Артър с пръхтене се миеше и пъшкеше, когато се случеше да засегне болезнените места. Редрик се надигна и, мръщейки се от съприкосновението на вкоравилата се от пек дреха с обгорялата кожа, излезе на сухо и се наведе над раницата. Виж раницата беше пострадала истински. Горните джобове чисто и просто бяха прогорени, всичките стъкларии в аптечката се бяха пръснали от жегата и от изпръхналото петно нетърпимо вонеше на медицина. Редрик разкопча капачето на джоба и се зае да изгребва парчетата, и в този момент Артър каза зад гърба му:

— Благодаря ви, мистър Шухарт. Измъкнахте ме.

Редрик си замълча. И таз добра — благодарности! Дотрябвал си ми — та ще те спасявам...

— Аз съм виновен — продължи Артър. — Нали чух, че ми заповядахте да легна, но много се изплаших, а пък когато ми припари

— съвсем си загубих ума. Много се страхувам от болка, мистър Шухарт...

— Я ставай — каза Редрик без да се обръща. — Това още нищо не е... Ставай де, какво си се излегнал!

Като засъска от болката в обгорените рамене, той метна раницата на гърба си, провря ръце под ремъците. Усещането беше такова, сякаш кожата на попарените места се беше сгърчила и покрила с болезнени бръчки. Страхувал се той от болката... Твоята болка с мед да я намажеш... Той се огледа. Нищо, слава Богу не бяха се отклонили от пътеката. Сега следваха тия хълмчета с покойниците. Гадни хълмчета — стърчат, мръсниците му, като дирника на някоя въртиопашка, а пък тая долчинка между тях... Той неволно се ухили. Ах, проклетият му дол, точно там е най-голямата гадост. Жабата.

— Оня дол между хълмовете виждаш ли? — попита той.

— Виждам.

— Право към него. Марш!

С тилната страна на дланта си Артър изтри нос и закрачи напред, като шляпаше из локвите. Той накуцваше и вече не изглеждаше толкова изправен и строен, както преди, беше се прегърбил и сега пристъпяше предпазливо, с големи опасения. „Ето, че измъкнах още един — помисли си Редрик. — Кой ли ще е по ред? Петият? Или шестият? И ето сега на — пита се: защо? Какъв ми е той — да не ми е нещо роднина? Да не съм се цанил да го дундуркам! Слушай, Рижи, а ти защо всъщност го мъкна? За малко и ти да ритнеш камбаната заради него... Сега обаче, на ясна глава, знам: правилно го мъкнах, без него не мога да мина, той ми е един вид заложник срещу Маймунката. Измъкнал съм не човек — а своя минотьрсач съм измъкнал. Миночистача си. Своя шперц. А там, в пъкъла, изобщо не се и сещах за това. Влачих го като роднина и дори през ум не ми минаваше да го захвърля, макар да бях забравил за всичко — и за шперца забравих, и за Маймунката забравих... И какво се получава? Излиза, че аз май наистина съм добро момче. Това и Гута ми го повтаря, и покойният Кирил ми го внушаваше, и Ричард през цялото време все за това ми дрънка... Намерили добряк, няма що. Зарежи тая работа — каза той на себе си. — Тая доброта тук за нищо не става. Трябва първо да мислиш, пък чак след това да мърдаш с ръце и крака. И да ти е за пръв и последен път, ясно? Добряк... Трябва да го запазя за «месомелачката»

— хладно и ясно помисли той. — Тук можеш да минеш през всичко, освен през «месомелачката».

— Стой — каза той на Артър.

Оврагът беше пред тях, и Артър вече бе спрял, загледан объркано към Редрик. Дъното на оврага беше покрито с гнойнозелена, мазно лъснала на слънцето пихтия, над повърхността ѝ димеше лека пара, която се стъстваше между хълмовете и на трийсет крачки вече не се виждаше нищо. И смрад. Дявол знае какво гниеше в това месиво, но на Редрик се стори, че сто хиляди разбъркани яйчени запъртъци, излени върху купчина от сто хиляди вонящи рибешки глави и спарена мърша от умрели котки, не биха могли да смърдят по-страшно. „Миризмичката, Рижи, там ще бъде такава, че да си издрайфаш душата, ама ти, такава... не се стъписвай“.

Артър издаде гърлен звук и заотстъпва. Тогава Редрик се отърси от вцепенението, забързано измъкна от джоба си пакетче памук, напоен с дезодорант, запуши ноздрите си с тампони и го подаде на Артър.

— Благодаря, мистър Шухарт — процеди Артър със задавен глас. — А някак си отгоре не може ли?...

Редрик мълчаливо го хвана за косите и обърна главата му към купчината парцали върху каменния насип.

— Това е бил Очилатия — рече той. — А върху левия хълм — от тук не се вижда — лежи Пудела. В същия вид. Разбра ли? Напред.

Пихтията беше топла, лепкава, като гной. Отначало те се движеха изправени в цял ръст, потопени до пояс, дъното под краката им за щастие беше каменисто и доста равно, но скоро Редрик дочу познатото жужене. По левия хълм, осветен от слънцето, не се виждаше нищо, но на склона отдясно, в сянката, заиграха бледолилави пламъчета.

— Наведи се — изкомандва той през зъби и сам се присви. — По-ниско, глупако! — викна той.

Артър уплашено се наведе и в същата секунда гръмотевичен разряд разпра въздуха. Над самите им глави се затресе в бесен танц разклонена мълния, едва забележима на фона на небето. Артър приседна и се потопи до раменете. Редрик, почувствал, че ушите му са заглъхнали от грохота, обърна глава и видя в сянката яркоаленото,

бързо топящо се петно сред натрошения камънак, и тутакси удари втора мълния.

— Напред! Напред! — закрещя той, без да чува гласа си.

Сега те се придвижваха клекнали на пети, с патешка стъпка, вирнали отгоре само главите си, и при всеки нов електрически разряд Редрик виждаше как дългите коси на Артър щръкват изправени, и чувстваше как хиляди иглички се впиват в кожата на лицето му. „Напред! — монотонно повтаряше той. — Напред!“ Вече нищо не чуваше. Един път Артър се обърна към него в профил и той мярна облещеното от ужас око, скривено към него, и побелелите подскачащи устни, и омазаната със зеленило потна буза. После мълниите заудряха толкова ниско, че се наложи да потопят и главите си. Зелената слуз слепваше устата, стана мъчително да се диша. Ловейки въздуха с уста Редрик изтръгна тампоните от носа си и неочаквано откри, че смрадта е изчезнала, че въздухът е изпълнен със свежия остър мирис на озон, а парата наоколо става все по-гъста, или може би в очите му притъмняваше, и вече не се виждаха хълмовете нито отдясно, нито отляво — нищо не се виждаше, освен облепената със зелена кал глава на Артър и жълтеникавата кълбяща се пара наоколо.

„Ще мина, ще мина — повтаряше си Редрик. — Не ми е за пръв път, цял живот съм така — до гуша в мръсотия, а над главата мълнии, никога нищо друго не е имало... И откъде се е взела тук всичката тая мръсотия? Каква мръсотия само... да полудееш, колко много мръсотия на едно място, тук е събрана мръсотията на целия свят... Това е Лешояда, помисли той яростно. Лешояда е минал от тук, след него е останало всичко това... Очилатия легнал отдясно, Пудела легнал отляво, и всичкото за какво? За да мине между тях Лешояда и да остави след себе си цялата своя мръсотия... Така ти се пада, каза си той. Който върви по стъпките на Лешояда, винаги ще гълта гнусната кал. Ти какво, не го ли знаеше по-рано? По цял свят е така. Те са твърде много, разните му Лешояди, заради което не е останало ни едно чисто място, всичко е оплескано... Нънан е глупак: ти, вика, Рижи, си нарушител на равновесието, рушител на реда, на тебе, видиш ли, Рижи, при всеки режим ти е зле, и при лошия ти е зле, и при добрия ти е зле, заради такива като тебе никога няма да дойде царството небесно на земята... Че какво разбираш ти бе, дебелако! Кога съм виждал аз справедлив ред? Кога си ме виждал ти мене да се погаждам с добра

власт? Та аз цял живот само това гледам, как умират Кириловците и Очилатите, а Лешоядите пропълзяват между техните трупове като червеи и мърсят, мърсят, мърсят...”

Той се подхлъзна на преобърналия се под крака му камък, потъна целият, изплува, видя съвсем близо до себе си лицето на Артър — разкривено, с облепени очи, и внезапно изстина за миг: стори му се, че е загубил посоката. Но не беше загубил пътя. Почти моментално осъзна, че трябва да се върви ето натам, където от пихтията стърчи черното теме на камъка, разбра го, макар че освен този каменен връх из жълтата мъгла не се виждаше нищо.

— Стой! — закрещя Редрик. — По-надясно! Надясно от камъка!

Той отново не чу гласа си и тогава догони Артър, улови го за рамото и взе да му показва с ръка: дръж посоката вдясно от камъка, главата наведена. „Ще ми платите вие за всичко това“ — помисли си той. Край камъка Артър се гмурна и в същия миг мълнията с грохот удари по черния връх, от който се разхвърчаха нажежени парчета чакъл. „Ще ми платите вие“ — повтаряше си той, докато потапяше глава и с все сили се изтласкваше с ръце и крака. В ушите му екна с тътен нов удар от мълния. „Душиците ви ще изтръскам аз заради всичкото това. В съзнанието му мимолетно се мярна: за кого говоря? Не знам. Но някой трябва да си плати за всичко, и някой ще си плати! Почакайте само, нека само да се добера аз до кълбото, до кълбото ми дайте да се добера, аз тая мръсотия всичката в гушите ви ще я натъпча, аз не съм ви Лешояда, друга сметка ще ви искам аз...”

Когато най-последно се измъкнаха на сухо, върху вече нагорещения от слънцето натрошен камънак, оглушени, зашеметени, изтърбушени, като се олюляваха и се улавяха един за друг за да не рухнат, Редрик съзря олющения автофургон, клекнал върху оголените си оси, и смътно си спомни, че тук, край тоя фургон, можеха да си поемат дъх в сянката. Примъкнаха се на сянка. Артър се простря по гръб и с вяли, безсилни пръсти заразкопчава якето, си, а Редрик се подпря с раницата върху стената на фургона, изтри как да е длани о чакъла и провря ръка в пазвата си.

— И на мен... — проговори Артър. — И на мен също...

Редрик се изненада колко гръмък глас има това хлапе, отпи, притвори очи, вслушвайки се как горещата, всеочистваща струя преминава през гърлото му и се разлива из гърдите, глътна още веднъж

и протегна манерката към Артър. „Това е“, помисли той вяло. „Преминахме. И през това преминахме. Сега — сметката, цифром и словом. Мислите си, че съм забравил? Не-е, всичко помня! Мислите, ще взема да ви благодаря, че ме оставихте жив, че не ме удавихте в тая помия? Кол за вас, а не благодарности. Свършено е сега с вас всичките, ясно ли е? Нищо такова няма повече да търпя. Сега аз решавам. Аз, Редрик Шухарт, в здрав ум и на трезва памет ще решавам всичко и за всички. А всички вие, останалите, разни там лешояди, жаби, пришълци, мършави, куотърблъдовци, паразити, зеленички, прегракнали, с вратовръзчици, в мундирчета, чистички, с портфейли, с речи, с благодеяния, с работодателство, с вечни акумулатори, с вечни двигатели, с «комарски плешивини», със светли обещания — край, достатъчно ме водихте за носа, през целия ми живот ме влачихте за носа, пък аз, глупакът, все се хвалех, че видите ли — каквото си поискам това и правя, а вие пред мен се съгласявахте, а зад гърба ми, гадини с гадини, си намигахте и ме теглехте за носа, мъкнехте ме, влачехте ме в калта, в мръсотията, из затворите, из кръчмите... Стига!“ Той разкопча ремъците на раницата и пое от ръцете на Артър манерката.

— Никога не съм мислил — говореше Артър с кротко недоумение в гласа, — даже не можех да си представя... Аз, разбира се, знаех — смърт, огън... но такова нещо!... Как ще се връщаме ние с вас обратно?...

Редрик не го слушаше. Онова, което приказва този човек, вече няма никакво значение. То и по-рано нямаше никакво значение, но преди той все пак беше човек. А сега е... просто така, говорящ шперц. Нека си приказва.

— Да имаше къде да се измия... — Артър озадачено се озърташе. — Поне лицето си да изплакна.

Редрик разсеяно го погледна, видя полепналите, сплъстени коси, омазаното в засъхнала слуз лице със следи от пръсти, и целия него, покрит с кораца напукана кал, и не усети ни жалост, ни раздражение, нищо. Говорящ шперц. Обърна му гръб. Отпред се разстилаше унило, като изоставена строителна площадка, пространство, покрито с остър чакъл, засипано с бяла прах, заляно от ослепително слънце, непоносимо бяло, горещо, зло, мъртво. Отсрещният, далечен край на кариерата вече се виждаше от тук — също така ослепително бял и от

такова разстояние изглеждаше свършено гладък и отвесен, а купчина едри обломки бележеше отсамния ѝ край и пътят за спускане в кариерата минаваше от там, където между обломките като червено петно се открояваше кабината на екскаватора. Това беше единственият ориентир. Трябваше да се върви право към него, като се уповават на най-обикновен, чист късмет.

Артър изведнъж се надигна, пхна ръка под фургона и измъкна от там ръждясала консервна кутия.

— Погледнете, мистър Шухарт — рече той оживено. — Ами това, сигурно, баща ми го е оставил... Там има още.

Редрик не отговори. „Не ти трябваше — помисли си той равнодушно. — По-добре щеше да е сега да не споменаваш за баща си, по-добре да си беше мълчал. Ама впрочем, все едно...“ Той се изправи и засъска от болка, защото всичките му дрехи бяха залепнали за тялото, към опърлената кожа, и сега нещо там отвътре мъчително се късаше, отпаряше се като засъхнал бинт от рана. Артър също се надигна и също засъска и запъшка, страдалчески погледна към Редрик — личеше си, че много му се ще да се оплаче, но не се решава. Само каза със задавен глас:

— Дали не може да пийна сега още една глътка, мистър Шухарт?

Редрик скри в пазвата си манерката, която държеше в ръка и каза:

— Червеното виждаш ли между камъните?

— Виждам — прошепна Артър и конвулсивно си пое дъх.

— Право към него. Тръгвай.

Артър със стон се протегна, опъна рамене, цял се разкриви и, като се озърташе, продума:

— Поне малко да се бях измил... Всичко е залепнало.

Редрик чакаше мълчаливо. Артър безнадеждно го изгледа, покима и се накани да тръгне, но тутакси пак спря.

— Раницата — рече той. — Раницата забравихте, мистър Шухарт.

— Марш! — заповяда Редрик.

Не му се искаше ни да обяснява, ни да лъже, пък и нямаше смисъл. И без това ще тръгне. Няма къде да се дене. Ще тръгне. И Артър тръгна. Помъкна се, отпуснал рамене, повлякъл крака, опитвайки се да отчопли от лицето си здраво спечената мръсотия, отведнъж смален, жалък, кльоцав, като мокро бездомно коте. Редрик

пое подире му и щом само излезе от сянката, слънцето го опали и ослепи, и той прикри очите си с длан като съжали, че не си е взел тъмни очила.

При всяка стъпка излиташе облаче бяла прах, прахта се наслояваше върху обувките и вонеше, по-скоро вонеше всъщност откъм Артър, да се върви след него беше невъзможно, и Редрик със закъснение осъзна, че вонята се разнася най-вече от самия него. Миризмата беше отвратителна, но някак си позната — така вонеше из града в ония дни, когато северният вятър разнасяше из улиците пушеците от завода. И от баща му вонеше по същия начин, когато той се връщаше у дома, огромен, мрачен, със зачервени бесни очи, и Редрик бързаше да се свре някъде в най-далечния ъгъл и гледаше боязливо оттам как баща му свлича от себе си и хвърля в ръцете на майка му работния комбинезон, смъква от огромните си крака огромните смачкани обуца, сритва ги под закачалката и само по едни чорапи лепкаво шляпа към банята под душа, и дълго пръхти и охка там, звучно се пляска по мокрите телеса, гърми с легените, нещо си мърмори под нос, а после реве из цялата къща: „Мария! Заспа ли?“ Трябваше да дочака докато той се измие, седне на масата, където вече бе сложена задължителната четвъртинка, дълбока чиния с гъста чорба и буркан с кетчуп, да потърпи, докато той опустоши бутилката, доизсърба чорбата, оригне се и се залови за месото с боб, и ето тогава вече можеше да изпълзи на светло, да се покатери върху коленете му и да го попита кой майстор и кой инженер е удавил днес в сярната киселина...

Всичко наоколо бе нажежено до бяло, и от жестоката жега, от вонята, от умората му се гадеше и виеше свят, и неистово пареше и сърбеше напуканата на свивките кожа, и на него му се стори, че през горещата мътилка, омотала съзнанието му, тялото му се опитва да докрещи до него, умолявайки за покой, за вода, за прохлада. Протрити до неузнаваемост спомени се трупаха един връз друг в отеклия му мозък, прекатурваха се един-друг, засланияха се един през друг, смесваха се един в друг, вплитаха се в белия зноен свят, танцуващ пред полупритворените му очи, и всички те бяха горчиви, и всичките смърдяха, и всички предизвикваха раздираща жал или ненавист. Той се опитваше да се намеси в този хаос, силеше се да извика от миналото някой сладостен мираж, усещане за нежност или бодрост, изцеждаше

от дълбините на паметта си свежото смеещо се лице на Гута, още девойка, желана и неприкосновена, и то като че ли се появяваше за миг, но тутакси се размиваше в ръжда, разкривяваше се и се превръщаше в мрачната, обрасла с груба рижа козина муцуна на Маймунката; той се мъчеше да си припомни Кирил, онзи свят човек, неговите бързи, уверени движения, неговият смях, неговият глас, обещаващ небивали и прекрасни места и времена, и Кирил се появяваше пред него, а после ярко блясваше на слънцето сребърната паяжина, и ето вече няма го Кирил, а са се втренчили в лицето на Редрик немигащите ангелски очички на Прегракналия Хю, и неговата едра белезникава ръка преценява на длан тежината на порцелановия контейнер... Някакви тъмни сили се мятаха трескаво в съзнанието му, мигновено сломяваха волевата бариера и гасяха дори малкото останали хубави неща, които паметта му все още съхраняваше, и вече му се струваше, че въобще не е и имало никога нищо хубаво, а само зурли, зурли, зурли...

И през всичкото това време той си оставаше сталкер. Без да мисли, без да осъзнава, без да запомня даже, той фиксираше сякаш с гръбначния си мозък, че ето там, от ляво, на безопасно разстояние, над камарата стари дъски се полюлява един „весел призрак“ — спокоен, съвсем издишал вече, нищо страшно; а от дясно полъхна неясен ветрец и след няколко крачки се разкри гладка като огледало „комарска плешивина“, многоопашата като морска звезда — далече, не е опасна — а в центъра ѝ — сплескана като сянка птица, голяма рядкост, птиците почти никога не прелитат над Зоната; а ето там, покрай пътеката са захвърлени две „пустилки“, види се Лешояда ги е изоставил на връщане, страхът е по-силен от алчността... Той всичко виждаше и всичко преценяваше, и достатъчно беше сгърченият Артър да залитне макар и само на стъпка встрани, устата на Редрик от само себе си се отваряше, и прегракналият предупредителен вик спонтанно излиташе от гърлото му. „Машина — мислеше си той. — Превърнахте ме в машина...“ А каменните обломки в края на кариерата все повече и повече се приближаваха, и вече можеше да се различат причудливите шарки на ръждата върху червения покрив на екскаватора.

„Глупак си ти, Барбридж — мислеше Редрик. — Хитър, ама глупак. Как можа ти да ми повярваш, а? Че ти ме познаваш от ей такъв, ти беше длъжен да ме познаваш по-добре отколкото и аз самият се

познавам! Остаря, там е работата. Оглупя. Пък и нека го кажем направо — цял живот си имал вземане-даване все с глупаци...“ И в тоя миг той си представи каква мутра само е направил Лешояда, като е научил, че Артър, неговият Арчи, красавецът, кръвчицата родна... че в Зоната с Рижия заради неговите, на Лешояда, крака е отишъл не някой сополивец безполезен, ами родният син, неговият живот, неговата гордост... И като си представи тази мутра, Редрик се разсмя на глас, а когато Артър изплашено се озърна към него, той, продължавайки да се киска, му махна с ръка: марш, марш! И отново запълзяха по съзнанието му, като върху екран, зурли, зурли, зурли... Всичко трябваше да се промени, всичко. Не един живот и не два живота, не една съдба и не две съдби — всяко винтче на тоя смраден свят трябваше да бъде сменено...

Артър спря пред стръмния заход в кариерата, спря се и замря, вперил поглед надолу и надалече, протегнал дългия си врат. Редрик се приближи и спря до него. Но той не се загледа натам, където гледаше Артър.

Направо изпод краката им към дълбините на кариерата отвеждаше път, още преди много години разбит от веригите и колелата на тежките товарни камиони. Вдясно от него се издигаше бял, напукан от жегата склон, а отляво склонът бе полусрутен и там, всред камъните и купищата чакъл, стоеше килнат на една страна екскаваторът, безсилно отпуснал рамо и с кош, забит в края на пътя. И, както и трябваше да се очаква, нищо повече не се виждаше на пътя, само около самия кош от грубите зъбери на склона висяха черни, усукани висулки, наподобяващи дебели лети свеци, а из прахта се виждаха множество черни петна, сякаш там бяха разплискали асфалт. И това бе всичко, останало от тях, даже не можеше да се каже колцина са били. Може би всяко петно беше един човек, едно желание на Лешояда. Ето това, например — когато Лешояда жив и невредим се прибра от подземията на седми корпус. Онова там, по-голямото — когато Лешояда без проблеми измъкна от Зоната „шаващия магнит“. А ей онази висулка — тя е заради разкошната, толкова неприличаща нито на майка си, нито на баща си, възделената от всички мъже развратна мръсница Дина Барбридж. А ето това петно — заради неприличащия ни на майка си, ни на баща си Арчи, красавецът, гордостта...

— Стигнахме! — в изстъпление прохриптя Артър. — Мистър Шухарт, все пак се добрахме, а?

Той се заля в щастлив смях, приклезна на пети и с две ръце заблъска с все сила земята с юмруци. Щръкналият на тила му сноп коси смешно и нелепо се люшкеше и тресеше, на всички страни хвърчаха люспи изсъхнала кал. И едва тогава Редрик вдигна очи и погледна кълбото. Предпазливо. Със страх. Със затаени опасения да не се окаже то някак си не такова — да разочарова, да предизвика съмнения, да го събори от небесата, до които бе успял да се изкатери, облян във вселенската мръсотия...

То не беше златно, то беше по-скоро медно, червеникаво, съвършено гладко, и преливаше в мътни отблясъци под светлината на слънцето. Лежеше под най-отдалечената стена на кариерата, уютно настанено сред купчините слегнала се руда, и дори от тук се виждаше колко масивно е то и как тежко е притиснало своето ложе.

В него нямаше нищо разочароващо или предизвикващо съмнение, но нямаше и нищо, което да внушава надежда. Кой знае защо най-напред изникваше мисълта, че то, вероятно, е кухо и че на пипане би трябвало да е много горещо — нажежено от слънцето. То явно не светеше със собствена светлина и очевидно не беше способно да се вдигне във въздуха и да затанцува, както често се случваше в легендите за него. Лежеше там, където бе паднало. Може би се беше изтърсило от някакъв огромен джоб, или се бе загубило, търкулнато по време на игра между някакви гиганти — но не беше поставено, а се въргалаше тук, въргалаше се точно тъй, както и всички тия „пустилки“, „гривни“, „батерийки“ и прочее отпадъци, останали след Посещението.

Но в същото време у него все пак имаше нещо, и колкото по-дълго Редрик го гледаше, толкова по-ясно разбираше той, че да го съзерцаваш е приятно, че ти се иска да се приближиш до него, че ти се ще да го докоснеш, да го погалиш, и отнякъде ненадейно изплува мисълта, че ще е хубаво, навярно, да приседнеш край него, а още по-хубаво — да прислониш о него гръб, да отпуснеш глава назад и, затворил очи, да поразмислиш, да се отдадеш на спомени, а може би и просто да подремнеш в отдих...

Артър скочи, рязко издърпа циповете на якето, изтръгна се от дрехата и с размах я захвърли в краката си, като вдигна облак бяла

прах. Той нещо крещеше, като размахваше ръце и се кривеше в гримаси, а после скръсти ръце на гърба си и като приклякаше и танцуваше с причудливи и заплетени балетни стъпки, на подскоци се втурна надолу по стръмното. Той вече не се оглеждаше за Редрик, той бе забравил за Редрик, беше забравил за всичко на света — той отиваше да изпълни своите желания, малките съкровени желания на изчервяващ се колежанин, хлапак, който никога през живота си не бе виждал други пари, освен тъй наречените джобни, сукалче сополиво, което пердашеха безпощадно, ако на връщане в къщи откъм него едва-едва лъхаше на алкохол, и което отглеждаха за бъдещ известен адвокат, а в перспектива — министър, а в най-далечна перспектива — сами разбирате, президент... Редрик, присвил очи, възпалени от ослепителното слънце, мълчаливо гледаше след него. Той беше хладен и спокоен, той знаеше какво ще се случи сега, и знаеше, че няма да гледа, докато то се случва, но засега още можеше да се гледа и той гледаше, без да чувства нищо особено, освен гдето дълбоко-дълбоко някъде вътре в него внезапно и неспокойно се размърда онова червейче и завъртя бодливата си главичка.

А хлапакът все така се спускаше, танцувайки, по стръмния път към дъното, като удряше пети в немислим степ, и изпод токовете му хвърчеше белият прахоляк, а той крещеше нещо с пълен глас, нещо много звънко и много весело, и много тържествено — като песен, или като заклинание — и Редрик си помисли, че за пръв път през цялото съществуване на кариерата някой се спуска по този път така — сякаш е празник. И отначало не слушаше какво скандира там онзи говорещ шперц, а после сякаш изведнъж нещо у него се включи и той чу:

— Щастие за всички!... Даром!... Колкото си искате щастие!... Елате всички насам!... За всички ще стигне!... Никой няма да си отиде обиден!... Даром! Щастие! Даром!...

А после той изведнъж замлъкна, сякаш огромна ръка с размах втъкна парцал в устата му. И Редрик видя как прозрачната пустота, притаила се в сянката на екскаваторния кош го сграбчи, метна го във въздуха и бавно, с натягане го усука, както перачката усуква бельо, за да изцеди водата от него. Редрик успя да забележи как едната прашна обувка се изхлузи от тресящия се крак и отлетя високо над кариерата. Тогава той се извърна и седна. В главата му нямаше ни една мисъл, и той някак престана да усеща себе си. Наоколо цареше тишина, и

особено тихо бе там, зад гърба му, на пътя. Тогава той си припомни за манерката — без обичайната радост, просто като за лекарство; което е дошло време да се погълне. Отвинти капачката и започна да пие на малки, скъпернически глътки, и за пръв път в живота си му се дощя в манерката да имаше не спирт, а просто студена вода... Измина малко време и в главата му взеха да се появяват що-годе свързани мисли. „Е, това беше — мислеше той с нежелание. — Пътят е свободен. Още сега можеше да тръгне, но, разбира се, по-добре беше да изчака още малко. «Месомелачките» биват какви ли не, имат си фокуси... Пък и нали, все едно, трябваше да помисли. Не беше свикнал с тая работа — да мисли, ето къде беше бедата. Какво означаваше това «да мислиш»? Да мислиш — това беше: да избудалкаш, да изфинтираш, да блъфираш, да измениш, да забаламосаш някого, ама нали тук всичко това не върви...

Е, било що било. Маймунката, тате... Да се разплатя за всичко, душата да им изтръгна на гадовете, нека сега те гълтат помията, както аз я гълтах... Не е това, не е това, Рижи... Тоест, това си е, разбира се, но какво означава то? Какво искам аз? Та това са ругатни, а не мисли. Той усети студената тръпка на някакво страшно предчувствие и, като прескочи отведнъж през множество разни разсъждения, които тепърва предстояха, свирепо си заповяда: ти ето що, рижава гадино, ти няма да мръднеш от тук, докато не се добереш до сваятна мисъл, може да пукнеш тук, край това кълбо, да се изпържиш, да изгниеш, гад, но няма да се предадеш...

Господи, но къде ми са думите, моите мисли къде са? Той с все сила замагна и се удари с полуразтворен юмрук в лицето. Нима през целия си живот не съм имал ни една собствена мисъл? Почакай, нали Кирил казваше нещо такова... Кирил! Той трескаво се ровеше из спомените, изплуваха някакви думи, познати и полупознати, но всичко това не ставаше за нищо, защото не бяха останали думи от Кирил, останали бяха само някакви смътни образи, много добри, но пък нали бяха съвсем неправдоподобни...

Подлост, подлост... И тук ме измамиха, без език ме оставиха, гадовете... Отрепка... Отрепка си беше, състари се и пак отрепка си остана. Това не трябваше да става! Ей ти, чуваш ли? Нека за в бъдеще това да се забрани един път завинаги! Човекът е роден, за да мисли (ето го Кирил, най-сетне!)... Само дето аз не вярвам в това. И преди не

вярвах, и сега не вярвам, и за какво е роден човек — не зная. Родил се — и туй то. Всеки се храни както може. Нека всички ние да бъдем здрави, пък те всичките да изпукат. Кои сме тия — ние? Те — кои са? Нищо не можеш разбра. За мен като е добре — за Барбридж е лошо, за Барбридж е добре — за Очилатия лошо, за Прегракналия добре — за всички зле, и за самия него е зле, само че той, глупакът му с глупак, си въобразява, че все ще успее някак си навреме да се откачи от хорото... Господи, та това е каша, каша! Аз цял живот воювам с капитан Куотърблъд, той пък цял живот воюва с разни прегракнали и от мене, дръвника, само едно нещо дето искаше — да зарежа сталкерството. Но как можех да го зарежа, като трябваше да си изхранвам семейството? Да се хвана на работа? Ама не искам да ви работя, повръща ми се от вашата работа, можете ли да го разберете това? Ако човек работи, той винаги работи за някого, роб е той и нищо повече, пък аз винаги съм искал сам, сам исках да бъда, на всички да мога да плюя, на тъгата им и на суката им...“

Той допи остатъка от коняка и с все сила фрасна празната манерка о земята. Манерката подскочи, проблесна на слънцето и се изтъркаля нанякъде — той тутакси забрави за нея. Сега вече седеше, закрил очите си с ръце, и се опитваше вече не да проумее, не да измисли, а поне да види нещичко, как трябва да бъде, но пак съзираше само зурли, зурли, зурли... зеленички, бутилки, парцаливи купчинки, които някога са били хора, колонки от цифри... Той знаеше, че всичко това трябва да бъде унищожено, и искаше да го унищожи, но се досещаше, че ако всичко това бъде унищожено — не ще остане нищо, само равна, гола земя. От безсилие и отчаяние отново му се прииска да облегне гръб и да отпусне назад глава, той се надигна, машинално отупа панталона си от прахта и започна да се спуска в кариерата.

Слънцето жареше, пред очите му плуваха кървави петна, на дъното на кариерата въздухът трептеше, и в тази мараня му се стори, че кълбото сякаш се полюлява на място, като плаващ жалон върху вълните. Той заобиколи покрай коша, като суеверно вдигаше крака по-високо и внимаваше да не стъпи върху някое от черните петна, а после, затънал в рохкавото, се потътри напреки през цялата кариера към танцуващото и намигащо кълбо. Беше облян в пот, задушаваше се от жегата, и в същото време го побиваха ледени тръпки, той трепереше цял и се тресеше като след страшно пиянство, а между зъбите му

скриптеше блудкав тебеширен прах. И той повече не се опитваше да мисли. Само с отчаяние повтаряше сам на себе си като молитва: „Аз съм животно, нали виждаш — животно съм. Нямам си думи, мен не са ме научили да говоря, аз не умея да мисля, тия гадове не ми позволиха да се науча да мисля. Но ако ти наистина си такъв... всемогъщ, всесилен, всеразбиращ... вникни! Надникни в душата ми, аз зная — там има всичко, което ти е необходимо. Трябва да го има. Та нали тъкмо душата си аз никога и на никого не съм продавал! Тя си е моя, човешка! Извлечи сам от мене онова, което съм искал — нали не може да бъде това, да съм искал нещо лошо!... Проклети да са макар, аз нищо друго не мога да измисля, освен ония негови думи — ЩАСТИЕ ЗА ВСИЧКИ, ДАРОМ, И НЕКА НИКОЙ НЕ СИ ОТИДЕ ОБИДЕН!“

1971 г.

Издание:

Аркадий Стругацки, Борис Стругацки. Пикник край пътя
Руска. Първо издание
Издателство „Коала“, София 1999
ISBN 954-530-055-8

Аркадий Стругацкий, Борис Стругацкий
Пикник на обочине
© А. Стругацкий, Б. Стругацкий. 1993
Собрание сочинений в 12 томах, т.7
Издательство „Текст“, Москва 1993

Предпечатна подготовка: Радослав Райков
Формат 84×108/32
Печатни коли 15
Печат „Петекстон“ ООД

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.